

172781ՖԻԶԻԿԱԿԱՆԿՈՒՄՈՒՄՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆՊԵՏԱԿԱՆԻՆ
ՍՏԻՏՈՒՏ

Ս.Ն.ԳԱԼՍՅԱՆ

ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹՅԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ
ԵՎ ՄՐՑԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՁԵՐՆԱՐԿ)

Երևան
Հեղինակային հրատարակություն
2015

ՀՏԴ 796.41:796.06

ԳՄԴ 75.6+75.1

Գ 206

Թույլատրվում է հրատարակման ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական
նպետական ինստիտուտի գիտական խորհրդի կողմից

Գրախոսներ՝

մ.գ.թ., պրոֆեսոր Ռ.Մ. Խիզանցյան

մ.գ.դ., պրոֆեսոր Բ.Զ. Սաղյան

մ.գ.թ., դոցենտ Ն.Վ. Սելումյան

Գալստյան Ս.Ն.

Գ 206 Սպորտային մարմնամարզության մրցումները և մրցա-
վարությունը: Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ
/Ս.Ն. Գալստյան.-Եր.: Հեղ. հրատ., 2014.-152 էջ

Սպորտային մարմնամարզության մրցումները և մրցավարու-
թյունը մարզաձևի կարևորագույն գործընթացներից են: Աշխատանքում ներկայացված է մրցավարական կանոնների ծագումնաբանությունը, մրցումների նախապատրաստումն ու տեսակները, փաստաթղթերը, անցկացումը: Առանձին բաժնով գնահատման կարգն է, ինչպես նաև ֆիզիկական մարմնների վերաբերող նոր հանուր կանոնները: Ձեռնարկում տեղեկատվություն է ներկայացվում միջազգային կազմակերպությունների կառուց-

վածքին, միջազգային խոշոր մրցումներին և նրանցում հայ մարմնամարզիկների մասնակցությանը վերաբերող տեղեկություններ:

Ուսումնական ձեռնարկը նախատեսված է ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական նպետական ինստիտուտի, մանկավարժական բուհերի ֆիզիկական դաստիարակության ֆակուլտետի ու սանողների, մարզադպրոցների մարզիչների և մարմնամարզիկների համար:

ՀՏԴ 796.41:796.06

ԳՄԴ 75.6+75.1

ՀԱՊԱԿՈՒՄՆԵՐ

ՖԻԺ-Մարմնամարզության միջազգային ֆեդերացիա
ՀՄՖ-Հայաստանի մարմնամարզության ֆեդերացիա
ՄՕԿ-Միջազգային օլիմպիական կոմիտե
ՀԱՕԿ -Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտե
ՌԻԵԺ-Մարմնամարզության եվրոպական միություն
ՕԽ-Օլիմպիական խաղեր
ԱԱ-Աշխարհի առաջնություն
ԱԳ-Աշխարհի գավաթ
ԵԱ - Եվրոպայի առաջնություն
ԵԳ - Եվրոպայի գավաթ
ԳՄ-Գլխավոր մրցավար
ԳՄՏ - Գլխավոր մրցավարի տեղակալ
ԳՄՀ-Գլխավոր մրցավարական հանձնաժողով
ԳՔ-Գլխավոր քարտուղար
ԱՄ-Ավագ մրցավար
ՄՀ-Մրցավարական հանձնաժողով
ՏԿ-Տեխնիկական կոմիտե
ԱՊՀ - Անկախ Պետությունների Համագործակցություն
ԽՍՀՄ - Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետություն-
ների Միություն
ԳՖՀ-Գերմանիայի ֆեդերատիվ Հանրապետություն

ՆԱԽԱԲԱՆ

Սպորտային մարմնամարզությունը, որպես մարզաձև կարևոր դերակատարում ունի ֆիզիկական դաստիարակության համակարգում: Մարզաձևի կարևորագույն հիմնահարցերից են մարմնամարզության մրցումները և մրցավարությունը:

Մրցումներն ուսումնամարզական գործընթացի, սպորտային-մասսայական և դաստիարակչական աշխատանքների անբաժանելի մասն են կազմում: Նրանք օգնում են առավել ճիշտ և օբյեկտիվ գնահատել կատարված ուսումնամարզական աշխատանքների որակը, բացահայտել մարզիկի թույլ և ուժեղ կողմերը:

Մրցումները մարմնամարզիկին դրական լիցքեր են հաղորդում, ինչպես նաև հանդես են գալիս որպես միջանձնային շփումների և փորձի փոխանակման հիմնալի միջոց:

Մրցումների ծրագրում իր ուրույն տեղն ունի բազմամարտը, որում ընդգրկված յուրաքանչյուր մրցաձևի վրա կատարվող վարժությունները բազմազան են և միևնույն ժամանակ՝ դիտարժան: Չկա քարոզչության առավել համոզիչ միջոց, քան մարմնամարզական վարժություններն են:

Յուրաքանչյուր մրցում ունի իր նպատակն ու խնդիրները, որոնցից էլ բխում է մրցումների բազմազանությունը: Նրանք դասակարգվում են ըստ ուղղվածության, ստուգարքի, մասշտաբի, ներկայացուցչության և բնույթի:

Մրցումների կազմակերպումն ու անցկացումը բավական բարդ և արհեստավարժ գիտելիքներ պահանջող գործընթաց է: Սպորտային մարմնամարզության յուրաքանչյուր մրցման նախորդում են նախապատրաստական մեծ ծավալի աշխատանքներ: Նախ՝ պլանավորվում է մրցումների անցկացման ձևը, կազմվում են մրցումների ծրագիրը, ժամանակացույցը, հաղորդավարական տեքստերը, ապա ըստ ներ-

կայացվող պահանջների, կարգի է բերվում մրցավայրը, և միայն վերջում կազմակերպիչներն ընդունում են մրցման մասնակից կազմակերպություններին: Այս առումով ձեռնարկը մայրենի լեզվով անդրանիկ աշխատությունն է, որում հանգամանորեն շարադրված են մրցումների մախապատրաստման և անցկացման գործընթացներին առնչվող բազմապիսի կարևորագույն հարցեր:

Մրցումները հնարավոր չէ իրականացնել առանց մրցավարական և գնահատման միասնական կանոնների, կանոններ, որոնք անցել են զարգացման երկար ուղի և հանդիսանում են մարզաձևի առաջընթացն ապահովող գործոններից մեկը: Մրցավարությունը մրցումների անքակտելի՝ փոխկապակցված հիմնախնդիրներից է, որը բավական աշխատատար գործընթաց լինելով հանդերձ, մրցավարից պահանջում է նաև արհեստավարժ մոտեցում բազմամարտի համակցությունները գնահատելելիս: Այս առումով ձեռնարկը կարող է մրցավարների և մրցավարական գործը սովորողների տեսական գիտելիքների հարստացման գործում ուղեցույց հանդիսանալ, քանի որ նրանում տեղ են գտել ժամանակակից մրցավարության կանոններին վերաբերող բազմաթիվ նյութեր:

Այսօր բավականին փոփոխվել են մրցավարական պաշտոնական կուրսերի և քննությունների անցկացման կարգը, ՖԻԺ-ի մրցավարներին վերաբերող ընդհանուր կանոնները, մրցավարական կատեգորիաներ ստանալու, պահպանելու, ինչպես նաև բարձրացնելու, այս կամ այն պաշտոնական մրցումներ դատավարելուն անհրաժեշտ մրցավարական համապատասխան կատեգորիա ունենալու պահանջները: Ձեռնարկում շարադրված և աղյուսակների տեսքով ներկայացված են մրցավարական կատեգորիաներ ձեռք բերել, բարձրացնել, միջազգային պաշտոնական մրցումներ

դատավարել ցանկացող մրցավարներին հուզող շատ հարցեր:

Աշխատությունը հարուստ է նաև օլիմպիական խաղերում, աշխարհի և Եվրոպայի առաջնություններում հայ մարմնամարզիկների ելույթներին վերաբերող փաստագրական տվյալներով:

Ուսումնական ձեռնարկը բաղկացած է երեք բաժիններից և հինգ՝ միմյանց հետ սերտորեն շաղկապված գլուխներից: Այն նախատեսված է Ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտի, մանկավարժական բուհերի ֆիզիկական դաստիարակության ֆակուլտետների ուսանողների, մարզադպրոցների մարզիչների, սպորտային մարմնամարզության մրցավարների համար:

ԲԱԺԻՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁՈՒԹՅԱՆ ՄՐՑՈՒՄ ՆԵՐ

ԳՆՈՒՆՄՐՑՈՒՄ ՆԵՐԻՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

1.1. Մրցումներ նշանակությունը

Մարմնամարզության մրցումներն ուսումնամարզական գործընթացի, սպորտային-մասսայական հաստիարակչական աշխատանքների մեթոդաբանական հիմնադրամի վրա են հիմնվում: Նրանք ոգնում են առավել ճշգրիտ և օբյեկտիվ գնահատել որոշակի ժամանակաշրջանում կատարված ուսումնամարզական աշխատանքների որակը, մարմնամարզիկի ֆիզիկական, տեխնիկա-

կան, տակտիկական և հոգեբանական պատրաստությունների մակարդակը:

Հենց մրցումների ընթացքում են բացահայտվում մարզիկի թույլ և ուժեղ կողմերը, բացթողումներն ու ձեռք բերումները, կիրառված տակտիկական քայլերի արդարացված կամ չարդարացված լինելը: Պայքարի այդ ժվարի մայամաններում առավել վառ կերպով են արտահայտվում մարզիկի բարոյական-մային հատկանիշները, բնավորության այս կամ այն կողմերը:

Մրցումները

կարգապահություն, կազմակերպվածություն և պատասխանատվության զգացում հաստիարակելու արդյունավետ միջոցներից են: Լինելով խիստ կանոնակարգված գործընթաց, այն մասնակիցներից պահանջում է անշեղորեն հետևել իր բոլոր կանոններին: Բացի այդ, հաղթանակի հասնելու գործակաճը (հատկապես թիմային պայքարում) նախևառաջ մարզիկի կողմից կարգապահության և կազմակերպվա-

ծուխանդրսևորումն է, սեփականելույթներին կատմամբ պատասխանատվության բարձր զգացում հանդես բերելը:

Հաջողելույթները միշտ էլ մարզիկին դրական լիցքեր են հաղորդում, սեփական ուժերին կատմամբ ամրապնդում վստահությունն ու մտքային անհատականությունը:

Ձախողումները ստիպում են առավել ակտիվ և գիտակցված վերաբերմունք դե-

պիմարզումները՝ կորցրած ընտրելու կամ անհասանելի նհասանելի դարձնելու մղումով:

Մրցումները միջանձնային շփումների և փոխանակման հիմնալի միջոց են, որոնք բարձրացնում են մարմնամարզության ներկայացուցիչների տեսական, մեթոդական և գործնական գիտելիքների մակարդակը: Տարբեր թիմերի (քաղաքների, երկրների) մարզիկները և մարզիչները հնարավորություն են ունենում շփվել միմյանց հետ, իրենց փորձն ու գիտելիքները փոխանակել բարդ տարրերի յուրացման գաղտնիքների շուրջ, ծանոթանալ այսօրու սումնամարզական աշխատանքներում գերիշխող խնդրա-

հարույց հարցերին, գտնել նրանց հաղթահարման ուղիները և կանխորոշել մարզաձևի հետագա զարգացման միտումները:

Մարմնամարզությունում սպորտային վարպետության արդյունքի չափանիշ է հանդիսանում վարժությունների կատարման որակը, այսինքն՝ նրանց տեխնիկայի տիրապետման աստիճանը, որը գնահատվում է բալերով:

Մրցումների ծրագիրն իրենից ներկայացնում է բազմամարտ, որոնցից յուրաքանչյուրի վրա կատարվող վարժությունները բազմազան են և դիտարժան: Այդիսկ պատճառով մարմնամարզության մրցումները քարոզչության համոզիչ միջոց են, որոնք նպաստում են մարզաձևի մասսայականացմանը և հրապուրում բազմազան հազարերեխաների և երիտասարդների պարբերաբար զբաղվել մարմնա-

մարզությամբ: Հրապուրանքի գլխավոր փաստարկ է նաև մրցումներում ելույթ ունեցող մարմնամարզիկների մարզական նրբագեղությունը, մարմնի ներդաշնակ զարգացվածությունը, մկանային ուժը, բարդ տարրերի կատարելիս ցուցաբերած վճռականությունը և համարձակությունը: Այս բոլոր համագամանքները կազմակերպիչներից պահանջում են, որ պեսզի մրցումներն անցկացվեն գեղեցիկ ու բովանդակալից ձևավորված դահլիճներում, իսկ բացման, փակման և հաղթողների պարզ և տրամադրալիկ հանդիսավոր արարողությունները կազմակերպվեն հետաքրքիր՝ համեմված ցուցադրական ելույթներով:

Քարոզչությունն ավելի համոզիչ կդառնա, եթե մրցումները լուսաբանվեն հեռուստատեսությամբ կամ լրատվական այլ միջոցներով:

1.2. Մրցումների տեսակները

Յուրաքանչյուր մրցում ծառայում է որոշակի նպատակների: Կախված տվյալ մրցման նպատակներից, մասշտաբից և բնույթից, մարմնամարզական մրցումները լինում են՝

Ըստ ուղղվածության

✓ Ուսումնական՝ անցկացվում են առանձին ուսումնական խմբերում, ուսուցման այս կամ այն տարվա ուսումնական ծրագրերով:

✓ =

Ընտրական՝ անցկացվում են գլխավոր մրցումներից առաջ՝ մարզումների կամ ուսումնամարզական հավաքների ընթացքում:

Նպատակն է՝ բացահայտել ու ժեղագույնների նհավաքական թիմերը համալրելու համար:

✓ Հանդիպումային՝ կրում են պաշտոնական կամ ընկերական բնույթ կրպես կանոն լինում են ավանդական:

✓ Մասսայական՝անցկացվում են ուսումնական հաստատություններում պարզեցված ծրագրերով: Նպատակն է՝ ընտրել առավել շնորհալիներին դպրոցի սեկցիաներում, մանկապատանեկան մարզադպրոցներում և կամավոր մարզական ընկերություններում պարապելու համար:

Ըստ տուգարքի ձևի

✓ Անհատական՝անցկացվում են բազմամարտից և առանձին մրցածներից՝ յուրաքանչյուր մարզական կարգում առանձին-առանձին: Հաղթող ըրորոշվում է հավաքած միավորներին ընդհանուր գումարով:

✓ Թիմային՝ հաղթող թիմ ըրորոշվում է բազմամարտում հավաքած հաշվարկային միավորների ընդհանուր գումարով՝ տղամարդկանց և կանանց առանձին-առանձին:

✓ Անհատական-թիմային՝ հաղթողներ ըրորոշվում են նաև՝ հատկան, և՛ թիմային հաշվարկով՝ ըստ մարզական կարգերի:

✓ Կուլեկտիվների՝ մրցումներ են կուլեկտիվների միջև, որոնք հանդես են գալիս մի քանի թիմով՝ մանկական, պատանեկան, տղամարդկանց, կանանց և այլն: Լավագույն կուլեկտիվ ըրորոշվում է իր թիմերի ելույթների ընդհանուր արդյունքներով:

Ըստ մասշտաբի

Լինում են համայնքային, քաղաքային, մարզական, հանրապետական, ազգային, միջազգային, որոնք միմյանցից տարբերվում են իրենց ներկայացուցչության բնույթով, որակավորմամբ և այլն:

Ըստ ներկայացուցչության

✓ Տարածքային՝ թիմում կարող են հանդես գալ միևնույն տարածքի, քաղաքի, կամ մարզի ներկայացուցիչները:

✓ Գերատեսչական՝ մրցումներ են կամավոր մարզական ընկերությունների կամ գերատեսչությունների միջև, որոնց կազմում կարող են հանդես գալ տարբեր քաղաքներից կամ մարզերից միևնույն գերատեսչությանը

կամ կամավոր մարզական ընկերության ընդ պատկանող մարմնամարզիկներ:

Ըստ բնույթի

✓ Որակավորման՝ անցկացվում են որակավորման մարզական ծրագրերի նխիտ համապատասխան:

Ցույց տված արդյունքների հիման վրա շնորհվում են մարզական կարգեր:

✓ Ոչ որակավորման՝ անցկացվում են հատուկ ծրագրով մարզական կարգեր չեն շնորհվում:

✓ Փակ՝ այլ քաղաքներից, գերատեսչություններից, մարզերից կամ երկրներից ներկայացուցիչներ չեն կարող մասնակցել:

✓ Բաց՝ թույլատրվում է մասնակցել ներկայացուցիչների այլ քաղաքներից, գերատեսչություններից, մարզերից և երկրներից:

✓ Մրցութային (կոնկուրսային) ըստ մախնական հայտերի, առանձին մրցածներում, առանձին տարրերի և կապակցությունների կատարումով:

✓ Խառը զույգերով՝ բազմափուլ, երկսեռ զուգամրցումներ են, որոնցում զույգերը հանդես են գալիս որպես մեկ թիմ՝ նախապես հայտավորած մրցածներում: Հաղթող թիմը որոշվում է զույգերի հավաքած ընդհանուր գումարով:

✓ Պարզեցված ծրագրերով և կանոններով՝ մրցում են բազմամարտի իրար դեմ ընդհանուր կանոններով կազմակերպված ծրագրերի և մասնակցի կողմից երկու համակցություններից մեկի ընտրությամբ:

✓ Մրցավարության պարզեցված կանոններով՝ առանց հատուկ պահանջների, երկու մոտեցման իրավունքով կայլն:

1.3. Մրցումների փաստաթղթերը

Մրցումները կազմակերպելիս և անցկացնելիս առաջնորդվում են հետևյալ փաստաթղթերով.

մրցավարական կանոններում նշվում

են մասնակիցների, մարզիչների, թիմերի ներկայացուցիչներին մրցավարների հրա-

վում քններն ու պարտականությունները, մրցավարական բրիգադների կազմը, նրանց տեղաբաշխվածությունը գործիքի նկատմամբ, վարժությունների գնահատման եւ արդյունքների հաշվարկման կարգը, սխալների չափը և այլն: Կանոնները թույլ են տալիս մրցավարներին առավել օբյեկտիվ գնահատել մասնակիցների ելույթները, իսկ մասնակիցներին գիտենալու, թե ինչպես պետք է կատարվեն վարժությունները՝ բարձր գնա-

հատական փարժանա մալու համար: Այսպիսով, մրցավարական կանոնները ծրագրա-մեթոդական փաստաթուղթ է, որը հնարավորություն է ընձեռում մարմնամարզիկին մախապես սիմանալ, թետվյալ մրցումներում ինչպիսի պահանջներ են իրեն ներկայացվելու, վարժության ինչպիսի կատարումն է համարվում ճիշտ, թույլ տված այս կամ այն սխալի դեպքում որքան կնվազեցվի գնահատականը և այլն:

Մրցումների կանոնները առումների օրացուցային ալանում նշվում են միջոցառման անվանումը, անցկացման ժամկետները, վայրը, մասնակիցները (տարիքը, քանակը և այլն) և պատասխանատու կազմակերպության անվանումը: Որպես կանոն, այն կազմվում է մեկ տարվա համար:

Մրցումների կանոնադրությունը եկավարող փաստաթուղթ է մասնակիցը լորկազմակերպությունների համար: Այն կազմում է մրցումներն անցկացնող կազմակերպությունը՝ գործություն ունեցող կանոնադրություններին համապատասխան և ուղարկում մասնակիցներին (մարզադպրոցներ, գերատեսչություններ և այլն), ոչ ուշ, քան մրցումներից երեք ամիս առաջ:

Անհրաժեշտության դեպքում, կանոնադրությունում փոփոխություններ կամ լրացումներ կարող են կատարվել միայն կանոնադրությունը կազմողների կողմից, որոնց մասին մանհա-

պաղտեղեկացվում են մրցումների կազմակերպչական աշխատանքներին առնչվող կազմակերպությունները:

Կանոնադրությունում նշվում են՝

- ✓ մրցումներին պատակը կիսնդիրները,
- ✓ անցկացման վայրը և ժամկետը,
- ✓ մրցումների ղեկավարության կազմը,
- ✓ մրցումների ծրագիրը,
- ✓ մասնակիցների թույլատրման կարգը, տարիքը և թիմերի կազմը,

ազմը,

- ✓ արդյունքներին ամփոփման պայմանները,
- ✓ պարգևատրման պայմանները,
- ✓ ֆինանսավորման պայմանները,
- ✓ մասնակիցների և հանդիսականների անվտանգության ապահովման կարգը,

պահովման կարգը,

- ✓ մասնակիցների ապահովագրությունը,
- ✓ հայտերի ներկայացման կարգը:

Ամեն տեսակի հակասական կարծիքները բացառելու պատահ-

կով, կանոնադրության բոլոր կետերը շարադրվում են պարզ, հսկի ընդհանգամանորեն:

Մրցումներին պատակը կիսնդիրները. Կախված մրցումների բնույթից, մասշտաբից և մասնակիցների վարպետության աստիճանից, մրցումները կարող են հետապնդել տարբեր պատակներ կիսնդիրներ: Օրինակ՝ ուսումնական տարվա ընթացքում կամ վարտին կատարված ուսումնամարզական աշխատանքների ամփոփումը, հավաքական թիմերի համալրելուն պատակով ու ժողագույնների բացահայտումը, հավաքական թիմերի սպորտային վարպետության բարձրացումը և այլն:

Անցկացման վայրը և ժամկետը. Նշվում են մրցավայրի հասցեն, մարզական առույցի անվանումը և անցկացման ժամկետն առա-

վել կոնկրետ, քան նախատեսված է մրցումների խորացու-
ցային պլանով:

Մրցումների հղեկավարությունը: Նշվում է այն կազմակեր-
պությունը, ում վրա դրված է
մրցումների կազմակերպչական աշխատանքները: Վերջինս նշան-
ակում է իր ներկայացուցչին, ով հանդես է գալիս որպես մրցումների կ-
ազմակերպման և անցկաց-
ման պատասխանատու, սակայն անմիջական ղեկավա-
րումն իրականացվում է գլխավոր մրցավարի կողմից:

Մրցումների ծրագիրը: Շատ մրցումներ անցկաց-
վում են որակավորման ծրագրով, որը տղամարդկանց մոտ վեց մրց-
ածն է, իսկ կանանցը՝ չորս:

Կանոնադրությունում պետք է նշվեն, թե ինչ ծրագրով, մար-
զական որակագրքով պետք է անցկացվեն մրցումները, կլինի պար-
տադիր, թե՞ կամավոր ծրագիր, կլինե՞ն արդյոք զրափակիչ մրցում-
ներ, եթե այո, ապա ինչ պիսին
(թիմային, բազմամարտկամառանձին մրցաձևերի եզրափակիչնե-
ր):

Հաճախ անցկացվում են նաև չորակավորման մրցում-
ներ, որոնց ծրագիրը պետք է կցվի կանոնադրությանը: Այս մրցումնե-
րից են պարզեցված ծրագրով կամ մրցավարական կանոն-
ներով մրցումները, կոնկուրսները և այլն:

Մասնակիցների թույլատրման կարգը,
տարիքը և թիմերի կազմը: Բաժնու մենշվում են, թե որ կազմակերպությ-
ունները, մաս-
նակիցների ինչքանակով կարող են մասնակցել տվյալ մրցում-
ներին: Բացի մասնակիցներից, պատվիրակությունների կազմումը
նդգրկվում են նաև թիմի ներկայացուցիչը, մրցավարներ,
մարզիչներ, բժիշկ, մերսող: Նշվում է
նաև թիմերի կազմը, հաշվարկային միավորներ տալու կարգը,
յուրաքանչյուր մարզական կարգից (երկրից)

եզրափակչին մասնակցելու իրավունք ունեցող մարզիկների քանակը նայլն:

Թիմի կազմում կարող է ընդգրկվել մինչև 6 մարմնամարզիկ: Առանձին դեպքերում, մրցումներին թույլատրվում է մասնակցել նաև հաշվարկից դուրս մարզիկների:

Թիմային որակավորման մրցումներում հաշվարկային միավորներ են համարվում՝ յուրաքանչյուր մրցաձևում թիմի 4 մարզիկներից ույց տված արդյունքներից ավագույն 3-ը, իսկ եզրափակիչում՝ 3-ից 3-ը:
Այս համամասնությունը տարբեր մրցումներում կարող է լինել տարբեր:

Մեծահասակների խոշոր մրցումներին թույլատրվում է մասնակցել 16 տարեկան մարմնամարզիկ-մարմնամարզուհիների (ՕԽ-ին նախորդող աշխարհի առաջնության ընթույլատրվում է մասնակցել նաև 15 տարեկան մարմնամարզուհիների): Մասնակցի տարիքը որոշելիս, կարևորվում է միայն ծննդյան տարեթիվը:

Մասնակիցների տարիքն ըստ մարզական կարգերի

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԱՐԳԵՐԸ	ԿԱՆԱՅՔ	ՏՂԱՄԱՐԴԻԿ
Ուկրաինական	7 տարեկան և ցածր	7 տարեկան և ցածր
Ուկրաինական	7 տարեկան և ցածր	8 տարեկան և ցածր
Լադոնական	8 տարեկան և ցածր	9 տարեկան և ցածր
Ունեծահասակներ	8 տարեկան և ցածր	10 տարեկան և ցածր
Ունեծահասակներ	9 տարեկան և ցածր	11 տարեկան և ցածր
Լնեծահասակներ	10 տարեկան և ցածր	12 տարեկան և ցածր
սպորտի վարպետի թեկնածու	12 տարեկան և ցածր	14 տարեկան և ցածր
սպորտի վարպետ	14 տարեկան և ցածր	16 տարեկան և ցածր

Արդյունքների համփոփման պայմանները: Թիմային առաջ-
նության հաղթողը որոշվում է յուրաքանչյուր մրցաձևում, թիմի ան-
դամների միայն հաշվարկային միավորների գումարով: Եզրա-
փակիչ մրցումների մասնակիցները որոշվում են որակավոր-
ման մրցումներում: Խոշոր մրցումներում (օլիմպիական խաղեր, աշ-
խարհի առաջնություն) հաղթողները որոշվում են հետևյալ կերպ.

Թիվ 1՝ որակավորման մրցումների մասնակցում են հայտա-
վորված բոլոր թիմերը և անհատական մասնակիցները, որոնցում
որոշվում են թիմային, բազմամարտիկ առանձին մրցա-
ձևերի եզրափակիչների մասնակիցները:

Թիվ 2՝ բազմամարտի եզրափակիչում մասնակցում է 24 մարմ-
նամարզիկ, յուրաքանչյուր երկրից առավելագույնը 2 մասնակից: 4
մասնակիցն ախտաեսվում է որպես պահեստային:

Այս տեղորոշվում են բազմամարտի մրցանակակիրները և բացարձ-
ակ հաղթողը:

Թիվ 3՝ առանձին մրցաձևերի եզրափակիչում, յուրա-
քանչյուր ձևում մասնակցում է 8 մարզիկ, յուրաքանչյուր երկրից՝ 2-
ը: Պահեստայինների թիվն այս տեղ 3-ն է: Որոշվում են յուրա-
քանչյուր մրցաձևի հաղթողը և մրցանակակիրները:

Թիվ 4՝ թիմային եզրափակիչում, որտեղ մասնակցում է 8 թիմ, ո-
րոշվում են հաղթող և մրցանակակիր թիմերը:

Հաղթողների և մրցանակակիրների նպարդևատրելի սիմվոլա-
վի են առնվում, թե՛ ինչպիսի մրցանակներով, ինչի համար կունենան
էպարդևատրել թիմային⁰ մ, թե՛ անհատական առաջնու-
թյան համար, հաղթողի⁰ մ, թե՛
մրցանակակիրին: Սովորաբար թիմային առաջնություններում տղա-
մարդկանց կանանց պարզևատրում են առանձին-
առանձին, անհատական առաջ-
նություններում՝ ըստ տարիքային խմբերի կամ ըստ մարզական կա-
րգերի:

Անհրաժեշտ նկատի

առնել նաև այն, որ մարզիկները կամ թիմերը ըցույց տալով միևնույն արդյունքը, ոչ թե կիսում, այլ գրավում են միևնույն մրցանակային տեղը: Հետևաբար, եթե վավագույն արդյունքը պատկանում է երկու մարզիկի, ապա նրանք երկուսն էլ զբաղեցնում են առաջին տեղը, իսկ նրանց հաջորդողը՝ 3-

րդ: Շատ հաճախ զավթիկ կամ այլ մրցանակի փառարկման մանահնարին է

դառնում պարզևատրել երկու հաղթողներին՝ ունենալով մեկ օրինակ զավթիկ կամ մրցանակ: Այդ դեպքում կանոնադրությունում անհրաժեշտ է նախատեսել հավելյալ այնպիսի պայմաններ, որոնք առավել ություն կտան նրանց ից միայն մեկին: Օրինակ՝ բազմամարտում որոշ իջգործոն կարելի է համարել այն, թե ում հավաքած միավորներն են առավել բարձր ղեղել բազմամարտի որակավորման (նախ-նական) մրցումներում, իսկ առանձին մրցաձևերում՝ առավել բարձր ղտվյալ մրցաձևում:

Ֆինանսավորման պայմանները: Նշվում են այն կազմակերպությունները, որոնք ֆինանսավորում են մրցումները: Դրանք կարող են լինել պետական մարմիններ, բարեգործական կամ ձեռնարկատիրական ընկերություններ, բարերարներ և այլն, ինչպես առանձին, այնպես էլ համատեղ ֆինանսավորմամբ: Պետական ֆինանսավորումը կատարվում է սպորտինախարարության կողմից՝ ըստ միջոցառումների տարեկան պլանով նախատեսված բյուջե տալիս ծախսերի:

Մրցումների կազմակերպման և մեցկացման հետևյալ ված բոլոր ֆինանսական ծախսերն իրականացվում են կազմակերպիչների կողմից: Մասնակիցների գործուղման ծախսերը (ճանապարհածախս, օրապահիկ, սնունդ, գիշերավարձ և ապահովագրություն) հոգում են գործուղող կազմակերպությունները:

Մասնակիցների և հանդիսականների հանվտանգության ապահովումը:

Ելնելով հասարակական կարգի պահպանման, մասնակիցների հանդիսականների անվտանգության ապահովման հարցերի կարևորությունից, մրցումները պետք է անցկացվեն տվյալ երկրի հրավերական ակտերով ընդունված նորմատիվային պահանջների համապատասխանող օբյեկտներում:

Մասնակիցների ապահովագրությունը. Մրցումների մասնակցության իրավունք ստանալու կարևոր նախապայման է նաև դժբախտ պատահարներից կյանքի և առողջության ապահովագրության պայմանագրի առկայությունը, որը ներկայացվում է մրցումներին մասնակցելու լատրոդիան ծնածո ղուվին (մանդատային հանձնաժողով) ժամանման օրը:

Հայտերի ներկայացման կարգը. Նախնական հայտերն ուղարկվում են ներկայացվում են մրցումներից 30 օր առաջ: Անվանական հայտերը ներկայացվում են մրցումներից ամենա ուշը 24 ժամ առաջ:

Խոշոր մրցումներին մասնակցության հայտերը Ֆիժբարտուղարություն են ուղարկվում մրցումներից 5 ամիս առաջ: Հայտերը չուղարկելու կամ ուշացնելու դեպքում մուծվում է տուգանք՝ Ֆիժբարտուղարի կողմից սահմանված գումարի չափով: Վերջնական հայտերը զիջարտուղարին են ուղարկվում մրցումներից 3 ամիս առաջ: Վերջնական հայտերում նկարող են կատարվել փոփոխություններ (թիմը փոխարինել անհատական մասնակցով կամ հակառակը): Մարմնամարզիկների, պահեստայինների, մարզիչների, մրցավարների և պաշտոնատարայլան ծանցանվանական հայտերը քարտուղարություն են ներկայացվում մրցումներից 4 շաբաթ առաջ:

ԳԼՈՒԽ ԶՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Մրցումներին մասնախորդում են մասնապատրաստական մեծ ծավալի աշխատանքներ, որոնց ժամանակին կոտորված տարելուց է կախված նրանց հաջողանց կացումը:

Մրցումներին մասնապատրաստական և կազմակերպչական աշխատանքների համար ձևավորվում է կազմակերպչական աշխատանքների պարտականությունները դրվում են մրցումներն անցկացնող կազմակերպության հաստիքային աշխատողներից որևիցե մեկի վրա: Ցանկալի է այդ աշխատանքներում ներգրավել մասնագետ-գլխավոր մրցավարի, որը միջազգային պրակտիկայում կոչվում է մրցումների տնօրեն:

Մրցումներն անցկացնող կազմակերպությունը պարտավոր է.

- մրցումներին մասնակից կոլեկտիվներին ժամանակին ուղարկել մրցումների կանոնադրությունը,
- ընտրել մրցումների կանոնադրության բոլոր պահանջներին և մասշտաբին համապատասխան դահլիճ,
- ժամանակին մասնապատրաստել սարքավորումները, մամուլային արձանագործիքները, գույքը և տեղադրել մրցավայրում,
- լուծել այլ քաղաքներից ժամանած մարզիկների տեղավորման, սննդի և տեղափոխման հարցերը,
- ստեղծել միջարժեքի ատոմս՝ մանդատային, տնտեսական, բժշկական, մշակութային սպասարկման հանձնաժողովներ,
- տեղական մրցավարական հանձնաժողովին հայտնելու կայացնել ժամանակին նշանակելու մրցումների գլխավոր մրցավարին և մրցավարներին:

Խորհուրդ է տրվում նշանակել մրցումների կազմակերպման և անցկացման օրացուցային պլան: Եթե, ըստ մրցումների կանոնադրու-

վում են գլխավոր նրցավարական հանձնաժողովի կամ նրատարբեր բաժինների պատասխանատուների կողմից:

Երրորդ ժամանակաշրջանում մասնակից կոլեկտիվների ներկայացուցիչների հետանց կացվում են խորհրդակցություններ, ստուգվում են տեխնիկական սարքավորումների համարման արժեքները, գործիքների հուսալիությունը, անց կացվում է փորձամրցում:

2.1 Մրցումների պլանավորումը

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ

Թիմերի մուտքը նրցահարթակ կարելի է պլանավորել միաժամանակյակ ամրաստ հերթականության կարգով: Թիմերը մրցումների նկարագրող են մասնակցել մի քանի հերթափոխով կամ մի քանի հոսքով: Սովորաբար մրցումներն անց կացվում են միաժամանակյա մուտքով: Տվյալ մրցաձևի ավարտից հետո որ-

և որ թիմերը միաժամանակ անցնում են հաջորդ մրցաձև, որը շարունակվում է այնքան, որքան մրցաձև կա բազ-

մամարտում: Այսպիսով, նույն հերթափոխի թիմերը սկսում են ավարտում են մրցումները բոլոր մրցաձևերի վրա միաժամանակ:

Տղամարդկանց վեց ամարտում են կձևից մյուսին անցման հաջորդականությունը հետևյալն է՝ ազատ վարժություններ, թափանժույզ, օղակներ, հենացատկեր, զուգափայտ, պտտաձող: Իսկ կանանց քառամարտում՝ հենացատկեր, տարբեր բարձրություն զուգափայտեր, մարմնամարզական զգեստներ, ազատ վարժություններ:

Կանանց թիմերի գործիքների անցման ժամանակացույցը կլինի հետևյալը.

Թիվեր	Ժամանակ				
	10.00	10.25	10.50	11.15	11.40
1	հենացատկեր	տ/բ զուգա- փայտ	մարմնամ. գերան	ազատ վարժութ.	մրցումներ հավաքող
2	տ/բ զուգա- փայտ	մարմնամ. գերան	ազատ վարժութ.	հենացատ կեր	
3	մարմնամ. գերան	ազատ վարժութ.	հենացատ- կեր	տ/բ զու- գափայտ	
4	ազատ վարժութ.	հենացատ- կեր	տ/բ զու- գափայտ	մարմնամ. գերան	

Եթե անհրաժեշտ է, որպեսզի մրցումներին միաժամանակ մասնակցող թեչորսայլ հինգ թիմ, ապա ժամանակացույցում հինգ երրորդ թիմ ի առջև կետք է նշվի «չիմասնակցում»: Տվյալ թիմը բաց է թողնում մեկ մրցաձև, որից հետո ով երեսուցում մրցումները: Այս դեպքում ժամանակացույցը կլինի հետևյալը.

Թիվեր	Ժամանակ					
	10.00	10.25	11.50	11.15	11.40	2.05
1	հենա- ցատկեր	տ/բ զու- գափայտ	մարմնամ. գերան	ազատ վարժութ.	չիմաս- նակցում	մրցումներ հավաքող
2	տ/բ զու- գափայտ	մարմնամ. գերան	ազատ վարժութ.	չիմաս- նակցում	հենացատ կեր	
3	մարմնամ. գերան	ազատ վարժութ.	չիմաս- նակցում	հենա- ցատկեր	տ/բ զուգա- փայտ	
4	ազատ վարժութ.	չիմաս- նակցում	հենա- ցատկեր	տ/բ զու- գափայտ	մարմնամ. գերան	
5	չիմաս- նակցում	հենա- ցատկեր	տ/բ զու- գափայտ	մարմնամ. գերան	ազատ վարժութ.	

Նմանեղանակով տղամարդկանց մրցումներում մավելացվում է յոթերորդ թիմը:

Այսպիսի ժամանակացույց կարելի է կազմել միայն այն դեպքերում, երբ բնականորեն բերական: Հավելյալ թիմերի ընդգրկումը մեկեր թափոխում հանգեցնում է անցանկալի դադարների: Մասնակիցները դուրս են գալիս նորմալ ռիթմից, ստեղծվում

են մրցակցային անհավասարապայմաններ: Այս դեպքում դադարն առաջին կամ վերջին մրցաձևերում մավելի ծեռն տուկարող է լինել, քան մրցումների միջև ամասի մյուս մրցաձևերում: Բացի այդ, հավելյալ թիմի առկայության դեպքում անխուսափելի կլինեն մրցումների արդյունքների վերաբերյալ տեղեկատվության ոչ ազդեցությունը, ինչը ճիշտ է իարտացուլի պայքարի հրական պատկերը տվյալ պահին:

Ըստ հերթականության մրցա հարթակ է դուրս գալիս մեկ թիմ, որն անցնելով հաջորդ մրցաձև՝ դուրս է գալիս հաջորդ թիմը և այդպես շարունակ: Թիմերը մրցումներն ավարտում են նույն պեսը ստի հերթականությամբ: Մի մրցաձևից մյուսին անցման կարգը բոլորի համար նույնն է կոյուրին է հաշվարկելը այն

մասնակիցների կամ թիմերի արդյունքները, ովքեր ավարտել են մրցելույթները: Սակայն այս տարբերակը ժամանակատար է կոժվարեցնում է անհատական-

թիմային առաջնություններում արդյունքների տեղեկատվությունը:

Թիմեր	Ժամանակ						
	10.00	10.30	11.00	11.30	12.00	12.30	13.00
1	ազ. վարժ.	թափա-նժույգ	օղակներ	հենա-ցատկ	զուգափ.	պտտա-ծող	-
2	-	ազ. վարժ.	թափա-նժույգ	օղակներ	հենա-ցատկ	զուգափ.	պտտա-ծող
3	-	-	ազ. վարժ.	թափա-նժույգ	օղակներ	հենա-ցատկ	զուգափ.
4	-	-	-	ազ.	թափա-	օղակներ	հենա-

				վարժ.	նժույգ		ցատկ
5	-	-	-	-	ազ. վարժ.	թափա- նժույգ	օղակ- ներ
6	-	-	-	-	-	ազ. վարժ.	թափա- նժ.

Հոսք: Մրցումների անցկացման համար անհրաժեշտ է որոշա-
կի քանակի գործիքների
հավաքածու: Թիմերը, որոնք մրցում են միևնույն հավաքածու գործի-
քների վրա, ընդունված է անվանել ի հոսք: Մեծ թվով մասնակիցների
առկայության դեպ-
քում դա հիշճու մկարել ի է տեղադրել մի քանի հավաքածու գոր-
ծիքներ և մրցումներ անցկացնել մի քանի հոսքով: Հասկանալի է, որ
այս կերպ մրցումներ անցկացնելու համար անհրաժեշտ է մեծ դահլ-
ի ճ, անհրաժեշտ քանակի գործիքներ և մրցավարա-
կան հանձնաժողովի մեծ կազմ: Եթե մրցումներ անցկացվում են մա-
րզական ցածր կարգերով, ապա ազատ վարժությունների մեկ հարթ-
ակին կարելի է անցկացնել երկու հոսքով մրցումներ: Այն ժամանակ,
երբ մրցավարական բրիգադների ցմեկ ըզբաղված է գնահատակա-
նի հաշվարկով, մյուս ըզբաղվում է վար-
ժությունը գնահատելով կամ հակառակը: Բարձրակարգ մրցումներ
անցկացվում են մեկ հոսքով: Սակայն առանձին ձևերի եզրափակի
չմրցումները, որ տեղի հանդես են գալիս և՛ տղամարդիկ, և՛ կանայք, ա-
նցկացվում են երկու հոսքով:

Հերթափոխ: կոչվում է բազմամարտի մրցումների ավարտ-
ված հերթական ցիկը, որին թիմերը մասնակցել են միա-
ժամանակյա մուտքով:

Յուրաքանչյուր հերթափոխին, բոլոր թիմերի մասնակ-
ցությունը հերթական մրցաձևերի վրա կոչվում է փոքրի եր-
թափոխ (пересменка):

Եթե մրցումներ անցկացվելու են փոքր դահլիճում և անհնար է
տեղադրել բազմամարտի բոլոր մրցաձևերը միաժամանակ,

ապակարելի է անցկացնել նախերեքմրցաձևերի, այնուհետև երատեղադրելով մարմնամարզական գործիքները՝ անցկացնել հաջորդմրցաձևերի մրցումները: Այսպիսի փոքրիկ երթափոխներով մրցումներ կարելի է ծրագրավորել միայն մասնակիցների փոքր քանակի դեպքում: Դրա հետ մեկտեղ, այս տարբերակը կապահանջի հավելյալ ժամանակ գործիքները վերատեղադրելու համար:

Բացն փակ մրցավարություն: Բացմրցավարության դեպքում մեն մրցավար ցուցադրում է իր գնահատականը, որից հետո ԱՄ-ը հայտարարում է վերջնական գնահատականը: Փակ մրցավարության ժամանակ մրցավարները գրանցում են միջապես փոխանցում են գնահատականը ԱՄ-ին, իսկ վերջինս՝ ցուցադրում է վերջնական գնահատականը:

ՄԵԿՆԵՐԹԱՓՈԽԻՆ ՏՐԱՍԱԴՐԿՈՂԺԱՍԱՆԱԿԸ

Հերթափոխի ժամանակը սահմանելու համար անհրաժեշտ է հաշվարկել, թե որքան ժամանակ է անհրաժեշտ թիմերին ավարտելու ելույթները մեկ մրցաձևում: Հաշվարկելիս պետք է նախատեսել.

- թիմերի

մուտքը մրցահարթակ կնոտեցումը մրցման առաջին մրցաձևին՝ 12 0վրկ,

- անցումը մի մրցաձևից մյուսին՝ 60 վրկ,

- յուրաքանչյուր մասնակցին ախավարժանքին՝ 30 վրկ (զուգափայտին՝ 50վրկ),

- մարզիկին ելույթի հրավիրելը և գործիքին մոտենալը՝ 30 վրկ,

- մեկ մարզիկի վարժության կատարման ժամանակը (տղամարդկանց համար 60-70վրկ, կանանցը՝ 80-90վրկ),

- ելույթի գնահատումը գնահատականի ցուցադրումը՝ 50-60 վրկ,

- մոտեցումների ընդհանուր ժամաքանակը (հենացատկերում՝ կրկնակի):

Անհրաժեշտ է հաշվառել այն հանգամանքը, որ բարձր կարգային մարզիկներին մրցումներն ավելի երկար են տևում, քան ցածր կարգայիններինը:

Սպորտի վարպետների ցքադ-կացած վեց հոգանոց թմին, յուրաքանչյուր մրցաձևի վրա անհրաժեշտ կլինի 20 -25 րոպե, իսկ ութ հոգանոց թմի դեպքում՝ 25 -30 րոպե: Եթե այս վերը բազմապատկենք բազմամարտի ձևերի քանակին, կստացվի մեկ հերթափոխին տրամադրվելիք ժամանակը:

Հետևապես, կանանց վեց հոգանոց թմերի մեկ հերթափոխին մրցումները կարելի է անցկացնել 1 ժ 20 րոպեից 1 ժ 40 րոպե ժամանակում, իսկ տղամարդկանցը՝ 2 ժ - ից 2 ժ 15 րոպե:

Ժամանակ կանհրաժեշտ է պլանավորել բավականին ճշգրիտ: Անհրաժեշտ է նաև հիշել, որ սխալ պլանավորված ժամանակ կանհնարին կլինի մրցումների ընթացքում ուղղելառանց զգալի վնասների: Մինև ոյն ժամանակ, նախատեսված ժամանակը ցանկացած պատճառով ձգձգելը կամ խտացնելը անթույլատրելի է, քանի որ այն բացասաբար կանդրադառնա մասնակիցների ելույթների վրա:

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԲԱՇՆՈՒՄՆԸ ՍՕՐԵՐԻ

Մրցումների ծրագիրն ըստ օրերի բաշխվում է մրցումների կանոնադրության համաձայն: Նկատի է առնվում՝ ա) որքա՞ն թիմեր կան միևնույն տարիքի մասնակիցներ պետք է ելույթ ունենան, բ) ըստ տարիքային խմբերի կամ մարզական կարգերի, որքա՞ն թիմեր ու մասնակիցներ քանակը (աղջիկ, տղա): Ան-

հրաժեշտ է հաշվի առնել նաև մրցավայրի հինարավորությունները
(դահլիճի չափերը, անհրաժեշտ քանակով մարզագույքի առկայությունը և այլն):

Սովորաբար մրցումներն անցկացվում են հետևյալ կերպ՝

- որակավորման մրցումներ,
- թիմային եզրափակիչ,
- բազմամարտի եզրափակիչ,
- առանձին ձևերի եզրափակիչ:

Փոքր մասշտաբի մրցումները կարելի է անցկացնել մեկ օրում
և ցույց տված արդյունքների հիման վրա որոշել հաղթող թիմին, բազմ
ամարտի հաղթողին մրցաձևերի հաղթողներին:

Կամ, առաջին օրը որոշվում են թիմային բազմամարտի հաղ-
թողները, իսկ երկրորդ օրը՝ առանձին մրցաձևերի հաղթողները:

Եթե մրցումների ժրագրովն ավատեսված է որակավոր-
ման եզրափակիչ մրցումներն անցկացնել առանձին-առան-
ձին, ապա նպատակահարմար է
ըստ օրերի դրանք բաշխել հետևյալ կերպ՝

I օր՝ որակավորման մրցումներ (տղամարդիկ),

II օր՝ որակավորման մրցումներ (կանայք),

III օր՝ թիմային եզրափակիչ (տղամարդիկ),

IV օր՝ թիմային եզրափակիչ (կանայք),

V օր՝ բազմամարտի եզրափակիչ (տղամարդիկ),

VI օր՝ բազմամարտի եզրափակիչ (կանայք),

VII օր՝ առանձին մրցաձևերի եզրափակիչ՝ տղամարդկանց
3, կանանց՝ 2 ձևերից, կամ առաջին հերթափոխում տղամարդիկ,
երկրորդում՝ կանայք:

VIII օր՝ առանձին մրցաձևերի եզրափակիչ՝ տղամարդ-
կանց 3, կանանց՝ 2 ձևերից, կամ առաջին հերթափոխում տղա-
մարդիկ, երկրորդում՝ կանայք:

Դահլիճի հինարավորություններից ելնելով կամ տղամարդ-
կանց ու կանանց երկու հավաքածու մարզագույքի առկա-

յությանդեպքում,
թիմերը կարող են մասնակցել միաժամանակ երկու հերթափոխով, ի
նչը ժամանակը կրճատի չորս օրով:

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ

Մրցումների ժամանակացույցով նախատեսվում է գործիք-
ների փորձարկման, յուրաքանչյուր հերթափոխից առաջ նա-
խավարժանքի, բազմամարտի մեկ մրցաձևից մյուսին անցնելու,
ելույթների, բացման և փակման արտողությունների ժամանակը:

Ժամանակացույցը կազմելիս անհրաժեշտ է ճշգրտել թիմերի,
անհատական մասնակիցների նմարմնամարզական գործիքների
քանակը,
մրցավայրի հնարավորությունները և մրցավարական հանձնաժող
ովի կազմը, ինչպես նաև հաշվառնել, թե ինչպիսին է մրցումների ծր
ագիրը և ստուգարքի ձևը:

Անհատական - թիմային մրցումներում յուրաքանչյուր կազ-
մակեր-

պությունից սովորաբար մասնակցում են եկ, հաճախ նաև երկու թիմ: Լ
ավէ, երբ թիմերը մեծ չեն

հարկ չի լինի նրանց հարկադրաբար բաժանել: Պատահում է նաև,
որ յուրաքանչյուր կազմակերպություն երկայացնում է 2 -ից 3 մաս-
նակցի: Այդ դեպքում նրանց 2 - 3 թիմերի ցվի ձևակահանու-
թյամբ ընտրված և սմիք մի մարզիկների, միավորում են մեկ թիմում:

Կոլեկտիվ

-
թիմային մրցումներն ըստ էության, իրենցից մի քանի իմ քնուրույն մր-
ցումներ են ներկայացնում: Օրինակ՝ կոլեկտիվները մրցում են՝ ա)
կանանց և տղամարդկանց թիմերով, բ) որոշակի որակավոր-
ման մարմնամարզիկներից համալրված թիմերով, գ)
այս կամ այն տարիքային խմբերի մարմնամարզիկներով:

Այս բոլոր դեպքերում կոլեկտիվի հավաքած ընդհա-

նուրմիավորներին են փոխանցվում յուրաքանչյուր մրցման ստուգաբային միավորները:

Հաճախ կազմակերպությունները հայտավորում են մեծ թվով մասնակիցների, որոնց հնարավոր է ընդգրկել մեկ թիմում: Այս դեպքում, որոշ մարզիկներ կարելի է առանձնացնել իրենց հիմնական թիմից և նրանց կազմել մեկ հավաքակազմ թիմ: Թիմերի բաշխումը կամ վերաբաշխումը կատարվում է միայն գլխավոր մրցավարի կողմից, այն էլ խիստ անհրաժեշտության դեպքում:

Անհատական և եզրափակիչ մրցումներում (ոչ թիմային հաշվարկով) մասնակցում են առանձին խմբեր, որոնք ներկայացնում են այս կամ այն կազմակերպությունը:

Խմբերը ձևավորվելով, հայտնի է դառնում նրանց ընդհանուր քանակը, որը թույլ է տալիս նրանց հավասարաչափ բաշխել ըստ հոսքերի: Այսպես, տղամարդկանց 12 թիմերի և բազմամարտի 6 գործիքների առկայության դեպքում, խմբերը կամ թիմերը հավասարաչափ բաշխվեն 2 հերթափոխում: Իսկ եթե թիմերն ավելի շատ են, օրինակ՝ 15, ապա մատակահարմար կլինի նրանց բաշխել 3 հերթափոխերում, յուրաքանչյուրում՝ 5 թիմ: Ոչ մի դեպքում էլ կարելի է 1 հերթափոխում ընդգրկել 8 թիմ, եթե նույնիսկ ժամանակի խնայողության տեսակետից այն արդարացված չլինի:

Այսպիսով, սահմանելով թիմերի և հերթափոխերի քանակը, կարելի է կազմել մրցումների ժամանակացույց ըստ օրերի: Ըստ ժամանակացույցի, յուրաքանչյուր հերթափոխում անհրաժեշտ է ժամանակ տրամադրել գործիքների փորձարկմանը, մրցումների բացման, փակման և պարզևատրման հանդիսավոր արարողություններին:

Մրցումների սկիզբը պետք է նախատեսել առավոտյան ժամը 10⁰⁰ -ից ոչ ուտ, իսկ ավարտը՝ 22⁰⁰-ից ոչ ուշ (պատահական մրցումներում ժամը 21⁰⁰-ից ոչ ուշ):

Թիմային առաջնություններում սովորաբար թիմերն ըստ հերթափոխերի բաշխվում են այն արդյունքների հիման վրա, որոնք ցույց են տվել նախորդ՝ նույն անուն մրցումներում: Լավագույն արդյունքների հասած թիմերը ելույթ են ունենում վերջին հերթափոխում, առավել ցածր արդյունքներ գրանցածները կամբողջովին չմասնակցածները՝ առաջինում:

Թեբազմամարտի որոշ կից կսկսեն թիմերը, նույն պետք չէ վումբ է ցույց տված նախորդ մրցումների արդյունքների հիման վրա, կամ վիճակահանությանը: Եթե մրցումներն անցկացվում են առաջին անգամ, հերթականությունը որոշվում է ըստ վիճակահանության:

Թիմում յուրաքանչյուր մասնակցի ելույթը սկսելու հերթականությունը որոշում է տվյալ թիմի ղեկավարությունը: Եթե խմբումը նդգրկված են տարբեր կազմակերպության ներկայացուցիչներ, ապա առաջին մրցածնում մոտեցումների հերթականությունը որոշվում է կազմակերպությունների միջև վիճակահանությանը: Առաջին մոտեցողը, երկրորդ ձևում մոտենում է վերջինը, իսկ երկրորդը՝ առաջինը նայապես շարունակ:

Թիմային մրցումներում, երբ միևնույն թիմումը նդգրկված են մարմնամարզիկներ տարբեր կազմակերպություններից, առաջին մրցածնում վիճակահանությունը կատարվում է ոչ թե մասնակիցների, այլ կազմակերպությունների միջև: Մրցումների երկրորդ մրցածնում առաջինը ստում է այն կազմակերպության մարմնամարզիկը, ով առաջին մրցածնում երկրորդն էր սկսել նայապես շարունակ:

Բազմամարտի եզրափակիչ մրցումներում, առաջին մրցածնին յուրաքանչյուր մասնակցի մոտեցման հերթական

նությունը որոշվում է վիճակահանությամբ, երկրորդ մրցածուները
լիքը սկսում է ցուցակում երկրորդը, իսկ առաջինը՝ վերջինը նալը: Վի
ճակահանությունը կատարվում է նախօրոք՝ որակավոր-
ման մրցումներում գրաված տեղերի հիման վրա:

Առանձին ձևերի եզրափակիչում,
յուրաքանչյուր մրցածու հիմամբ կատարվում է առանձին
վիճակահանություն կամ հիմնվում են որակավոր-
ման մրցումներում տվյալ մրցածու մրցանցված արդյունքների վրա:

Վիճակահանությունները որպես կանոն կատարվում են թիմե-
րիղեկավարների խորհրդակցության ժամանակ՝ մրցում-
ները սկսվելուց անմիջապես առաջ:

ՀԱՂՈՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆՏԵՔՍՏԵՐԸ

Տեղեկատվությանը նդի հանուր պլանը հաղորդավարական
տեքստերը, որոնք կարդում է տեղեկատու մրցավարը, մշակվում են
մինչև մրցումները:

Համաձայնեցնելով գլխավոր մրցավարի հետ, տեքստերը հա-
մարակալվում են նըստի աջողականությանը նդ գրկվում հաղորդ-
ավարական պլանում, որպես զի մրցման յուրաքանչյուր օրվա որոշ
ակի ժամերի, այս կամ այն տեքստը կարդացվի:

Տեքստերի բովանդակությունը կարող է լինել հետևյալը.

- կարճ տեղեկություններ անցյալում տեղի ունեցած ույմ մր-
ցումներից, մասնակից թիմերի համար զի կների ընդհանուր կող-
մերով բնութագրումը, տեղեկություններ մրցումների անց-
կացման հիմնական պայմանների վերաբերյալ,
- մրցումների սկիզբն ազդարարելը,
- մրցասպարեզ մուտք գործելիս կամ կանգառից հետո, մաս-
նակիցներին ներկայացնելը,

- յուրաքանչյուր մրցաձևի ավարտին աճող և անփոփոխարդյուն քննարկի ծանուցում,
- տեղեկատվական տեքստերի ընթերցումն ախտավարժանքների ընթացքում,
- պարզ և ատրման արարողության ըվերաբերող տեքստեր, որոնք կրկնվում են, սակայն հիմնականում մնում են անփոփոխ (փոխվում են միայն պարզ և ատրվող ների անունը և ազգանունը),
- մրցումների բացման և փակման շքերթներն ուղեկցող տեքստեր,
- մրցման ամենօրյա ավարտական խոսք և հաջորդ օրվա անոնս:

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑՔԻ ՆՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՏՊԱԳԻՐ ՏԵՂԵԿԱՏՎ ՈՒԹՅՈՒՆ

Տպագիր տեղեկատվության մեջ են մտնում մեկ զբնական տեղեկությունները մրցավարների, մրցումների տեղեկավարների, մարզիկների վերաբերյալ, մեկնարկային արձանագրությունները, տեղեկագրերը: Տեղեկագրերում տրվում են անհատական-թիմային և եզրափակիչ մրցումների հինչպես աճող, այնպես էլ ամփոփիչ արդյունքները:

Խոշոր մրցումներում արդյունքները հաշվում է համակարգիչը և ցուցադրվում է լուսատախտակին:

Փոքր մրցումներում որպես ցուցադրական տեղեկատվություն, խորհուրդ է տրվում տեսանելի վայրերում տեղադրել վահանակներ՝ մրցումների ընթացքը լուսաբանող աղյուսակներով:

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸ ՆԹԱՅԻՊԱՆԱԿՈՐՈՒՄԸ

Մինչն րցումներ իսկիզբը, գլխավոր մրցավարը կամ տնօրենը պետք է լավ պատկերացնեն մրցումների անցկացման ողջ գործընթացն իր մանրամասներով՝ ինչպես մրցասպարեզ պետք է մուտք գործեն մասնակիցներն ու մրցավարները, որտեղ երով պետք է անցնեն, ով մրանց պետք է ուղեկցի և ինչ հնարավոր է խոչընդոտ ինրանցը թացքը, որտեղ և ինչպես պետք է նրանք կանգ առնեն, ինչպես պետք է ներկայացնել նրանց, ինչպիսիազդանշանով և որքայլ երգով պետք է անցնեն նախավարժանքի կամ հաջորդ մրցաձևին, ինչպես և ինչ միջոցներով կիրավիրվեն վարժության կատարման և ինչպես կհաղորդվի կամ կցուցադրվի գնահատականը:

Անհրաժեշտ է հաղորդավարական տեքստի հետ միասին նախապես ընտրել նաև համապատասխան երաժշտություն, բեմական լուսավորություն և հնարավոր այլ տպավորիչ միջոց-

ներ: Մանրակրկիտ պետք է մշակել բացման, պարզևատրման և փակման արարողություններ ի մանրամասները:

Շատ կարևոր է մրցավայրում կարգապահության ապահովումը: Մասնակիցները և մրցավարները պետք է լինեն իրենց տեղերում, չաղմկեն, մի մրցաձևից մյուսը տեղափոխվեն կազմակերպված, իսկ մարզիչը օգնիրանց՝ տեղափոխելով պայուսակները կամ տաքմարզահագուստը: Կողմնակի անձանց մուտքը դաի իձ պետք է խստորեն արգելվի:

2.2 Մրցավայրը, դրան ներկայացվող պահանջները և նախապատրաստումը

ՄԱՐԶԱԿԱՌՈՒՅՑ Ի ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Մրցումների կազմակերպիչները, մարզակառույցի ղեկավարներ ի ներկայացնում են մրցման նախապատրաստական աշխատ

անքներիցանկ: Խոշորմրցումների համարառա-
ջադրվում է հետևյալ սխեման.

- ✓ մրցահարթակի կանաչագործիքների տեղադրում,
- ✓ մրցավարական, քարտուղարության և ադմինիստրա-
ցիայի գույքի տեղադրում,
- ✓ խոսափողերի, ձայնագրիչների, ձայնահզորիչ սարքավո-
րումների տեղադրում,

- ✓ մրցավարական-
տեղեկատվական սարքավորումների տեղադրում,

- ✓ հեռախոսակապի հաստատում:
Համաձայնեցվում են հետևյալ հարցերը.

- ✓ մրցավարական-
տեղեկատվական սարքավորումների ն էլեկտրական հոսանքով մա-
տակարարում,

- ✓ ձայնագրությունների նախապատրաստում,
- ✓ մրցավարական կոլեգիայի և ծառայողական սենյակ-
ների նախապատրաստում,

- ✓ մրցանակների պահպանման տեղի հատկացում,
- ✓ լուսավորության, ջեռուցման, օդափոխման և այլ համակա-
րգերի նորմալ աշխատանքի ապահովում:

Փոքր մրցումներում թվարկվածներից շատերի անհրա-
ժեշտությունը չի գագցվում: Անհրաժեշտ է միայն ստուգել մար-
զագործիքների սարքինությունը և մրությունը, հնարավորինս ազ-
ատել տարածքը ավելորդություններից, տեղադրել մրցա-
վարական սեղաններ, աթոռներ և ձայնագրիչ՝ բարձրախոսով:

ՄՐՑԱՎԱՅՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ

Մրցավայրի նախապատրաստական աշխատանքներին մե-
նապատասխանատու մասը՝ մրցահարթակի կանաչագործ-
ական գործիքների տեղադրումը կամ վերատեղադրումն է, ներքն

ակներհիդասավորումն է, մասնակիցներին մրցավար-
ների գույքի տեղադրումն ու տեխնիկական միջոցների տեղա-
կայումն է:

Փոքր մասշտաբի մրցումները սովորաբար անցկացվում են ու
սումնամարզական պարապմունքների համար նախատես-
ված դահլիճներում, որոնց առաստաղի բարձրությունը տղա-
մարդկանց մրցումներն անցկացնելու համար պետք է լինի 6 մ -
ից ոչ պակաս, կանանցը՝ 5 մ:
Չնայած այն բանին, որ այս տեղմարզագործիքները գտնվում են մի ե-
նց մշտական տեղերում,
այնուամենայնիվ անհրաժեշտ է մրցումներից առաջ ստուգել դրան
ցամրությունը:

Խոշոր մրցումներն անցկացվում են մասնագիտացված մարզ
ադահլիճներում, մարզապալատներում և այլն: Այս կառույց-
ները, բացի մրցահրապարակից, ունենա և տրիբունա-
ներ (Ավանցկացնելու համար 6000 նստելատեղից ոչ պակաս), մար-
զասերների
համար նախատեսված հանդերձապահարան, ճեմասրահ, բուֆե-
տ և այլն: Մասնակիցների համար ույն պես նախատեսված են լինու-
ման օժանդակ մարզադահլիճներ, հանդերձարան-
ներ, լողասենյակներ, բժշկիկոպի մզվերահսկման առանձնասեն-
յակներ և այլն: Այսպիսի մարզասրահներում մարզագործիք-
ները սովորաբար տեղադրվում են բարձր մրցահարթակին:

Մրցահարթակը՝ սպորտային արենան, նախատեսված է լույ-
թների համար: Նրավրակարող են գտնվել միայն մասնակից-
ները և մարզիչները: Բացի նախավարժանքից և ելույթնե-
րից, բոլոր նախապատրաստական գործողությունները մարզիկ-
ները կատարում են մրցահարթակից ցած:

Մրցահարթակում մի քանի տաղյաբազմաթիվ առանձին մասերի
ցբաղկացած հիմնական միջ, որոնք թույլ են տալիս ամբողջ հրապար-
ակին տալ տարբեր փոխդասավորվածու-

թյուն: Առավել հաճախ կիրառվում են 1500x
1500մմ, իսկ չհաճախ՝ 1200 x 2000մմ չափերի հիմնական խմբեր:
Մրցահարթակները լինում են 900-
1200մմ բարձրությամբ և կառուցվում են ու հարթ::

Մրցահարթակի մոտյուրաքանչյուր մրցավարի համար տե-
ղադրվում են 1000 x 2000մմ չափերի հատակից 350-
500մմ բարձրությամբ հարթակներ, իսկ վերջիններս սվրա՝ աթոռ կես
դան: Սեղանի վերին մակերեսը հարթակից պետք է բարձր լինի մեն
աքի չը 150մմ, իսկ սեղանի չափերը լինեն այնպիսին, որ տեղավոր են
մրցավարական պարագաները:

Մարմնամարզական գործիքներն իրենց կառուցվածքով, ար-
տաքին տեսքով, չափերով, կոշտությամբ և հարվածամեղ-
միչ հատկություններով, ինչպես նաև հատակին ամրացման կետեր
ի գետեղվածքով պետք է համապատասխանեն պաշտո-
նական չափանիշներին: Մինչև ունեցված ամրակշարտարևոր է, որ նրա
նք լինեն սարքին և ամուր, ունենան պատշաճ արտաքին տեսք:

Ազատ վարժությունների հարթակի (տղամարդկանց կա-
նանց) ընդհանուր տարածքը 14 x 14մ է, որից 12 x 12մ -
ը՝ սահմանազօված սպիտակ ժապավենով՝ աշխատանքային մակ-
երեսն է:

Մարմնամարզական ներքնակները պարտադիր են բազմա-
մարտիք ու զենքի համար, բացառությամբ ազատ վարժու-
թյունների: Դրանց մշակությունն է վայրէջքները դարձնել առավել
լիակալուկ և անվտանգ:

Ներքնակները պետք է ունենան որոշակի կոշտություն, իսկ մ-
ակերեսը լինի հարթ, առանց կարերի և ոչ սայթաքուն:

Թափանժույզի երկարությունը 160սմ է, լայնքը՝ 35սմ, բարձր
ությունը՝ (հատակից) 115սմ: Բռնակները, որոնց միջև կե-
ռավորությունը 40 - 45սմ է, տեղադրված են սիմետրիկ: Բռնակ-
ների բարձրությունը կազմում է 12սմ, իսկ տրամագիծը՝ 3,4սմ:

Օղակները՝ 70 սմ երկարության և 4 սմ լայնության կաշվե փոկե թուղամրացված են մետաղյա ճոպաններին, որոնք էլ կախված են 580 սմ բարձրության մետաղյա կամ արածեկան գնակներից: Օղակների բարձրությունը հատակից 280 սմ է, միմյանց միջև հեռավորությունը կազմում է 50 սմ, ներքին տրամագիծը՝ 18 սմ, հաստությունը՝ 2,8 սմ:

Հենացատկերը բաղկացած են հետևյալ հատվածներից.

վազքուղյակ - երկարությունը՝ 2500 սմ, լայնությունը՝ 100 սմ, կամրջակ -

երկարությունը՝ 120 սմ, լայնությունը՝ 60 սմ, բարձրությունը՝ 20 սմ, առգետնման հատված - երկարությունը՝ 600 սմ, լայնությունը՝ 300 սմ:

ցատկասեղանի (տղամարդկանց և կանանց) երկարությունը 120 սմ է, լայնությունը՝ 95 սմ, բարձրությունը տղամարդկանց համար՝ 135 սմ է, իսկ կանանց համար՝ 125 սմ: Ներքնակների բարձրությունը կազմում է 20 սմ:

Ձուգափայտի ծողերն օվալաձև են, որոնց ուղղաձիգ առանցքը 5 սմ է, հորիզոնականը՝ 4 սմ: Ձողերի երկարությունը 350 սմ է, իսկ բարձրությունը հատակից կազմում է 200 սմ: Վերջիններս հողավոր միացությամբ ամրացված են մետաղյա հենոցին ամրացված չորս ուղղաձիգ կանգնակների մեջ պտտվող արծյակներին: Կանգնակների միջև հեռավորությունը ըստ երկարության 230 սմ է, ըստ լայնության՝ 48 սմ:

Պտտածողը բաղկացած է

հարթ հղկված մակերեսով, 240 սմ երկարության և 2,8 սմ տրամագծով երկաթյա ծողից, որն ամրացված է հատակից 280 սմ բարձրությամբ մետաղյա զույգ կանգնակներին: Ներքնակների երկարությունը 1200 սմ է, լայնությունը՝ 300 սմ, իսկ բարձրությունը՝ 20 սմ:

Տարբեր բարձրության զուգափայտերի ծողերի երկարությունը 240 սմ է, որոնց տրամագիծը 4 սմ է: Հատակից

ներքևի ձողի բարձրությունը 170 սմ է,
վերևինը՝ 250 սմ, իսկ միմյանց միջև հեռավորությունը կազմում է 130
– 180 սմ:

Մարմնամարզական գերանի երկարությունը 500 սմ է, ուղղահ
այացի ա ստությունը՝

16 սմ, լայնակի առանցքը՝ 13 սմ, իսկ աշխատանքային մակերեսի լայ
նությունը 10 սմ է:

Բարձրու-
թյունը հատակից կազմում է 125 սմ, իսկ ներքնակներից՝ 105 սմ:

Օժանդակ գույքի թվին են դասվում.

- մագնեզիումի փոշուարկող,
- օդակների ձող կանգնեցնելու կեռաձող,
- բարձր մարմնամարզական գործիքների միասնելու տակդի

րը,

- պատվո պատվանդանը:

Ոչ մասնագիտացված դահլիճներում մարմնամարզական
գործիքները տեղադրելիս, խորհուրդ է տրվում առաջին պա-
նուն տեղադրել ազատվարժությունները և հարձր գոր-
ծիքները, իսկ բարձրերը տեղադրել ավելի հեռու՝ տեսադաշտը չփա
կելու նպատակով:

Մարմնամարզական գործիքները հատակին ամրացնելիս, կարող
են ծագել լորոշ բարդություններ, քանի

որ հնարավոր է չլինում համապատասխան փոսիկներ

և կեռիկներ: Այդ պիսիդեպքերում պտուտակների միջոցով կա-

րելի է նախ հատակին ամրացնել 30 x 30 x 4 սմ չափերի լրա-
ցուցիչ նրբատախտակի կտորներ, որոնց էլ՝ կեռիկները:

Կարող է ծագել նաև այն պիսի իրադրություն, երբ օրինակ,

թույլ չի տալ իսդահլիճի տարածքը՝

տեղադրել ազատվարժությունների հարթակը կամ հենացատկերի
վազք ուղակը, կամ էլ առաստաղից ածրի նելու պատճառով՝ կարճե
ն օղակ-

ներին տալ առկայանները: Եթե չկան առաջացած խնդիրները և-

ծելու այլ տարբերակներ, ապաստիպված մնում է մասնակիորեն խախտել ընդունված նորմերը:

Մրցավարական գույք: Բացի մարմնամարզական գործիքներից և օժանդակ գույքից, մրցավայրը պետք է կահավորվի նաև մասնակիցներին մրցավարական գույքով:

Գլխավոր մրցավարի, տեղեկատվության գծով մրցավարի և քարտուղարության սեղանները նպատակահարմար է տեղադրել լոգիկ ձևայնմասերում, որոնցից ավելի ավերևաամբողջ դիտարկել:

Մեծ դահլիճներում, որտեղ անց են կացվում միտոչոր մրցումներ, յուրաքանչյուր մրցաձևի, յուրաքանչյուր մրցավարի համար տեղադրվում են մրցավարական սեղաններ և աթոռներ: Բացի այդ, յուրաքանչյուր մրցաձևի մոտ տեղակայվում են տեղեկատվական սարքավորումներ (լուսատախտակ, կառավարման վահանակ, համակարգիչ, հեռախոս), առանց որոնց, անհնար կլինի ներմրցումների անցկացումը: Այդիսկ պատճառով, դրանց ճիշտ կիրառումը, այլևս նախափանաշխատանքի ապահովումը կարևոր նախապայման է: Մինչև մրցումները, այդ համակարգը պետք է ստուգվի համապատասխան մասնագետների կողմից, իսկ մրցավարները պետք է յուրաքանչյուր մրցումից հետո հաշվարկեն մրցումների արդյունքները: Մրցումների վայրում սաքանման համար, դահլիճի՝ նախապես ընտրված հարմար վայրերում տեղադրվում են նաև տեսախցիկներ:

Փոքր մրցումների ժամանակ այսպիսի սարքավորումներ չեն կիրառվում: Շատ մարզադահլիճներում են մշտական գործող ռադիոհանգույցներ, որոնք գործի դնելու համար կազմակերպիչներին մնում է միայն ստուգել դրանց սարքին վիճակը և ընտրել ձայնագրությունները: Ռադիոհանգույցի բացակայության պարագայում, կարելի է օգտագործել մեզաֆոն, նվագակցության համար՝ մագնիսոֆոն կամ դաշնամուր:

Մեծահասակների մրցումներում, ցանկալի է յուրաքանչ-յուր մրցաձևի մոտ մասնակիցների համար տեղադրել աթոռներ կամ բազկաթոռներ, պատանեկան մրցումներում՝ նստարաններ: Նստելա տեղերը ցանկալի է տեղադրել դահլիճի եզրումասերում, որպեսզի մասնակիցներն իրենց անկաշկանդ զգան և չփակեն մյուս մասնակիցների հանդիսատեսի տեսադաշտը:

ՄՐՑԱՎԱՅՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ

Մրցավայրը պետք է ձևավորված լինի տոնական և՛ զարդարված մասնակից կազմակերպությունների, իսկ միջազգային մրցումներում՝ մասնակից պետությունների դրոշներով: Ֆիժ-ի պաշտոնական մրցումներում կախվում է նաև ֆեդերացիայի դրոշը: Դրոշները կախվում են այբբենական կարգով՝ ձախից աջ, ելնելով երկրների կամ կազմակերպությունների անվանումներից: Երկկողմի անդիպումների ժամանակ տանտերերի դրոշն պետք է լինի աջից: Կարելի է կախել նաև միայն գունագեղ դրոշներ: Բոլոր տեսակի կարգախոսները գրվում են մրցումներն անցկացնող երկրի և Ֆիժ-ի պաշտոնական՝ ֆրանսերեն լեզուներով:

Դրոշի բարձրացմանը հնչում է կազմակերպիչ երկրի օրհներգը:

ՕԺԱՆԴԱԿՏԱՐԱՐՈՄՔՆԵՐ

Մասնակիցների հանդերձարանների չափերը պետք է լինեն այնպիսին, որպեսզի մեկ մարդու միասնի 0,4 – ից 1 մ² տարածություն: Հանդերձարաններին պետք է մոտ գտնվեն ցնցուղարանները և սանհանգույցները: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել նաև այն, որ հաճախ հանդերձարաններից միաժամանակ

նակկարող են

օգտվել երկու հերթափոխերի մասնակիցները՝ ելույթներն ավարտածները և ելույթի պատրաստվողները, կամ շքերթի բոլոր մասնակիցները: Այսպիսի դեպքերում մահրա-
ժեշտ է առանձնացնել լրացուցիչ սենյակներ, քանի որ հիմ-
նական հանդերձարանները կլինեն քիչ:

Քարտուղարության, մրցավարների և բժշկի համար նույն-
պես նախատեսվում են տարածքներ, որոնք պետք է գտնվեն մրցավայրի մոտ:

ՍԱՆԻՏԱՐԱՀԻԳԻՆԻԿԿԱՆ ԱՆՁՆԵՐ

Մրցումների և օժանդակելու թափաքությունները պետք է համապատասխանեն հիգիենիկ պահանջներին և գտնվեն ընդունված սահմանափակումներին համապատասխան վիճակում: Սանձանակում է, որ դահլիճը պետք է լինի ավելու սավորված, պաշտպանված արևի և միջականձառագայթներից, որը կարող է խոչընդոտել մարզիկներին ելույթները:

Մարմնամարզական դահլիճների լուսավորվածությունը պետք է կազմի 300 - 1000 լք (լյուքս), իսկ հորիզոնական լուսավորման դեպքում՝ 2000 լք: Առավել նպատակահարմար է ուղղահայաց լուսավորումը: Անթույլատրելի է լուսարձակների կիրառումը, քանի որ այն կարող է կուրացնել մասնակիցների աչքերը:

Ջերմաստիճանը դահլիճում պետք է լինի 20⁰ -ի սահմաններում: Օդափոխման նպատակով միայն պատուհանների օդատափործումը նպատակահարմար է, քանի որ առանձնաբավարարչի լինի, իսկ ձմռանը՝ անթույլատրելի: Պետք է գործի օդափոխման համակարգ (ներսփչող և դուրսվանող), որը թույլ կտամ եկմարզիկի հաշվով, օդափոխել 1 ժամում՝ 80 մ³ օդ:

ՄՐՑԱՎԱՅՐԻԸ ՆԴՈՒՆՈՒՄԸ

Դահլիճը, մարմնամարզական գործիքները, մրցավարական գույքը նախապատրաստվում են գլխավոր մրցավարին մրցումների կազմակերպիչների ցուցումներով, իսկ տեղադրումը՝ ղեկավարում է պարետը: Մարզաբազան պատշաճորեն նախապատրաստելու ողջ պատասխանատվությունը կրում է մարզական ռույքի ղեկավարությունը:

Մրցումների նախօրեին, հատուկ կիսն ծնաժողովը՝ գլխավոր մրցավարի գլխավորությամբ, անցկացնում է դահլիճի, մարզագույքի և օժանդակ տարածքներին դուրս: Մամրագն ինստուգվում են մարմնամարզական գործիքների, կամրջակներին մյուս պարագաների սարքին ունումնադրությունը, դահլիճի մաքրությունը, լուսավորման, օդափոխման և ջեռուցման համակարգերի վիճակը: Հանձնաժողովի նախընտրված գնեմարզական ռույքի ղեկավարությանը, նորմալ պայմաններ ապահովելու մրցումների անցկացման համար:

Մրցավայրը ընդունվում է ակտիստորագրմամբ, որտեղ ընդհանուր բնութագրվում է այն ամենի վիճակը, ինչը ստուգվել է հանձնաժողովի կողմից: Ակտում նշվում են նաև հայտնաբերված թերությունները, դրանց վերացման ժամկետները՝ համաձայնեցված մարզական ռույքի ղեկավարության հետ: Միայն թերությունները չտկվելու ցիտո, ակտում կատարվում են համապատասխան նշումներ և դրական եզրակացությամբ տրվում մրցումներն անցկացնելու թույլ տվություն:

2.3. Մասնակիցների և մրցավարների ընդունումը

ՄԱՆԴԱՏԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Մանդատային հանձնաժողովը դեկավարվում է մրցումներին կանոնադրությամբ և մրցավարական կանոններով:

Հանձնաժողովը ստուգում է մրցումների մասնակցության հայտերը, անձնագրերը կանոնադրական ի վկայականները և այլ փաստաթղթեր: Որից հետո, մրցումներին թույլատրման վերաբերյալ իրեզրակացություններին ծանոթացնում է մրցումներն անցկացնող կազմակերպության մանդատներին և զլխավոր մրցավարին, որոնք էլ ընդունում են նվերջնական որոշումը:

Ստուգելով հայտերը մանդատային հանձնաժողովը հիմնական կազմից օգակներում ընդգրկում է այն քան մասնակցի, որքան նախատեսված է մրցումների կանոնադրությամբ, իսկ առանձին ցուցակներում գրանցում պայմանական թույլատրված կամ պահեստային մասնակիցներին: Հանձնաժողովը ստուգում է նաև, որ պեսզի յուրաքանչյուր մասնակից իր ժշկական կազմակերպության կողմից ունենա տվյալ մրցումներին մասնակցելու իրավունք:

Մանդատային հանձնաժողովը բաղկացած է մի քանի հոգուց՝ նախագահից (սովորաբար մրցումներն անցկացնող կազմակերպության մանդատ), քարտուղարից և մի քանի անդամներից (զլխավոր քարտուղար կամ նրա տեղակալ, մրցումների թժշկատեսական աշխատող): Կազմը ընտրում և հաստատում է մրցումներն անցկացնող կազմակերպությունը:

Մանդատային հանձնաժողովի հիմնական աշխատանքներն ավարտվում են մրցումներից առաջ, սակայն չի բացառվում, որ մրցումներին ընթացքում էլ լծագեն որոշ հարցեր, օրինակ՝ թերկազմակերպությանն է պատկանում մայսկամ այն մասնակիցը:

Մրցումներն ավարտին (մինչև մրցումների փակումը) մանդատային հանձնաժողովը զլխավոր մրցավարական հանձնաժողով է ներկայացնում գրավոր հաշվետվություն, որում ընդգրկ

վում են տեղեկություններ մասնակիցների քանակիև կազմի վերաբերյալ, բնութագրվում են առանձին կոլեկտիվները և այլն:

ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԸՆԿՏԵՂԱՎՈՐՈՒՄ

Ժամանաժամանակիցների համար անհրաժեշտ է ստեղծել կենցաղային նորմալ պայմաններ: Ցանկալի է, որ պեսզի բոլոր մարզիկները հանգրվան են մեկիյուրանոցում (զոնեյուրաքանչուր թիմ), որը մրցավայրի նաև ճաշարանի հնարավորինս մոտ կլինի: Ճաշարանի աշխատանքների ժամանակացույցը համաձայնեցված պետք է լինի մրցումների ժամանակացույցին: Մրցումներից առաջ կամ մրցման օրերին դա հիլիժ պետք է տրամադրվի նաև մարզվելու համար:

Այլ երկրներից կամ քաղաքներից ժամանած մասնակիցներին կարող են դիմավորել և ղեկավարել նյութա և ցուր թիմին կցված տեղական մարզական օրենսկազմակերպություն:

ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՈՒՄ

Խոշոր մրցումներին թույլատրվում են տարբեր գործառույթների րականացնող անձանց հետ կախմբերը՝ 1. կազմկոմիտեի անդամներ և պաշտոնատարան ձիք, 2. թիմերի կազմակերպիչներ, 3. մրցումների մասնակիցներ, 4. մարզիչներ, բժիշկներ, մերսողներ, 5. թղթակիցներ, 6. մրցավարներ, 7. օժանդակ-մրցավարական կազմ, 8. սպասարկող անձնակազմ: Այս կամային խմբի պատկանող անձի քիավատար մագրվում են, ստանում և լամինա պատանցաթուղթ (հսկողությունը դյուրացնելու համար այն սովորաբար կախում են պարանոցի նկաման րացնում ափ ջակին) կյուրաքանչուրին մրցավայրում հատկացվում է իր գործառույթների րականացնելու համար տարածք:

Փոքրմասշտաբի մրցումներում մասնակիցներին ան-
ցաթղթի փոխարեն տրամադրվում են մասնակցի գրքույկ, որտեղ նշվ
ում են նրա անուն, ազգանուն, հայրանունը, կազմակերպու-
թյան անվանումը:

ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐՆԵՐԸ

Ըստ մրցումների մասնակցության հայտերի, քարտուղարու-
թյունը կազմում է տղամարդկանց կանանց թիմերի (առանձին-
առանձին) անվանական ցանկեր արաքանչյուր մասնակցի տրամա
դրվում մասնակցության համար: Համարիչ ա-
փերն են 15x7 սմ, որը փակցվում է մասնակցի մարզահա-
զուստին: Համարները տրվում են կամ ըստ նախկին մրցումներում գ
րաված տեղի, կամ էլ՝ այբբենական կարգի: Համար-
ներ են նախատեսվում ոչ միայն հիմնական մասնա-
կիցներին, այլև պահեստայիններին: Համարները տրվում են փակծ
րարով՝ վրան նշված մասնակցի ազգանունը և համարը: Շատ կարև
որ է համարները տրամադրել իսկ չփոթել, քանի որ այն գրանցվում է մ
ասնակիցներից ու ցանկում նմանցվում է համակարգիչ: Համարներն այ
լ մասնակցի (այդ թվում նաև պահեստայինին) փոխանցել նարգելվո
ւմ է:

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՄԱՐԶՈՒՄՆԵՐԸ

Մրցումների կազմակերպիչները պարտավոր են հոգավման
ակիցներին մարզումների պատշաճ կազմակերպումը և այդ նպատա
կով հատկացնել նրանց ցուցիչներ՝ կահավորված նույնատիպ մա
րզագույքով, ինչպիսին մրցման մարզագույքն է:

Մարզադահլիճները պետք է գործեն մասնակիցների ժա-
ման մանօրվան ից մինչև մրցումների ավարտը: Եզրափակչի օրերի
նառաջինը մարզվում են դրամասնակիցները:

ժամանակացույցով պետք է նախատեսել ամենօրյա՝ երկու անգամ արգուններ: Մարզումներին ընթացքում մարզադահլիճում պետք է հերթապահի բժշկական անձնակազմը: Մարզադահլիճի հարակից տարածքներին ընդհանուր կարգուկանոնի, ինչպես նաև մարմնամարզական գործիքների սարքինությունն ապահովելու համար, ղեկավարությունը պետք է առանձնացնի մասնագիտական անձնակազմ:

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ՓՈՐՁԱՐԿՈՒՄԸ

Խոշոր մասշտաբի մրցումներում, հատկապես, երբ այն անցկացվում է մրցահարթակի վրա, հատուկ ժամանակ է հատկացվում գործիքների փորձարկմանը: Այննպատակա-հարմար է անցկացնել մրցումներից մեկ, երկու օր առաջ, պահպանելով բազմամարտի մրցաձևերի անցման նույն այն կարգը, ինչպիսին նախատեսված է մրցման առաջին օրվա համար: Եթե նման երավարվել հնարավոր չէ, ապա անցկացնում են հավելյալ վիճակա հանություն:

Գործիքների փորձարկմանը հատկացվում է ավելի պակաս ժամանակ, քան մրցումներինն է, քանի որ այս տեղբացակայում է ելույթի հրավիրման և գնահատման գործընթացը: Մարզիկներին ու տքը դահլիճն իմրցաձևից մյուսին անցումը պետք է անցկացնել այնպես, ինչպես մրցմանը՝ կիրառելով նույն քայլեր գընկոչման կները:

Գործիքների փորձարկումն անցկացնում են մասնակիցների նկից մրցավարները՝ գլխավոր մրցավարի տեղակալի գլխավորությամբ: Բուժանձնակազմի հերթապահությունն այստեղ նույնպես պարտադիր է:

Գործիքների փորձարկումը մրցումների օրգանական մասն է կազմում: Շատ հաճախ դրան ներկա են գտնվում մասկանդիսականներ:

ՄՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻԿԱԶՄԱՎՈՐՈՒՄԸ

Մրցավարական հանձնաժողովը ձևավորվում է մրցումների մասնակից կազմակերպությունների կողմից ներկայացված մրցավարներից, որոնք պետք է ունենան տվյալ մրցումները սպասարկելու համապատասխան մրցավարական կատեգորիա:

Մրցավարներն ըստ բրիգադների բաշխվում են մրցումներին իդեկավարության կողմից, կամ, ինչպես ընդունված է միջազգային պրակտիկայում՝ վիճակահանության մը: Վիճակահանությունը կատարվում է մրցումներից անմիջապես առաջ: Դրա համար քարտուղարությունը նախապես ամեն բան պատրաստում է: Խոշոր մրցումներում նյութաքանջությունը մրցավար ստանում է հերթական համար, որը անց կացվում է համազարգիչ: Փոքր մրցումներում այդ պիսիան հրաժեշտություն է կա:

2.4.Քարտուղարության նախնական աշխատանքները

Մրցումներից մի քանի օր առաջ քարտուղարության մանհրաժեշտ է.

- մշակել հայտերը, կազմել մասնակիցներից ու ցակները, պատրաստել մրցումների ժամանակացույցը,
- կազմել մրցավարներից ու ցակները նյութեր պատրաստել մրցավարների հեթների իդեկավարների խորհրդակցության համար,
- լրացնել մրցավարական արձանագրության թերթիկները,
- նախապատրաստել անհատական հեթ մային արդյունքներից ու ցադրման աղյուսակները եկագրեր,
- կանոնադրությանը համաձայն լրացնել դիպլոմները, պատվոգրերը, վկայականները, գրանցել դրանց ու մանհրաժեշտ տեքստը՝ տեղ թողնելով պարգևատրվողի ազգանվան համար,

- կարգավորել քարտուղարության աշխատանքների համար նախատեսված վայրը կլրացնել գրասենյակային համապատասխան պարագաներով:

ՀԱՅՏԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄԸ

Հայտերը քարտուղարությանն են տրամադրվում մանդատային հանձնաժողովի կամ մրցումներն անցկացնող կազմակերպության կաթճշկական գծով գլխավոր մրցավարի տեղակալի կողմից՝ մասնակցության թույլ տվող ամսվա երաբերյալ նշումներով:

Հայտերը ստուգելիս, քարտուղարը հետևում է դրանց անթերի կրացված լինելը (յուրաքանչյուր անվանը հաջորդում է մարզական կարգը, ծննդյան տարեթիվը և մասնակցության համարը): Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել այն բանին, որ պետքի մասնակցի տարիքը և մարզական կարգը համապատասխան են կանոնադրության պահանջներին, իսկ միայն անհատական առաջնությանը հայտավորված պահեստային մասնակիցների անունների դիմաց լինեն հատուկ նշումներ:

Հայտերը մշակելուց հետո (անհրաժեշտության դեպքում) քարտուղարը ՊՄ հետ համաձայնեցված միավորում է տարբեր կազմակերպություններին մարմնամարզիկներին մեկ հավաքական խմբում:

Հայտերի մշակման գործընթացում պարզ դառնում վերջնական կազմը և մասնակից թիմերի, հերթափոխի և հոսքերի ընդհանուր քանակը:

Մասնակից կազմերի ընդհանուր տվյալները թույլ են տալիս ավարտել ժամանակացույցի կազմումը (եթե այն ժամանակին հնարավոր չի եղել կազմել) և նախապատրաստել այն ամենն, ինչ անհրաժեշտ է վիճակահանությանը:

2.5. Հրահանգային խորհրդակցություն

Արցունների նախօրեին ՊՄԽորհրդակցություններէն անցկացնում թիմերի ղեկավարների, մրցավարների, ինչպես նաև մրցավարատեղեկատվական սարքավորումների տեխնիկական սպասարկման և մարզական շփոթառայակազմերի հետ, որոնցում, նրանց իցյուրաքանչյուրին տալիս է իր ռահանգներն ու ցուցումները:

Թիմերի ղեկավարների խորհրդակցության ըկարող են մասնակցել նաև թիմերի ավագ մարզիչները:
Տղամարդկանց կանանց մրցավարների խորհրդակցություններն անցկացվում են առանձին-առանձին: Միջազգային մրցումներում սովորաբար անցկացվում է մեկը նոհանուր իրահանգային խորհրդակցություն, որին մասնակցում են թիմերի ղեկավարներ, մրցավարներ և մարզիչներ: Տեխնիկական ծառայությունները իրահանգավորվում են առանձին կառույցներով:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԹԻՄԵՐԻՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

Խորհրդակցությունն անցկացնում է ՊՄ-ն: Նաներկայացնում է ՊՄ Հանդամներին թիմերի ղեկավարներին: Որից հետո քննարկվում են հետևյալ հարցերը.

- կանոնադրության առանձին կետերի քննարկումն ապարգաբանում,
- մրցավարական կանոնների ճշգրտում (եթե կանոններում կան որոշակիլրացումներ),
- մանդատային հանձնաժողովի եզրակացության հիման վրա մանհատական թիմային առաջնություններին մասնակիցների, ինչպես նաև առանձին խմբերում ընդգրկված մանհատական առաջնության մասնակիցների կազմերը,

- մրցումներ հանցակացման կարգին և ժամանակացույցին առնչվող տեղեկատվություն (մրցումներ հաճախատվողությունները, որտեղ պետք է հավաքվեն և նշարվեն մասնակիցները, գործիքների փորձարկման կարգը, նախաձեռնություններ և ողջությունը, մեկ ձևից մյուսին անցումը, շքերթի մասնակիցների կազմը և համազգեստը և այլն):

- վիճակահանություն,
- տնտեսական կազմակերպչական հարցեր, որոնք վերաբերում են մայլապաշտերից ժամանաժամկետ վերականգնմանը:

Ամեն օր, մրցումներից հետո անցկացվում է հինգրոպեանոց խորհրդակցություն, որում ՊՄ համար գումարի էքստրակապարկված շխատանքների արդյունքները, ընդունված անկություններ կամ առաջարկություններ թիմերի ղեկավարների կողմից, թիվ 1 և 2 մրցումների մասնախօսքի մեջ տրամադրված փակիչ մրցումների մասնակիցների կազմը:

ՄՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Մրցավարական խորհրդակցություններում քննարկվում են հետևյալ հարցերը.

- ծանոթություն ՊՄ Հանդամների հետևողական ցիցամեն մեկի գործառույթներին,

- կանոնադրության առանձին կետերի քննարկում,
- մրցումների անցկացման կարգին և ժամանակացույցին վերաբերող տեղեկատվություն, (գնահատականի ցուցադրումը, մրցահարթակի դուրս գալու կարգը, մարզիչներին մասնակիցների հետ հարաբերվելը, համազգեստը և այլն),

- մրցավարությանը վերաբերող ընդհանուր ցուցումներ (ձի շտև օբյեկտի վրա մրցավարություն),

- ծանոթացում մրցավարատեխնիկական սարքավորումներին:

Ամեն օր, մրցումների ցիկետո, դիտարկող հանձնաժողովի կողմից անցկացվում է մրցավարության որակի գնահատում, որտեղ մատնանշվում են աչքի ընկած բոլոր թերությունները

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այս խորհրդակցություններն անցկացնում է մարզական ռուլյցի տնօրենը՝ մրցումներն անցկացնող կազմակերպության ներկայացուցչին ԳՄ ներկայությամբ: Խորհրդակցություններում ընդգրկվում են մրցավարական հանձնաժողովի պահանջներին համապատասխան մարզական ռուլյցի բոլոր ծառայությունների աշխատանքների կատարման, մրցավարական սարքավորումների ամփափանշանագործման հարցեր:

Նման խորհրդակցություններն անցկացվում են անկախ մրցումների մասշտաբի և մարզական ռուլյցի չափերի: Փոքր չափերի դեպքում անհրաժեշտ կլինի ավելի փոքր ծառայակազմ:

ԳԼՈՒԽՅՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՑԿԱՑՈՒՄԸ

Արցման գործընթացում հստակ ընդգծվում են երկու փոխկապակցված ուղղություններ՝ ա) *մրցավարություն* (վարժության գնահատումն ընդհանուր անվրապա ունենալու համար), բ) *մրցումների կազմակերպումն անցկացում*

(մրցումների նյութատեխնիկական բազայի ապահովում, կազմակերպչական աշխատանքների նախապատրաստում, մրցումների և հանդիսավոր արարողությունների անցկացում):

Առաջին ուղղությունը վերաբերում է մրցավարական բրիգադներին, որոնց գործողությունները կանոնակարգվում են մրցավարության կանոններով և մրցումներին նախորդող մրցավարական սեմինարներից ու ցուցումներով:

Երկրորդ ուղղությունը, կախված մրցումների մասշտաբից, անցկացման վայրից, նյութատեխնիկական բազայի համապատասխան կադրերի հնարավորություններից՝ բազմապիսիս բազմաբնույթ է:

Այս երկու ուղղություններից բաղկացած ողջ գործընթացը կառավարվում է ԳՄՀ կողմից, որին բազմակողմանի աջակցություն է ցուցաբերում մրցումներն անցկացնող կազմակերպությունը:

Միայն

նախապես ավանշակա ծմբցումների անցկացման համակարգը, մրցավարական հանձնաժողովի համապատասխան մասնագետների

ձիշտ ընտրությունը թույլ կտան ցանկացած մրցումներ ծառայեցնել իրենց նպատակին հասցնել բարեհաջող ավարտի:

3.1. Մրցումների անցկացման աշխատանքային փաստաթղթերը

Մրցման գործընթացը կազմակերպելու համար կարևոր նշանակություն ունենա աշխատանքային հետևյալ փաստաթղթերը՝

1. մրցումների ժամանակացույցը,
2. մասնակիցների հայտերը,
3. մրցավարական արձանագրության բերթիկները,
4. մասնակիցների անհատական բերթիկները,
5. մասնակիցների և մրցավարների ցուցակները:

Մրցումների ժամանակացույցը, որպես կանոն կազմում է մրցումներն անցկացնող կազմակերպությունը և նախօրոք օղակում մասնակիցները որպես տվիրակություններին: Ժամանակացույցում նշվում են յուրաքանչյուր հերթափոխում մասնակիցների անվանումները, մրցումները սկսելու օրը, ժամը և մրցման առաջին ծևը: Այն դեպքերում, երբ մասնակիցների քանակն ավելի է, քան մրցման ծևերը, ժամանակացույցում անհրաժեշտ է նկատի առնել «ազատ» թիմի առկայությունը: Սովորաբար տղամարդկանց մոտ «ազատ» է համարվում մատուցող և ավարտող թիմը, իսկ կանանց մոտ՝ ազատվար թիմը և ներմավարտողը:

Հայտերը: Անհատական - թիմային մրցումներին թիմի կամ հաշվարկից դուրս մասնակիցների հայտերը ներկայացնում են նպատվիրակությունները:

Հայտերը լինում են նախնական և անվանական: Նախնական հայտերում նշվում են նպատվիրակության կազմը, ժամանակն օրը և ժամը: Անվանական հայտերում նշվում են մասնակիցների, պահեստայինների, ինչպես նաև կանոնադրությամբ նախատեսված թվաքանակով ուղեցող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը:

Անվանական հայտերը կնքվում են մարզիկների առողջությունը հա

վաստող բժշկիկնիքով և հանձնվում են մրցումների մանդատային հանձնաժողովին:

«Հաստատում են»
_____ 20թ.

Հ Ա Յ Տ

Տրվում է _____ կողմից
կազմակերպության անվանումը

Միջոցառման անվանումը _____
մասնակցելու համար
Անցկացման վայրը _____
Ժամկետը _____ 20թ.

№	Ազգանուն, անուն, հայրանուն	Ծննդյան օրը, ամիսը, տարեթիվը	Անձնագրի համարը, սերիան, ում կողմից է տրված	Բնակութ. հասցեն	Մարզակ. կազմակ. քաղաքը	Մարզակ. կարգը	Մարզիչի ազգանունը, անունը, հայրանունը	Բժշկի թույլտվութ.	Մարզիկի ապահովագրությունը
1.									
2.									

Կազմակերպության ղեկավարի Կ. Կ. Լաստրազյանի կողմից

Մրցումներին թույլատրվում է մասնակցել _____ մարդ
Բժիշկ՝ _____

Արձանագրության թերթիկներում գրանցվում են մասնակիցների ելույթների արդյունքները: Հաճախօգտագործվում են նաև մրց

մանյուրաքանջուրձևի համար աշխատանքային արձանագրության թերթի կներ՝ նախատեսված եկթիմի համար: Արձանագրության թերթի կունեն շվում են մասնակցի անունը, ազգանունը, ծննդյան տարեթիվը, կազմակերպության անվանումը, մարդականկար գը և համարը:

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԹԵՐԹԻԿ

մրցումների անվանումը

Մրցումներ N _____

Մարզական կարգ _____

« _____ » _____ 20թ.

Թիմ _____

Հերթականությունը	Ազգանուն, անուն	Պատկանելիություն	Մրցավարների գնահատականները								Միջին գնահատական	Կերջնական գնահատական
			D	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7		
1.												
2.												

Մրցավարների հստորագրությունները՝

D1 _____

D2 _____

E1 _____ E4 _____

E2 _____ E5 _____

E3 _____ E6 _____

Արձանագրությունը ստուգեց՝ _____

Անհատական թերթիկներում գրանցվում են մասնակիցներին վերաբերող անհրաժեշտ բոլոր տվյալները, որոնք գալիս են թերթիկում ներառվող արության աշխատանքները: Պայմանական նշաններով առանձնացվում են անհատական կամ հաշվարկից դուրս մասնակիցների անհատական թերթիկները:

3.2 Մրցումների ղեկավարությունը

Մրցումները կազմակերպում, անց է կացնում ելույթները գնահատում է մրցավարական հանձնաժողովը, իսկ ՖԻԺ-ի պաշտոնական մրցումներում՝ տեխնիկական կոմիտեն: ՄՀ բաղկացած է ԳՄՀ-ի մրցավարական բրիգադներից, մրցավարական օժանդակական ձևակազմից, դիտահանձնաժողովից (ՖԻԺ-ի պաշտոնական մրցումներում՝ տվյալ մրցաձևի հսկիչ) և քարտուղարությունից:

Գլխավոր մրցավարական հանձնաժողովը գլխավորում է ԳՄ-ն (ՖԻԺ-ի պաշտոնական մրցումներում՝ ՏԿ-ին ախազահը)՝ իրեր կուսից հինգ տեղակալներով, որոնք են.

- մրցումների կազմակերպման և անցկացման գործընթացի կառավարման գծով առաջին տեղակալ
- տղամարդկանց և կանանց մրցավարական բրիգադները ղեկավարող երկու տեղակալներ,
- գույքի, կահավորման և մրցավայրերում կարգապահության ապահովման գործերով տեղակալ,
- մրցումների հանդիսավորման երի (բացման, պարզևատրման, փակման) պատասխանատու տեղակալ:

Միջին մասշտաբի մրցումներում մեավական է ունենալ մեկ կամ երկու տեղակալ, իսկ փոքր մասշտաբի մրցումները կարելի է անցկացնել նաև առանց տեղակալների:

Ցանկացած մասշտաբի մրցումներում ՊՄՀ-ի կազմը բաղկացած է լինում մակարտուղարից և բժշկից -
 դեկավարից: Մեծ մասշտաբի մրցումներում ՊՄՀ-ի կազմում ընդգրկվում է նաև դոպինգի սկողնային բժշկից -
 դեկավարը:

Եթե մրցումներն անց են կացվում մի քանի դահլիճներում, անհրաժեշտ է ունենալ ՊՄ-ի մեկական տեղակալ:

Եթե մրցումների ժամանակացույցը կարգը թույլ են տալիս, ապա տեղակալը կարող է համատեղել մի քանի պարտականություններ: Տեղակալների քանակը կախված է մասնակիցների քանակից և մրցումների կարևորությունից:

Գլխավոր մրցավարը դեկավարում է ՄՀ-ի կատասխանատվություն է կրում մրցումների կազմակերպման և անցկացման ողջ գործընթացի համար: Սպորտի վարպետի, սպորտի վարպետի թեկնածուի և առաջին կարգային ծրագրերով անցկացվող մրցումներում, գլխավոր մրցավար է նշանակվում հանրապետականից ոչ ցածր կարգունեցող մրցավարը: ՊՄ-ն առաջնորդվում է պաշտոնական հետևյալ փաստաթղթերով.

- մրցումների կանոնադրություն,
- մրցավարական կանոններ,
- մրցումների ծրագիր:

Մրցումների

բոլոր փաստաթղթերը, որոնք ուղարկվում են մասնակից կազմակերպություններին ՊՄ-ը մանրակրկիտ ուսումնասիրում է:

ՊՄ-ն ակտիվ մասնակցություն է ունենում մրցումների նախապատրաստական աշխատանքների կազմակերպման համար՝ մրցավայրի ընտրություն, դահլիճի կահավորում, մրցավարական հանձնաժողովի ձևավորում, աշխատանքային պլանի, մրցավարների արձանագրության թերթիկների պատրաստում և գովազդային վահանակների տեղադրում:

ԳՄ-ը մշակում է գործիքների տեղադրման կամ վերատեղադրման, մրցավարների համար հատկացված գույքիև տեղեկատվական սարքավորումների տեղաբաշխման սխեման:

ԳՄ-

ը կազմում է մրցումների կազմակերպմանն ախազիծև ՄՀ-իանդամների միջև բաշխումն անցիցյուրաքանչյուրի պարտականությունները:

ԳՄ-ը պարտավոր է.

- ստուգել մրցավայրի վիճակը, մարմնամարզական գործիքների սարքինության, ճիշտ տեղադրման և անվտանգության աստիճանը, պահեստամասերի, մագնեզիումի փոշու, կավի ճիկայլնի առկայությունը,

- ապահովել մրցավայրը մրցավարական գույքով և անհրաժեշտ պարագաներով, սարքին վիճակում գտնվող տեղեկատվական և երաժշտական տեխնիկայով,

- հսկել հարակից տարածքների, հանդերձարանների, քարտուղարության համար հատկացված սենյակների, բժշկիկոպինգ հսկողության առանձնասենյակների վիճակը,

- ձևավորել մրցումների անցկացման վայրը և հարակից տարածքները,

- վերահսկել մրցումների ճիշտ և հստակ անցկացումը,

- կայացնել օբյեկտի վնասարդարացիորոշումներ բոլոր ծագող վիճաբանական հարցերում: Կարևորորոշումները նդունելիս՝ խորհրդակցել իր տեղակալներին և մրցումները կազմակերպող տեղակարների հետ,

- հետևել, որ պեսզի մրցումների բացման, փակման և պարզևատրման հանդիսավորարարողությունների նաև հրաժեշտամենբանլինի պատրաստվի ճակում,

- մամուլի, ռադիոյի և հեռուստաընկերությունների ներկայացուցիչներին, մրցումների մասնակիցներին, թիմերի ներկայա-

ցուցիչներին և հանդիսատեսին ապահովել անհրաժեշտ տեղեկատվությամբ,

- մրցումները սկսելուց ոչ ուշ, քան մեկ ժամառաջ գտնվել մրցավայրում և ստուգել մրցավայրի կազմակերպչների պատրաստության վիճակը,

- մրցումներից 30 րոպե առաջ ավարտի բոլոր ծառայություններին հիմնական օբյեկտների դիտարկումները, ծանոթանալով տեղակալների կատարած աշխատանքների և մասնակիցների շարման ընթացքին,

- մրցումներից 10 րոպե առաջ՝ մեկ անգամ և ստուգել շարման ընթացքը և հետևել, որ պեսզի մասնակիցների մոտ չըմրցավայր սկսվի ժամանակին:

ԳՄ-ը որոշում է սպասարկող անձնակազմի աշխատանքները ընթացակարգը, թույլատրում կինոսպերատորներին, ֆոտոթղթակիցներին և թղթակիցներին աշխատելու մրցավայրում:

Նախատեսված նախագծի համաձայն ԳՄ-ն անցկացնում է հրահանգային խորհրդակցություններ:

Մրցումների ավարտին հաշվետվություն է ներկայացնում մրցումները կազմակերպած և անցկացրած կազմակերպությանը:

ԳՄ-ն իրավունք ունի՝

- թույլատրել վերսկսելու վարժությունն այն մասնակցին, ու մեկույթը ընդհատվել է մարզագործի քիմիա սարքության կամ մարզիկի կամ քիցանկախ՝ այլ խանգարող հանգամանքների պատճառով,

- մրցավարական բրիգադների աշխատանքներում տեղ գտած թերությունների դեպքում պարզաբանել դրանք և տեղեկացնել համապատասխան ֆեդերացիաներին,

- մրցավարների գնահատականների միջև առկա զգալի տարբերությունների դեպքում, երբ չի հաջողվում ընդհանուր հայտարարի գալ, լսում է մրցավարների փաստարկները և բերում միասնական համաձայնեցման,

- մրցումների ընթացքում փոփոխել մրցավարական բրիգադների կազմը՝ տեղափոխել ով ունի անդամի մեկ բրիգադի ցմյուսը, կամ մրցավարական աշխատանքներից ազատել այն մրցավարներին, ովքեր թույլ են տվել կոպիտ սխալներ կամ չեն կարողանում կատարել իրենց պարտականությունները,

- մասնակցին հեռացնել մրցումներից, եթե նրա տարիքը, մարզական կարգը, տվյալ թիմի պատկանելիությունը հայլն, չեն համապատասխանում մրցումների կանոնադրության պահանջներին,

- մրցումների ցիեռացնել անթույլատրելի արարք թույլ տված մասնակցին, թիմին երկայացուցչին, մարզչին կամ մրցավարին,

- ընդմիջել կամ դադարեցնել մրցումները, եթե ինչ-որ բան խոչընդոտում է դրանց կանոնավոր ընթացքին,

- փոխել թիմերի կամ առանձին մարզիկների բազմամարտի մի ձևից մյուսին տեղափոխվելու ընթացակարգը, եթե ծագել է խիստ անհրաժեշտություն,

- հատուկ դեպքերում, ցածր ծրագրով մրցումներում թույլատրելի ազատվարժությունների վրա մի քանի մասնակիցների միաժամանակյա ելույթներ:

ԳՄ առանձնահատուկ միջոցներ է ձեռնարկում դժբախտ դեպքերի ժամանակ, որոնք կարող են առաջ բերել վնասվածքներ:

Գործիքի կոտրվելու կամ խափանվելու դեպքում ձեռնարկում է միջոցներ այն փոխելու կամ վերանորոգելու համար:

Եթե մրցասպարեզի սահմանափակումները խոչընդոտող պայմանների դեպքում անհնար է անցկացնել մրցումները, ԳՄ թրությունները վերացնելու համար կարող է հետաձգվել կամ ընդմիջել այն: Բայց, քանի որ մրցումներն ընդմիջելը կամ հետաձգվելը խախտում են մասնակիցների ռեժիմը, ինչը կարող է բացասաբար անդրադարձնալ մրցման արդյունքների վրա, հանգեցնել լրացուցիչ ծախսերի, ԳՄ-ը պետք է այդ որոշումները համաձայնեցնի մրցումներն անցկացնող կազմակերպությունների հետ:

ԳՄ-ի առաջին տեղակալը ղեկավարում է մրցումների անցկացման տեխնոլոգիական գործընթացը.

- ✓ մրցումների ցառաջ ստուգում է, թե որքանով են պատրաստ մարզիկներին ընդունող ծառայությունները (համ-դերձարաններ, մարզիկների շարվելու նհատկացված տեղեր, մրցավայրում մասնակիցներին մարզիչներին հատկացված տեղեր, գնահատականներ ցուցադրելու հարմարանքներ),

- ✓ հետևում է, որ պեսզի մախանշված ժամին սկսվեն մախավարժանքը կամ մարզումները
հատուկ հատկացված դահլիճներում, այնուհետև՝
մուտքը մրցասպարեզ,

- ✓ հետևում է, որ պեսզի մրցման մի ձևից մյուսին անցման կոչնակը հնչի ժամանակին,

- ✓ ապահովում է հաղթողներին մրցանակակիրներին մուտքը պարզևատրման,

- ✓ հետևում է, որ պեսզի մարզիկները ժամանակին են երկայնան ուղղաին գհսկողությամ:

Մրցավարության գծով ԳՄ-ի տեղակալը վերահսկում է մրցավարական բրիգադների աշխատանքները, իսկ վիճահարույց դեպքերում՝ հարթում տարածայնությունները: Նրա պարտականություններն են.

- մասնակիցների ցուցակների կազմումը,
- մրցավարական ցուցակների կազմումը, ձևակերպումը և մրցավարական բրիգադների ձևավորումը,
- մրցումների ցառաջ մրցավարական խորհրդակցություններին և ենթինարների անցկացումը,
- մրցումների յուրաքանչյուր օրվա ավարտին կատարված մրցավարական աշխատանքների քննարկումը և համապատասխան հրահանգավորումը,
- հետևում է մրցավարական բրիգադների կողմից մրցման ժամանակացույցի ճշգրիտ պահպանմանը:

Մրցավարական բրիգադները կազմված են մավազմրցավարից և մրցավարներից:

Ավագմրցավարը հետևում է իր բրիգադի աշխատանքներին և աշխատանքները հանձնում է մրցավարների հետ միասին գնահատում և արձանագրում: Գնահատականների մեծ տարբերությունների դեպքում պարզում է պատճառները և բերում ընդհանուր հայտարարի:

Նյութատեխնիկական ապահովման գծով ՊՄ-ի տեղակալի (պարետ) պարտականություններն են.

- մրցավայրում անհրաժեշտ պարագաների (մագնեզիումի փոշի, կավիճ, վայրկյան աչափ, ցուցատախտակներ և այլն), մրցավարական սեղանների, աթոռների, մարմնամարզական գործիքների և այլ գույքի նախապատրաստումը և տեղադրումը,

- մրցավայրի ծևավորումը,
- թերությունների և անսարքությունների վերացումը,
- հանդերձարանների, թիմերի ներկայացուցիչներին և մրցավարներին հատկացված սենյակներին նախապատրաստումը,

Ամբողջ աշխատանքներն իրագործվում են մարզական ույցի ղեկավարության հետ սերտ համագործակցված, որը պետք է ապահովի նորմալ պայմաններ տարածքի շահագործման համար (ջեռուցում, օդափոխություն, լուսավորություն, մաքրություն):

Բժշկական գծով ՊՄ-ի տեղակալը հսկում է մրցավայրի սանիտարահիգիենիկի ղեկավարումը, ստուգում մասնակիցների հայտերը, անհրաժեշտության դեպքում ցույց տալիս առաջին բուժօգնություն:

Մասնակիցների մեծ քանակի դեպքում, աշխատանքներում ընդգրկվում են նաև միջանիք ժիշկ և կրտսեր բուժանձնակազմ: Տվյալ պարագայում բժշկական գծով ՊՄ-ի տեղակալն իրականացնում է մրցումների գլխավոր բժշկի պարտականությունները: Բժշկական անձնակազմն աշխատում է ֆիզկուլտուրայի դիսպանսերի ղեկավարությամբ: Փոքր մասշտաբի մր

ցումներնանցկացնելիսբժշկականծառայությունըկարողէիրականացվելդպրոցիբուժանձնակազմիկողմից:

Մրցումներնառանցբժշկականհսկողությանանցկացնելնարգելվումէ:

ՏեղեկատվությանգծովԳՄ-

Իտեղակալը(տեղեկատումրցա-

վար)կապողողակէմրցավարների,մասնակիցներիևհանդիսականներիմիջև:Նապետքէլավպատկերացնիմրցումներիտեխնոլոգիանևնուենալավառգանություն:

Մինչմրցումներիսկիզբըտեղեկատումրցավարըկատարումէնախնականաշխատանքներ՝ծանոթանումէմրցումներիարարողակարգին,կարգավորումէիրաշխատավայրը,ստուգումէխոսափողը,մրցումներիայսկամայնփուլիհամարորոշումէտեղեկատվությանբովանդակությունը:Նրապարտականություններիմէջենմտնումնաև.

- քարտուղարությունիցվերցնելմասնակիցներիևմարզիչներիսպորտայինկոչումների,մարզականայսկամայնկազմակերպությանպատկանելիությանվերաբերյալևայլտեղեկություններ,
- պատրաստելմրցավարականհանձնաժողովիևառանձինմրցաձևերիմրցավարականբրիգադներիկազմը,մրցավարներիկատեգորիաները,
- թիմերիդեկավարներիցստանալլրացուցիչտեղեկություններայնթիմերիևառանձինմարզիկներիվերաբերյալ,ովքերհանդիսականներիհամարիետաքրքրությունեններկայացում,
- մրցումներիկանոնադրությունիցընտրելհատվածներ,որոնքորպեստեղեկատվությունկարողենանիրաժէշտլինել(հաշվարկայինմիավորներիպայմանները,հաղթողներիևլրացուցիչմրցանակներիշնորհմանկանոններըևայլն),
- մրցումներիկազմակերպիչներիցիմանալշքերթնընդունողի,հաղթողներինմրցանակներշնորհողների,ինչպեսնաևմրցում

ներիբացմանն ակամա մասնակցող շրջա-
րացն ուղևորելու մարզիկների ազգանունները,

- կազմել մրցումների բացման, պարզևատրման ակամա
հաղորդավարական տեքստերը:

Մրցումներին թացքում տեղեկատվություն ցավարը ներկա-
յացնում է մրցումներին թացակարգը, մասնակիցների կազմը, ելույ
թի հրավիրված մարզիկին, նրա գնահատականը, մրցման յուրաքա
նչյուր ձևից հետո մասնակիցներին հանդիսատեսին տեղեկացնու
ման հատական կթիմային առաջնությունների արդյունքները, տալի
սան հրաժեշտայլ տեղեկություններ:

Գլխավոր քարտուղարը տեղավարում է քարտուղա-
րության աշխատանքները, նախապես պատրաստում է մրցա-
վարների կթիմերի տեղավարների փաստաթղթերը, կազմում նրան
ցցուցակները: Ստուգում է արձանագրության յուրաքանչ-
յուր թերթի կում միջին և վերջնական արդյունքները և գումարում այն
տացված վերջին արդյունքներին: Տեսանելի տեղերում փակցնում է
մրցումներին թացքի մերաբերող այլուսակներ, եզրափակիչ դու
րսե կածման մասնակիցների ցուցակներ: Մրցում-
ների ավարտին մեկուկում է թիմային և անհատական առաջնու-
թյունների արդյունքները՝ առանձնացնելով հաղթողներին և մրցան
ակակիրներին, նախապատրաստում պատվոգրերը կամ դիպլոմն
երը:

Ամփոփիչ արձանագրությունները՝ ստորագրված ԳՄ-
ի և ԳԲ-ի կողմից, մասնակից կազմակերպություններին են հանձ-
նըվում՝ ցածրակարգ մրցումների ավարտից 30-
40 րոպե անց, իսկ խոշոր մրցումներից հետո՝ հաջորդօրը:

Ժամանակակից պայմաններում, երբ մեծ մրցումներում մրցա
վարական արձանագրություններին շակումը կատարվում է համակ
արգշով, զգալի թեթևացել է քարտուղարության աշխատանքները:

Բողոքարկման հանձնաժողով:

Հանրապետական մրցումների ընթացքում, գլխավոր մրցավարական հանձնաժողովի և մրցավարական բրիգադների աշխատանքների շուրջ ծագած ցանկացած բողոքների դեպքում, նպատակահարմար է ձևավորել բողոքարկման հանձնաժողով հետևյալ կազմով՝

- հանրապետության ազգային հավաքականի գլխավոր մարզիչ,
- հանրապետության պետական մարզիչ,
- հանրապետության ավագ մարզիչներ,
- հանրապետության սպորտային մարմնամարզության ֆեդերացիայի անդամներ,
- մրցումների գլխավոր մրցավար:

Հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշումները վերջնական են և անբեկանելի:

Դիտահանձնաժողովը վերլուծում է քարտուղարության տաքցված մրցավարական գնահատականները: Դիտահանձնաժողովի անդամները չունեն մրցավարների հետ ուղիղ շփումներ և չեն նկարող ազդել նրանց գնահատականների վրա, սակայն մաթեմատիկական համեմատական վերլուծության հիման վրա կարող են բավականին ստույգ գնահատել յուրաքանչյուր մրցավարի աշխատանքի որակը:

Խոշոր մրցումներում դիտումներն ընթանում են մեքողջ մրցումների ընթացքում, իսկ փոքր մասշտաբի մրցումներում կատարվում են գնահատականների ընտրովի վերլուծություն: Երբեմն ստուգվում են միայն առանձին մրցավարների գնահատականները:

Դիտահանձնաժողովը ղեկավարում է քարտուղարը, ով վերլուծությունների արդյունքների վերաբերյալ դիտողությունները հայտնում է գլխավոր մրցավարական հանձնաժողովին: Քարտուղարը ներկա է գտնվում մրցավարական խորհրդակցություններին, սակայն քննարկումներին չի մասնակցում:

Քարտուղարությունը պատրաստում է մրցումներ հարձանագրության թերթիկները, հաշվում առանձին մարզիկներին համարի գնահատականների գումարը, բացահայտում է հաղթողների և մրցումներին ընթացքը լուսաբանող նյութեր պատրաստում:

Քարտուղարության կազմն ընտրվում է մրցումների մասշտաբին համապատասխան: Պարտականությունները քարտուղարությունում սովորաբար բաշխվում են հետևյալ կերպ.

- քարտուղարներից մի քանիսը հաշվում են գնահատականները, ստուգում են մրցավարների կողմից գրանցված հարձանագրությունները, արդյունքները գրանցում են ամփոփիչ աղյուսակներում և այլն,

- քարտուղարներից մյուսը մրցումներին ընթացքի վերաբերյալ պատրաստում է նյութեր թղթակիցների, հեռուստատեսության և ռադիոյի, տեղեկատվական տեղեկագրերի համար:

Խոշոր մրցումներում, երբ գործում են մրցավարատեղեկատվական

սարքավորումներ, քարտուղարության կազմում ընդգրկվում են նաև ավագ մրցավարների կամ մրցավարների քարտուղարներ: Նրանք տեղավորվում են ավագ մրցավարների կողքին, իսկ նրանց պարտականություններին մեջն տնում են.

- ավագ մրցավարի հրահանգով ելույթի հրավիրել մասնակցին,

- վարել տվյալ մրցաձևի հարձանագրության թերթիկները,

- հետևել, որպեսզի չլինեն մրցավարների գնահատականների անթույլատրելի տարբերություններ,

- որոշել միջին և վերջնական գնահատականները և ցուցադրել վերջնական գնահատականը:

Փոքր մրցումներում քարտուղարության աշխատանքներում կարելի է ներգրավել մեկ-երկու քարտուղարի, ովքեր կպատրաստեն հարձանագրությունները և կհաշվեն արդյունքները:

ՄՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆՔՐԻ ԳԱՂՆԵՐԸ

Ավագմրցավարող եկավ արունկազմակերպում է մրցավարական բրիգադի աշխատանքները:

Մինչև մրցումները ԱՄ-ն իր բրիգադի անդամներին ծանոթացնում է մրցումների ժամանակացույցին և բրիգադի աշխատակարգին, տվյալ մրցումների մրցավարական կանոնների առանձին կետերին, ինչպես նաև ՊՄՀ-ի հատուկ ցուցումներին: Կազմակերպչական այս հարցերը լուծելու ցիտոմրցավարական բրիգադն առանձին տարրերի և համակցությունների կապակցությամբ ցողապահերի վերաբերյալ հանգում են միասնական դիրքորոշման:

Մրցումների ցառաշ ԱՄ-ը հավաքում է իր բրիգադի անդամներին, քարտուղարությունում ստանում արձանագրության թերթիկները, ստուգում իրեն հատկացված մրցաձևի տարածքը, գործիքի և դրամատիկական մեթոդները, մագնեզիումի փոշու, կավիճի, շուշաթղթի և մյուս պարագաների առկայությունը:

ԱՄ-ն իրավունք է ունի լուծել հարցեր, որոնք վերաբերում են մրցումների կազմակերպման և անցկացման կարգին, քննարկել բոլոր քաղաքները, արձանագրության թերթիկներում կատարել փոփոխություններ (ջնջել մեկի անունը, ավելացնել մյուսի՝ նրկա մփոխել նշված մարզակարգը): Այսպիսի փոփոխություններն իրավասու է կատարել միայն ՊՔ-ը: Վիճահարույց կամ անհասկանալի հարցերի դեպքում ԱՄ-ը պարտավոր է դիմել ՊՄ:

Նախավարժան քննավար տելու ազդանշանի ցիտոմրցումները հետևում է, որպեսզի մասնակիցները ժամանակին ավարտեն այն, որի ցիտոմրցումը, ըստ կարգի, մասնակիցներին հրավիրում է լույսի: Վարժության ավարտից մրցավարների ողորդումը նդունելու ցիտոմրցումը գնահատականները ցուցադրելու ազդանշան է տալիս: Եթե մրցա

վարների գնահատականների միջև առկա են զգալի տարբերություններ, ԱՄ-ն իր մոտ է հրավիրում բրիգադիան նույն տեղին, պարզաբանում պատճառները, որ ից հետո հաստատում միասնական տեսակետ: Պարզաբանում ից հետո ԱՄ-ն ազդանշանով մրցավարները մեկանգամ և սցուցադրում են իրենց գնահատականները, որոնք արձանագրության թերթիկում գրանցում է ԱՄ-ը: Եթե առկա են նաև ազատ վարժությունների, հենացատկերի սահմանագծերի, կամ ազատ վարժություններում, մարզագետրանին մարզիկի կողմից ժամանակի խախտումներ, ապա ԱՄ-ը համապատասխան մեղադրանքներ կատարելուց հետո միայն սցուցադրում կամ հայտարարում է վերջնական գնահատականը:

ԱՄ-ն իրավունք ունի չթույլատրել մասնակցել մրցումների նայն մարզիկին կամ մարզչին, ով համապատասխան համազգեստով չէ, կամ համաձայնեցնելով զԳՄ-ի հետ՝ կատարել համապատասխան մեղադրանքներ: Եթե մրցումներին վատ պատրաստվելու հետևանքով մարզիկը կարող է վնասվածքներ ստանալ, ԱՄ-ն այդ մասին պետք է տեղեկացնի զԳՄ-ին:

ԱՄ-ը պատասխանատվություն է կրում իր մրցաձևին հատկացված ժամանակացույցը չխախտելու համար: Յուրաքանչյուր թիմի ելույթից հետո ԱՄ պարտավոր է անհապաղ քարտուղարություն հանձնել արձանագրությունները, որպեսզի ձգձգվեն թափուկ հաշվարկները:

Մրցումների ավարտից հետո ԱՄ-ը գնահատում է իր բրիգադիայի ու րաքանչյուր անդամի աշխատանքը: Մրցավարը ինքնուրույն գնահատում է վարժության կատարումը՝ առաջնորդվելով մրցումների կանոնադրության բնականաբան կանոններով: Մինչև մրցումները նա ծանոթանում է կանոնադրության նմարդական յուրաքանչյուր կարգի ծրագրերին: Մ

եծնասշտաբի մրցումներին ցառաջանց կացվում է մրցավարական սեմինարներ և փորձնական մրցավարություն: Այն մրցավարները, ովքեր չեն բավարարում սեմինարի պահանջները՝ չեն թույլատրվում մրցավարության: Ավելին՝ մրցավարը պետք է լինի ժամանակակից մարմնամար-

զության մասնագետ և սեփական, հասկանալի և ճշգրիտ լեզուով մասնաճյուղ, նպատակը, մեկնաբանումը, այն գործնականում կիրառելու համար:

Մրցավարը պարտավոր է մրցումներին վայրն երկայնալ մրցումներին ցառաջանցված մեկ ժամառաջ, լավ պատրաստված և համապատասխան համազգեստով (մուգ կապույտ պիջակ, մոխրագույն մոդրավար տիք, սպիտակ վերնաշապիկ և փողկապ), իր մոտուրեն մալով մրցավարական տոմսը, մրցավարության կանոնադրությունը և մարզական ծրագրերը:

Մրցավարը պարտավոր է ճիշտ լրացնել մրցավարական րձանագրությունները, օգտվել համակարգչից կամ այլ լրատվական սարքերից: Զխոչընդոտի մրցումներին ընթացքը, գտնվի իրաշխատավայրում, չմոտենա իր բրիգադի մյուս անդամներին կամ ԱՄ-ին՝ առանց վերջինիս իր մոտի ռավի լուկամ թույլ տվության:

Մրցավարը պարտավոր է վարժությունը գնահատել օբյեկտիվ, ճիշտ, կոռեկտ, արդարև արագ: Որևէ կասկածի դեպքում՝ հարցը վճռել մարզիկի օգտին: Մրցավարը պարտավոր է գնահատականի շուրջ ծագած հարցերի վերաբերյալ բացատրություններ տալ մարզիչներին, մասնակիցներին կամ թիմի ղեկավարներին, քննարկել մյուս մրցավարների գնահատականները:

3.3. Թիմի ղեկավարի, մարզիչի, մասնակիցների իրավունքները և պարտականությունները

ԹԻՄԻՂԵԿԱԿԱՐԸ

Թիմի ղեկավարը կազմակերպության պաշտոնական ներկայացուցիչն է: Նա պատասխանատվություն է կրում իր կողմից ներկայացված մարզիկների համար մինչև մրցումային և մրցումային ժամանակահատվածներում: Թիմի ղեկավարը պաշտոնական միջնորդ է մրցումներում և նախնական կազմակերպության, մրցավարական կոլեգիայի կիսակողմից ներկայացված մասնակիցների միջև:

Եթե մրցումներին մասնակցում են նահանայք, նշանակալիկ, նշանակվում է մեկը նոգիան ուղեկավար: Փոքր մասշտաբի մրցումներում կազմակերպության ղեկավարի պարտականությունները դրվում են մարզիչներից մեկի վրա:

Թիմի ղեկավարի պարտականություններն են.

- մանդատային հանձնաժողով ներկայացնել մարզիկներին անհրաժեշտ փաստաթղթերը և քարտուղարություն հանձնել անվանական հայտերը,
- իր ներկայացրած թիմի անդամների համար ստանալ մասնակցի անցատու մուտքի քարտեր և հայտեր,
- արտագնա մրցումների ժամանակ ղեկավարել ուղևորությունը, հոգավորվալ լայրում տեղավորման և սնունդի հարցերը,
- մասնակցել ԳՄ-ի կողմից անցկացվող խորհրդակցություններին և վիճակահանություններին,
- ՄՀ-ի ներկայացնել իր թիմի մասնակիցների բոլոր մրցածների վրա ելույթների հերթականությունը,
- հետևել իր մասնակիցների կարգուկանոնի պահպանմանը. ժամանակին ներկայանալ գործիքների փորձարկմանը, մրցումների բացման, փակման, պարզևատրման արարողություններին և այլն,

- հաստատել իր մասնակիցների մասնակցությունը եզրափակիչ մրցումներում,

- մրցումների անցկացման ընթացքում ինքնուրույն կազմակերպել համարաճանձնացված վայրում, անհրաժեշտ բացակայության դեպքում՝ նշանակել փոխարինողի:

Մրցումների հետևանքներով բոլոր քարկույններով թիմի իշխանությունը և նախնական օրոգիքները զԿՀ-ին կան մրցումների կազմակերպիչներին: Խոշոր մրցումներում գնահատականի բոլոր քաղաքացիները պետք է ներկայացվի գործիքի պատասխանատուին՝ D-1 մրցավարի գնահատականի ցուցադրումից առաջ, կամ մինչև աշորդ մասնակցի ելույթի ավարտը: Ավելի ուշ ներկայացված բոլոր քաղաքացիները մեծ ունեն: Եթե տարածայնություններն առկան, ապա բոլոր քաղաքացիները ներկայացվում են զԿՀ-ին ոչ ուշ, քան հաջորդ հերթափոխի մրցումների սկիզբը:

Առաջին բոլոր քաղաքացիները ներկայացնելու համար անհրաժեշտ է տված արեւ 300 ժողովար, երկրորդինը՝ 500, երրորդինը՝ 1000: Եթե բոլոր քաղաքացիները համարվում են ճիշտ կազմակերպված ու մեծ տրվում, գումարը հետևել էր ադարձվում:

ՄՀ-ը թիմի իշխանությունը և ապահովում է մրցումների անհրաժեշտ տեղեկատվական նյութերով (արձանագրություններ, հաշվետվություններ և այլն):

ՄԱՐԶԻ ԶԻՒՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐՆԵՐԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆ ՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Մարզիչը կարող է մուտք գործել մրցափառական իայն իր թիմի հետ միասին: Մարզիչն իրավունք ունի գործիքների փորձարկման, նախաձեռնություններ ցուցադրելու և հաշվարկներ կատարելու: Գործիքի մոտ նա պետք է լինի մարզահագուստով՝ կրելով իր կազմակերպության տարբերանշանը:

Մարզիչն իրավունքունի.

- մարզիկին կանթիմի անդամներին, որոնց համար պատասխանատվություն է կրում, մրցումներին ողջընթացքում ցուցաբերել օգնություն, խնդրագիրներ կայացնել գործիքի բարձրության փոփոխման, նոր տարրերի գնահատման համար,
- օգնել իր սանի կանթիմի անդամներին նախապարժանքների ժամանակ,
- օգնել մարզիկին մոտեցումից առաջ պատրաստել գործիքը կամ բարձրանալ օղակներին կամ պտտածողին,
- անվտանգության նկատառումներին ցելնել օղակներ կազմել օղակների, հենացատկերի, զուգափայտի կպտտածողին ու մարզիկի վարժության նկատառման ժամանակ,
- գործիքից մարզիկի վայրը նկնելու պահից սկսած 30 վրկդարի ընթացքում, կամ հենացատկերում երկուցատկերի միջև եղած դարի ընթացքում տալ խորհուրդներ կանցույց տալ օգնություն,
- հետևել, որ պեսզի մարզիկի կատարումից անմիջապես հետո ցույց տրվի վարժության գնահատականը:

Մարզիչը պարտավոր է.

- լավ իմանալ մրցումների կանոնադրությունը և մրցավարական կանոնները,
- տվյալ մրցումների վարելակարգին համապատասխան երկայացնել մարզիկների կատարման հերթականությունը և այլ անհրաժեշտ տեղեկություններ,
- փոփոխել գործիքի բարձրությունը,
- չխոչընդոտել մրցումների անցկացմանը և չչարաշահել սեփական իրավունքները մասնակիցների հանդեպ,
- չօգնել և չխոսել մարզիկի հետ կատարման պահին,
- չխոսել մրցավարների հետ ելույթի պահին,

- թույլչտալորնէկարգապահականխախտում,
- ներկագտնվելպարգևատրմաննյուսբոլորարարողութուններին:

Որոշմարգիչներ,ցանկանալովթյուրիմացությանմեջզցելմրցավարներին,կատարումիցանմիջապեսհետոգործիքիմոտխրախուսաբարթակելովմարզիկիուսը,բարձրաձայնումեն«ապրե՛ս»: Յուրահատուկայսձևովգնահատական«կորզելը»տեղինչէ:

Մարզիչիզսպվածությունը,կարգապահությունը,արդարտրամադրվածություննայլմարզիկներինկատմամբնպաստումէմարմնամարզիկիմոտինքնիրնկատմամբպահանջկոտությանոգովմըցակցինկատմամբբարիկամեցողությանվերաբերմունքիդաստիարակմանը:

ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆՈՒԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ

Մասնակիցներիհամագգեստը:

Մասնակիցներըպետքէկրենմարմնամարզականհատուկհամագգեստ,մասիկներևիրենցկազմակերպությանխորհրդանիշը:

Տղամարդիկ՝ երկարտրիկոկշապիկ (ազատվարժություններումնհենացատկերումթույլատրվումէմասնակցելշապիկովևվարտիկով):

Կանայք՝ թևավորկամանթևկողագգեստ,որըպետքէլինիկոռեկտանթափանց: Կրծքավանդակիմասումբացվածքըչպետքէլինիկրծոսկրիմիջնամասիցցածր,իսկթիկունքում`թիակներիցցած:Ազդերիմոտկտրվածքըչպետքէբարձրլինիաճուկայինշրջանից:

Մասնակիցներիմոտեցումներիհերթականությունը:

Մարմնամարզիկին վարժությանկատարմանհամարկանչի հերթականությունըորոշվումէյուրաքանջյուր թիմում

վիճակահանությամբ կամ հաստատվում մասնակից կազմակերպության հայեցողությամբ: Անհատական - թիմային մրցումներում ցանկալի է յուրաքանչյուր մրցածնում առաջինը մոտենալու իրավունքը վերապահել առավել հավասարակշռված խրուժեղին վստահմարզիկի, իսկ վերջինը՝ առավել բարձր

պատրաստականություն ունեցող մարզիկի, ով հավանում է բարձր գնահատականի:

Կախված մրցումների բնույթից և թիմի հնարավորությունից, մարզիչը թիմի առջև կարող է դնել զանազան տակտիկական խնդիրներ: Յուրաքանչյուր մասնակից նախապես պետք է գիտենա, թե ինչ պիսի հանձնարարություններ են դրված իր առջև, որոնք պետք է լուծի թիմի հաջողությունների նաջակցելու համար:

Մասնակիցների մոտեցումների հերթականությունը պետք է թիմի ղեկավարության կողմից ներկայացվի լիարժեք մրցավարական հանձնաժողով՝ մրցումների նախօրեին, իսկ բազմամարտի անհատական առաջնություններում մոտեցումների հերթականությունը նախապես որոշվում է վիճակահանությամբ՝ մրցման առաջին ձևի համար: Բացառիկ դեպքերում հաստատված կարգը կարող է փոխել միայն զլխավոր մրցավարը:

Մրցավայրին ծանոթանալը և մարզագործիքների փորձարկումը:

Մրցումներից մի քանի օր առաջ մարզիկներին հնարավորություն է տրվում ծանոթանալ մրցավայրին, ինչպես նաև փորձարկել գործիքները:

Մրցումներից առաջ տրվում է ընդհանուր նախավարժանք, իսկ բազմամարտի յուրաքանչյուր ձևից առաջ՝ հատուկ (ամեն մասնակցին 30 վրկ, իսկ

ուգափայտին՝ 50 վրկ): Ժամանակը լրանալու նպես-
մասնակիցը պարտավոր է ազատել գործիքը՝ իր հետ վերցնելով սե-
փական պարագաները (ափակալներ, մարգահագուստնայլն):

Մրցահարթակ դուրս գալու կարգը:

Մարզիչը կամ թիմակիցներից որևէ մեկը օգնում է մար-
զիկին ելույթից առաջ պատրաստել գործիքը
(կանգնեցնում են օղակների ճոճը, տեղադրում են զուգափայտի ծող-
երի ան-
հրաժեշտ չափը կամ մշակում մագնեզիումի փոշով, հարմար տեղա-
դրում
կամրջակը, ներքնակները նայլն): Փոփոխել գործիքի բարձրություն
նառանգ ՉՄ իմացության՝ արգելվում է:

Ելույթից առաջ մասնակիցը պետք է գտնվի գործիքի մոտ, որ
պեսզի ավագ մրցավարի ազդանշանից հետո պատ-
րաստ լինի սկսելու վարժությունը: Մինչ մրցավարի ազ-
դանշանը, մասնակիցը կարող է շոշափել գործիքն առանց դրավրա
բարձրանալու: Հակառակ դեպքում այն կհամարվի կոպիտ խախտ
ումն և ավագ մրցավարի կողմից կնվազեցվի գնահատա-
կանը: Մրցավարի կանչից կամ կանաչ լույսի ազդանշանից հետո
մասնակիցը պարտավոր է անհապաղ սկսել
վարժության կատարումը: Ուշացումն անթույլատրելի է, քանի որ այ
սղեպքում ույն պեսզնահատականը կնվազեցվի:

Մասնակիցն իրավունք ունի հրաժարվել մոտեցումից,
չտալով որևէ բացատրություն: Եզրափակիչ մրցումների ժամա-
նակի հրաժարվելը պետք է ունենա խոր դրդապատճառները (տակտի-
կական
քայլ, վնասվածքնայլն): Մրցավարներին այդ մասին անհրաժեշտ է
տեղեկացնել՝ տվյալ մրցաձևին ելույթից առաջ, ծայրահեղ դեպքում՝
ազդանշանային կանչից անմիջապես առաջ:

Օգնությունը մարզիչի կամ այլ մարզիկի կողմից:

Կարծությունը սկսելու կամ գործիքից վայրը նկնելուց հետո թոյլատրվում է օգնել մասնակցին բարձր անալգործիքին: Օգտվել բարձր հարմարանքներից գործիքին հասնելու համար, չի թոյլատրվում:

Մրցավարությունը սկսվում է այն պահից, երբ մարզիկի ոտքերը կտրվում են հատակից:

Մարզիկի կատարումը չխոչընդոտելու համար, մարմնամարզական գերանի կգուգափայտի մոտ տեղադրված կամրջակը մարզիչի կամ թիմակցի կողմից պետք է հեռացվի ելույթը սկսելուց անմիջապես հետո:

Ապահովումը:

Մրցումների կանոնադրության համաձայն, ելույթ պահին մապահովումը որոշ սահմանափակումներով թոյլատրվում է: Տղամարդկանց միջազգային կահանրապետական մրցումներում մապահովումը թոյլատրվում է օղակներին, գուգափայտին, հեռացատկերին և պտտածողին: Կանանց մույնատիպ մրցումներում՝ տարբեր բարձրության գուգափայտերին: Ապահովելիս մարզիչը չպետք է խոչընդոտի մրցավարների աշխատանքներին (չփակի տեսադաշտը):

Գործիքների փորձարկման և նախավարժանքի ժամանակ մապահովումը թոյլատրվում է բազմամարտիքով ընկերում:

Որպեսզի ելույթներն ընթանան առավել անվտանգ, անհրաժեշտ է նախապես ստուգել մարմնամարզական գործիքների ամրությունը, ներքնակների ճիշտ դասավորությունը, դրանց միջև սահմանված հեռավորությունը, հետևել սանիտարահիգիենի կապահանջներին և այլն:

Գործիքից վայրը նկնելը:

Շատ հաճախ անհաջող կատարումը հանգեցնում է մարզիկի գործիքից վայրը նկնելուն: Մինչ ելույթի վերսկսելը, դադարի տևողությունը հավասարակշռության գերանի վրա՝ 10 վրկ է, իսկ նախածններում՝ մինչև 30 վրկ: Դադարի ընթացքում մարզիկը կ

արող է հեռանալ գործիքից, կարգի բերել համազգեստը, թարմացնել ձեռքերի մազնեզիումի փոշին, օգտվել մարզիչի խորհուրդներից (հենացատկերում՝ առաջին ցատկից հետո):

Եթե մարզիկն ընկնելուց հետո մտադրություն չունի վերսկսել կատարումը, պարտավոր է շրջվել դեմքով դեպի ավագ մրցավարը, ընդունել հիմնական կանգադրություն, որից հետո հեռանալ գործիքից:

Համազգեստի և փակալների թերությունների, մազնեզիումի փոշու վատ որակի հետևանքով տեղի ունեցած ձախողումները կամ առաջացած վնասվածքները, դադարին հատկացվող ժամանակը երկարած գելու կամ գնահատականը չնվազեցնելու պատճառ չեն կարող հանդիսանալ:

Գործիքից վայրընկնելուց հետո մարզիկն իրավունք ունի կրկնել այն տարրը, որի մեծությամբ կատարումից տեղի է ունեցել ձախողումը: Իսկ եթե ձախողումը տեղի է ունեցել չմարզիկի մեղքով, ապա մարզիկն իրավունք ունի չհեռանալ գործիքից՝ դիմել խնդրանքով ավագ մրցավարին կամ տվյալ մրցաձևի պատասխանատուին կրկնելու վարժությունը: Ավագ մրցավարը կամ մրցաձևի պատասխանատուն այդ մասին զեկուցում է ԳՄ-ին, որից հետո փոխանցում վերջինիս որոշումը մարզիկին: Մինչև արժության կրկնելը, մարզիկին հանգստի համար հատկացվում է ժամանակ:

Վերսկսելիս, ելման դրություն հասնելու համար մարզիկը հարկադրված կատարում է հավելյալ շարժումներ, որոնք ունենալու են հատվում են մրցավարների կողմից:

Մոտեցումները:

Վարժությունը սկսելուց առաջ մարզիկը պարտավոր է բարձրացնել ու ձեռքը ներկայանալ մրցավարին, որից հետո ընդունել էլ մանդրություն (հ.կ.): Ազատ վարժությունները կարելի է սկսել ոչ հ.կ.-ից, այլ ընդունել որևէ կեցվածք (կանայք):

Մարզիկի առաջին իսկ շարժումից ժամաչափորդը սկսում է հաշվարկը:

Հենացատկերում մոտեցման սկիզբէ համարվում թափավազքի առաջին քայլը, սակայն ցատկը գնահատվում է կամրջակին հիմանապահից: Գործնականում սավերաբերվում են առայնք ուրվարժություններին, որոնք սկսվում են թափավազքից: Հենացատկերում թափավազքը, որի երկարությունը չպետք է գերազանցի 25 մետրը, դադարեցնել, որից հետո վերադառնալ ելակետ՝ չիթույլատրվում: Թափավազքը կարելի է ընդհատել և նորից շարունակել: Արագության կամքայլերի փոփոխումները, ցատկոտումները, մրցավարների կողմից չեն կարող դիտարկվել որպես դարձերկամ սխալներ: Սակայն այդպիսի թերությունները չեն կարող չազդել կատարման ընդհանուր տպավորության վրա:

Կանանց հենացատկերում, եթե մարզուհին չի հավել կամրջակին կամ ցատկասեղանին, թափավազքը թույլատրվում է կրկնել: Նույնը՝ մարմնամարզական գերանին մոտենալիս: Եթե մարմնամարզուհին այնուամենայնիվ հավել է գործիքին, ապա կատարվում է համապատասխան վազեցում:

Վարժության մարտը:

Վարժությունն ավարտված է համարվում այն ժամանակ, երբ մարմնամարզիկը առգետնում իջկանվարժության ավարտից հետո ընդունում է հիմնական դրություն: Գործիքից հեռանալիս մարզիկը պետք է շրջվի դեմքով մրցավարները, իսկ եթե նրանք տեղաբաշխված են գործիքի երկու կողմերում, ապա և՛ մեկին, և՛ մյուսին:

Վարժության մահաջող կատարումից հետո մարզիկը պարտավոր է արժանապատվորեն հեռանալ գործիքից: Հաճախ գերազանց կատարումից հետո մարզիկն արժանանում է ծափահարությունների, որոնց ցանկալի է պատասխանել խոնարհումով: Ծափողջույնների պատրվակով կրկին հարթակ բարձրանալ չի թույլատրվում:

Երբեմն մարզիկը բավարարված չլինելով գնահատականից, տարածում է ձեռքերը կամ թոթու մուսերը: Այդպիսի վարքը միանշանակ անթույլատրելի է և մրցավարներին կողմից ցուցվում է որպես կարգապահական խախտում:

Եթե մարզիկին անհասկանալի են գնահատականին վազեցման պատճառները, կարող է իր մարզիչի կամ թիմի ղեկավարների միջոցով դիմել ԱՄ-ին կամ ՊՄ-ին՝ պարզաբանելու խնդրանքով:

*Մարզիկի կամ մարզիչի ոչ սպորտային վարքի համար
նախատեսված նվազեցումներ*

ԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐ	ՆՎԱԶԵՑՈՒՄՆԵՐ
<i>ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐ</i>	
Ոչ համապատասխան մարզահագուստ	0.3 բալ վերջնական գնահատականից՝ ՊՄ-ի կողմից
Մարզիկի մրցավարին չներկայանալը մոտեցումից առաջ կամ հետո	0.3 բալ վերջնական գնահատականից՝ տվյալ ձևի ԱՄ կողմից
Վարժության ավարտից հետո կրկին հարթակ վերադառնալը	0.3 բալ վերջնական գնահատականից տվյալ ձևի ԱՄ կողմից
Ելույթի պահին մարզիկի հետ մարզիչի խոսելը	0.3 բալ վերջնական գնահատականից տվյալ ձևի ԱՄ կողմից
Գործիքից ընկնելուց հետո 30 վրկ-ից ավելի դադար	նշված ժամանակը լրանալուց հետո վարժությունը համարվում է ավարտված

ՕԺԱՆԴԱԿԱՊԱՐԱԳԱՆԵՐԻ ՆԵՎԱԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ՆԱՌՆՉՎՈՂԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐ

Ապահովողի անթույլատրելի ներկայությունը	0.5 բալ վերջնական գնահատականից՝ տվյալ ձևի ԱՄ կողմից
Ջուգափայտի մոտ չնախատեսված տեղում կամ րջակի տեղադրումը	0.5 բալ վերջնական գնահատականից՝ տվյալ ձևի ԱՄ կողմից
Չնախատեսված տեղում լրացուցիչ ներքնակների տեղադրումը կամ օգտագործումը	0.5 բալ վերջնական գնահատականից՝ տվյալ ձևի ԱՄ կողմից
Մարզիկի ելույթի պահին մարզիչի լրացուցիչ ներքնակների տեղի փոփոխումը	0.5 բալ վերջնական գնահատականից՝ տվյալ ձևի ԱՄ կողմից
Առանց համաձայնեցնելու գործիքի բարձրության փոփոխումը	0.5 բալ վերջնական գնահատականից՝ տվյալ ձևի ԱՄ կողմից

ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԻ ՆՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ԱՅԼԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐ

Առանց թույլ տվության մարզիկի մրցավայրը լքելը	Որակագրկում ՉՄ կողմից մինչև մրցումների ավարտը
Պարզևատրման արարողությունների նշմասնակցելը	Անհատական և թիմային արդյունքները համարվում են անվավեր

Մինչազդանշանը վարժությունը սկսելը	Վերջնական գնահատականը = 0,0
-----------------------------------	-----------------------------------

ԹԻՄԻՆՎԵՐԱԲԵՐՈՂՆԱԽՏՈՒՄՆԵՐ

Նույն թիմի մասնակիցների, մոտեցումների, նախապես նշված հերթականության խախտում	1.0 բալ թիմի գնահատականից տվյալ ձևի ԱՄ կողմից
Մրցման կարգի խախտումներ, թիմային մրցումներում ոչ միատեսակ համազգեստ	1.0 բալ թիմի վերջնական գնահատականից (միայն մեկ անգամ` թիմային մրցում- ներում)` ՊՄ կողմից
Կարգապահական այլ խախտումներ` մարզչի կամ թիմի կողմից	1.0 բալ առաջին դեպքի համար, 1.0 բալ երկրորդի համար: Հնարավոր է նաև մրցումներից հեռացնելը` ՊՄ կողմից

3.4.Մրցման գործընթացի տեխնոլոգիան

Մրցումները պետք է ընթանան կազմակերպված և գտնվեն ԳՄ-ի, նրա տեղակալների և օգնականների հսկողության ներքո:

Մրցումների ընթացքի հաջողությունը գալիս էրենս պայմանավորված է մրցումների անցկացման վայրը և օժանդակ տարածքներ ըստ մանակին նախապատրաստելու և, ինչպես նաև մարզական առույցի տեխնիկական ծառայությունների հստակ աշխատանքներից: Այ

դիսկապատճառով կարևորվում է մինչմրցումներն ամենօրյա ստուգումներին անցկացումը:

Որպեսզի մրցումներն անցկացվեն ժամանակին և առանց խոչընդոտների, անհրաժեշտ է նախապատրաստական աշխատանքները պլանավորել հետևյալ կերպ.

- ՊՄ-ի, քարտուղարության, բուժապասարկման և տեխնիկական ծառայություններին աշխատանքները սկսել մրցումներից մեկ ժամ առաջ,

- մանրակրկիտ գնել մրցավայրը, ստուգել զործիքների քանակը և արքիները, տեղադրման մարդու մարմինը, սահմանված չափերը, բալերի գրքույկի, մագնեզիումի փոշու, վայրկյան աչքափերի, պահեստային օդակների, ձողերի, կամրջակների առկայությունը,

- ստուգել հանդերձարաններին հանդիսասրահների վիճակը,

- մրցումներից մեկ ժամ առաջ ՊՄ-ի տեղակալների կողմից անցկացնել անվանական, վիճակահանություն, մրցավարների հրահանգավորում, ստուգել մրցավարների նմարդիկներին հատկացված վայրերի վիճակը,

- մինչմրցումների սկիզբը պատրաստել պարզ և ներդաշնանակալական առաջադրանքներ, ինչն առաջնությունը պարզ և տարածաշրջանային (ինչպես տեղական, ինչպես միջազգային), ով պետք է մատուցի պարզ և ներդաշնանակալական, ով պետք է բարձրացնի դրոշմը և այլն),

- ստուգել մրցավարների արձանագրության թերթիկներին այլ անհրաժեշտ պարագաների առկայությունը:

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱԿՈՐԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մրցումների բացման հանդիսավոր արարողությունը պետք է անցկացնել

առավելագույն քանակի հանդիսականներին առկայությամբ: Սովորաբար այն սկսվում է մասնակիցների բացման շքերթով, որին թիմերը մասնակցում են երկայուն դասավորված (մարմնամարզիկ-մարմնամարզուհի) ամբողջական կազմով: Սակայն, եթե բոլոր մասնակիցներին շքերթի հնարավոր չէ շարել, ապա կարելի է շքերթի դուրս բերել մասնակիցների միայն մի մասին, սահմանափակել լույսը և քանջուրկազմակերպությանն երկայացուցիչների քանակը: Ոչնեժ մրցումներում բացման արարողությունը կատարվում է երկու հերթափոխերի միջև՝ ընկած ժամանակահատվածում:

Շքերթում լեկցվում է երաժշտությամբ: Յուրաքանչյուր կազմակերպության մասնակից հետևում է իր կազմակերպության առջև կցընթացող լեկցորդին և կրկնում նրա յուրաքանչյուր գործողությունը: Եթե շքերթի մասնակցում են մակերևորներ կայացուցիչներն ու մարզիչները, ապա թմին երկայացուցիչը կանգնում է լեկցորդից ամիջապես հետո, իսկ նրանից հետո՝ մարզիչները: Մրցումներին մասնակից մրցավարները շարվում են առանձին շարասյունով կամ տողանով:

Միջազգային մրցումներում ընդունված է մասնակից թիմերին մրցահարթակ մուտքի հերթականությունը ստիժների անվանումներին յաբբենական կարգի: Բացառություն են կազմում տանտերերը, որոնք մրցահարթակ են դուրս գալիս վերջինը: Մասնակիցների մուտքի հետ միասին հաղորդավարը ներկայացնում է թիմերին, իսկ վերջում այն պաշտոնատարան ձին, ով ողջում էր լու է մրցման մասնակիցներին: Այնուհետև օրինակներ գիտնականներին երթի հետևվում է դրոշի բարձրացման արարողությունը, որն իրականացնում է նախորդ մրցումների հաղթողը:

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ՆՆԱԽՈՐհՈՂԸ ՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԱԽԱՎԱՐԺԱՆՔԸ

Ընդհանուր նախապարժանքի համար բացի հիմնական դահլիճից ցանկալի է ունենալ հատուկ տարածք, որտեղ հնարավոր կլինի անցկացնել նախապարժանք խոչընդոտելով մրցումների ընթացքը: Եթե այդպիսին չկա կամ այն չափից դուրս փոքր է և հագեցած է մարզագույքով, ապա ՊՄՀ-

ըմրցումների ժամանակացույցը կազմելիս, այդ հանգամանք պետք է հաշվի առնի: Որպեսզի յուրաքանչյուր հերթափոխի մասնակիցները մրցավայրում ընդհանուր նախապարժանքի հնարավորություն ունենան, անհրաժեշտ է այդ նպատակով հատկացնել 15-20 րոպե ժամանակ:

Եզրափակիչ մրցումներից առաջ (երբ մասնակցում է մեկ հերթափոխ) ընդհանուր նախապարժանքի հատկացվող ժամանակ նաև անհրաժեշտ է ավելացնել մինչև մեկ ժամ:

ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ԽՇՆԱՐԵԼԸ ՍՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՌԱՋ

Մասնակիցների ժամանակին հավաքվելու և շարվելու պատասխանատվությունը կրում են մեթոդների ղեկավարները: Մարզիկների անհրաժեշտ է շարել դահլիճի այն հատվածներում, որոնք կլինեն հանդիսականների տեսադաշտից հեռու: Թիմերը պետք է շարվեն ըստ սյուների, որոնց առջև կանգնում են ուղեկցողները: Վերջիններս պետք է նախապես իրազեկված լինեն շարժման ուղղությամբ, կանգառների, մրցման ձևերը շրջանցելու և մրցավայրը լքելու կարգին:

Խոշոր մասշտաբի մրցումներում ուղեկցողների կազմակերպման պարտականությունները դրվում են մասնակիցների գծով մրցավարների վրա:

Շարում անհրաժեշտ է սկսել հարթակ դուրս գալուց 10-15 րոպե առաջ: Շարման ժամանակ մասնակիցների գծով մրցավարները մեկնարկային տեղեկագրերով ստուգում են (մասնակիցն

երի)թիմերիկազմը,հարկեղածդեպքումելույթ-
ներիհերթականությանհամարկատարումվիճակահանություն(եթ-
եինչ -
որպատճառովայնչիկատարվել)ևմրցումներից5րոպեառաջզեկո
ւցումԳՄՏ-
ինստուգումներիհարյուրմքներիևմրցահարթակդուրսգալունպատ
րաստլինելուվերաբերյալ:

Շքերթիմասնակիցներիշարումնունիորոշակիդժվարու-
թյուններ,քանիորայստեղգործունենքթիմերիամբողջականկազմ
երիհետ:Մասնակիցներիգծովմրցավարներիսակա-
վաթիվլինելուդեպքումանհրաժեշտէառանձնացնելևսմիքանիհո
գիՄՀ-իկազմից:Նպատակահարմարէմասնա-
կիցներինշարելընդարձակտարածքներում,կազմակերպված,10-
15րոպեիընթացքում:Որպեսզիմասնակիցներըմրցում-
ներիցառաջավելորդանգամչիզգնեն,խորհուրդչիտրվումշարում
ըսկսելշատվաղ:Եթեմուտքըմրցահարթակարտառոցհանգաման
քներիբերումովձգձգվումէ,ապամասնակիցներըորքանհնարավո
րէշուտպետքէիրազեկվենայդմասին,նաևայնմասին,թեմինչևորժ
ամնէհետաձգվում:

*ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻՄՐՑԱՀԱՐԹԱԿՂԻՐՍԳԱԼՈՒ
ԵՎՆՐԱՆՑՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՒԿԱՐԳԸ*

Տվյալհերթափոխիմասնակիցներըմրցահարթակենդուրսգ
ալիսերաժշտությանուղեկցությամբևառանցիրամանիկանգառնո
ւմյուրաքանչյուրնիրառաջինմրցաձևիմոտ՝
դեմքովդեպիգործիքը:Միաժամանակհարթակենդուրսգալիսնաև
մրցավարներըևնույնպեսուղղվումդեպիիրենցմրցաձևը,որտեղև
կանգառնելովշրջվումենդեմքովմասնակիցները:Եթեթիմերըչուն
ենցուցատախտակներ,ապաերաժշտությունըլռելունպեսնրանց
ներկայացնումէհաղորդավարը

(թիմային առաջնության ժամանակ թիմերին ըստ մրցաձևերի, իսկ առանձին մրցաձևերի եզրափակչում՝ յուրաքանչյուր մասնակցին): Հաճախ մասնակիցները ներկայացվում են գործիքին մոտենալիս: Ժամանակ չափելու նպատակով մրցավարներին կարելի է ներկայացնել նախավարժանքի ընթացքում:

ՆԱԽԱՎԱՐԺԱՆՔԸ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՄՐՑԱԶԵՎԻՎՐԱ

Նախավարժանքը սկսվում է ավարտվում է ազդանշանով: Անկախ կազմից, բոլոր թիմերի համար նախավարժանքի տևողությունը նույնն է: Յուրաքանչյուր մասնակցին հատկացվում է 30 վրկ ժամանակ, իսկ տղամարդկանց նկատմամբ գուգափայտերին՝ 50 վրկ (այստեղ մտնում են աև գործիքը նախապատրաստելու ժամանակը): Նախավարժանքի ընթացքում հաղորդավարը տեղեկացնում է մրցումների պայմանները, նախորդ մրցումներում, հերթափոխերում կամ մրցաձևերում գրանցված արդյունքները, կամ էլ ինչում է ցածր ածայն երաժշտությոն: Անկախ թիմերի կազմերից, նախավարժանքին նախատեսված ժամաքանակը բոլորի համար նույնն է:

Երկրորդ ազդանշանից հետո նախավարժանքն ահապաղ ադարեցվում է: Գործիքի անսարքության պատճառով, երբ առաջացել են չնախատեսված դադարներ, ավարտի ընդհանուր ազդանշանը հնչում է ժամանակին, իսկ տվյալ ձևում հատկացվում է լրացուցիչ ժամանակ (այնքան, որքան եղել է դադարի տևողությունը): Ընդհանուր դադարի դեպքում՝ օրինակ, եթե տեղի է ունեցել լուսավորության խափանում, ընդհանուր տրվում է լրացուցիչ ժամանակ:

Ընդմիջումների

Ժամանակնանհրաժեշտէշտէհաշվարկել: Ժամաչափորդներընաժազ
մըցավարներըպարտավորենհետևել, որպեսզիբոլորմասնակիցն
երըժամանակինավար-
տեննախավարժանքընոչմիմարմնամարզիկ, մինչելույթինհրավի
րվելը, հավելյալնախավարժանքչկատարի:

ԵԼՈՒՅԹԻ ՀՐԱՎԻՐԵԼԸ

Նախավարժանքիավարտիցհետո, վարժությունըկա-
տարելուհամարմասնակիցներըհրավիրվումենգործիքինոտ: Փո
քըմըցումներումմըցավարըմասնակցինելույթիէհրա-
վիրումբանավոր, իսկխոշորմըցումներում` մասնակցիանունը, ազ
գանունընմասնակցությանհամարըցուցադրվումէլուսատախտա
կին:

Մինչհրավերը, լուսատախտակին
այրվումէկարմիրլույսը: Մարզիկիհամարիցուցադրումիցմիքանի
վայրկյանանց, կարմիրլույսըփոխվումէկանաչինմարմնամարզիկ
նիրավունքէստանումսկսելվարժությանկատարումը: Ելույթնավ
արտվելունպեսդարձյալայրվումէկարմիրը:

Միաժամանակ բոլորձևերինելույթիհրավիրելըցանկալիչէ:
Առավելդիտարժանկլինենմըցումները, եթեայնկատարվիհերթակ
անությամբ:

Օրինակ` մասնակցինազատվարժություն-
ներիկատարմանկարելիէհրավիրելայն
ժամանակ, երբմյուսմասնակիցըկավարտիիրելույթըթափանժույ
զին, ազատվարժություններիավարտին` թափանժույզինկիրավի
րվիհերթականմասնակիցը: Այդնույնժամանակ, ելույթըսկսվումէզ
ուգափայտին, որինկիտեակատաճողը, իսկօղակներինկփոխար
ինիհենացատկերը: Նույնպիսիհերթականությունկարելիէսահմա
նելնաևկանանցմըցումներում: Միայնավազմըցավարներինպետ
քէնախապես

զգուշացնել, թե նրան ցիցորմեկը պետք է մասնակցի ն հրավիրի առաջինը:

Դիտարժանլի նելով հանդերձ, ելույթ հրավիրելու այս կարգը ժամանակի խնայողության տեսակետից նպատակահարմար է:
Սակայն ելնելով մրցումների նպատակներից ԳՄԷ որոշում, թե ո՞րն է առավել նախընտրելի տարբերակը:

ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ ԻՑՈՒՑԱԴՐՈՒՄԸ

Մրցավարական երկու բրիգադները հաշվարկելով համակցության պահանջները, կատարելով համապատասխան մեկնումներ կամ շնորհելով համապատասխան խրախուսական միավորներ, նախ ցուցադրում են նախնական, այնուհետև՝ վերջնական գնահատականը: Այն կարող է ցուցադրվել լուսատախտակին, ձեռքով կամ այլ եղանակներով, ինչպես նաև բանավոր (փոքր մրցումներում):

Հենացատկերում, երկու ցատկերի առկայության դեպքում, գնահատականները ցուցադրվում են մենմոտեցումից անմիջապես հետո:

Գնահատականը պետք է ցուցադրվի այնպես, որ պեսզի այն տեսանելի լինի նախ՝ քարտուղարությանն, ապա մասնակիցներին և հանդիսատեսին:

ԱՆՑՈՒՄԸ ՄԵԿՄՐՑԱԶԵՎԻՑԱՅՈՒՄԸ

Տվյալ մրցաձևում բոլոր մասնակիցներին ելույթների ավարտից հետո, ավագ մրցավարներն այդ մասին հորևէ պայմանական շանով հայտնում են հերթափոխի պատասխանատուին, ով մեկ մրցաձևից մյուսին անցման ազդանշան է տալիս: Բանավոր խոսքի փոխարեն նպատակահարմար է կիրառել երաժշտական կոչնականներ, որոնց 1-2 վրկի հետո կհաջորդի քայլերգը (երկուսն էլ կարելի է ձայնագրել ձայն

ասկավառակին):

Նույնը կարելի է կիրառել յուրաքանչյուր հերթափոխի ավարտին, երբ տվյալ հերթափոխի մասնակիցները լքում են դահլիճը, իսկ հաջորդ հերթափոխինը՝ մուտք է գործում դահլիճ:

Թիմերի մուտքը կամելքը դահլիճ, մեկն րցաձևից մյուսին մանցումը կատարվում է շարքով, մախան շվածուղիներով, ուղեկցողների առաջնորդությամբ:

ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱՆ

Հերթական րցաձևում թիմերի ելույթների ավարտին մրցավարական բրիգադները ստորագրում են արձանագրություններ թիմերի կները և անիշապես փոխանցում այն քարտուղարության: Արձանագրության թերթիկները պետք է լրացվեն կապույտ թանաքով:

Վերջնական գնահատականի կամ որևէ մրցավարին շանակած գնահատականի ուղղումների դեպքում, պարտադիր կարգով արձանագրության թերթիկները պետք է ստորագրվեն ավագ մրցավարի կամ այն մրցավարի կողմից, ում կողմից գնահատական ուղղվել է: Արձանագրության թերթիկների հետ միասին քարտուղարություն են հանձնվում մանրցավարական գրանցաթերթիկները, որոնք դրվում են յուրաքանչյուր մրցաձևի կամ հերթափոխի համար մախատեսված ծրարներում: Արձանագրության թերթիկները և մրցավարական գրանցաթերթիկները հավաքում են կամ մրցավարները, կամ էլ քարտուղարության կողմից շանակված որևէ անձ: Դա որոշվում է մախապես: Արձանագրության թերթիկների հանձնումը թիմերի ավագների, մարզիչների կամ մրցավարության հետ չառնչվող ընդհանուր ալլան ձևի կողմից՝ անթույլատրելի է:

Մրցման յուրաքանչյուր մրցաձևից հետո քարտուղարությունը ստացված արդյունքները գրանցում է ամփոփիչ

2	Ռուսաստան	45,066	43,466	45,799	48,166	45,666	44,432	272,595
191	Աբյազին Դենիս	15,433		15,500	16,30	0,000	13,733	60,966
192	Բալանդին Ալեքսանդր		13,733	15,666		14,766		44,165
193	Բալանդին Դավիդ	100	17,300	17,566	19,50	15,300	17,566	Ընդամենը
194	Գալստյան	46,166	43,966	45,333	48,000	45,182	45,686	279,342
211	Դալտոն Ջեյքոբ	15,633		15,100	15,900			46,633
212	Հորթոն Ջոնաթան		12,70	15,166		13,133	15,566	56,566
213	Լեյվա Դանիել	15,100	14,866	14,600	15,500	15,333	15,866	91,265
214	Միկուլակ Սամուել	15,366	14,333		16,300	15,316	14,033	75,348
215	Օրոզքո Ջոն	15,166	14,766	15,066	15,800	14,533	15,262	90,597

արձանագրության թերթիկում և կատարում է արդյունքների ընթացիք հաշվարկ՝ հորիզոնական ուղղությամբ անհատական, իսկ ուղղահայացով՝ թիմային: Օրինակ՝

2012 Լոնդոնի օլիմպիական խաղեր, որակավորման մրցումներ*

*Շեղ թվերով տրված են ոչ հաշվարկային միավորները:

	<i>Էմին</i>							
195	<i>Պարխումեն կո Իգոր</i>	14,066	14,333		15,566		14,000	57,965

3	<i>Մեծ Բրի- տանիա</i>	45,832	44,833	44,199	48,333	44,024	45,199	272,420
131	<i>Օլդհեմ Սեմ</i>	14,700		14,600	15,533	14,666	15,100	74,599
132	<i>Փարվիս Դանիել</i>	15,200	13,400	15,033	16,100	14,733	14,733	89,199
133	<i>Սմիթ Լուիս</i>		15,800				13,033	
134	<i>Թոմաս Քրիստի ան</i>	15,366	14,133	14,566	16,200	14,625	15,366	90,256
135	<i>Վիթլոք Մաքս</i>	15,266	14,900	14,133	16,033	13,900		74,232

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄԸ

Որպեսզի մրցումների անմիջապես ավարտին հնարավոր լինի անցկացնել հաղթողների և մրցանակակիրների պարզ և ատրու-թյունը, կարևոր նշանակություն ունի ԳՔ-

նարագ ձեռքի տաշխատանքը մրցումների ընթացքում նրա ավարտին: Դրա համար անհրաժեշտ է պատրաստել անհա-տական և թիմային մարդկանքների ձևավորման ցուցանիշները՝ կարծա-

նագրություններ, որոնցում մեկ գույնով գրանցվում են մարդեմ ավարտված, իսկ մյուսով դեռ չարունակվող մրցածների մրցումների արդյունքները: Ստա-

նալով մրցավարներից նորարժանագրության բերթիկները քար-

տողարընախստուգում է միջին ավերջնական գնահատականներն, ապա աղյուսակում կատարում հերթական փոփոխություններ: Եթե մրցումները մի քանի հերթափոխով են անցկացվում, ապա քարտողարը հաշվում է յուրաքանչյուր հերթափոխի արդյունքները և առանձնացնում լավագույնները: Ստացված արդյունքների հիման վրա պատրաստում է հաղթողների դիպլոմները և մարզական զբոսնորհելու վկայականները:

ՊԱՐԳԵՎԱՏՐՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պարզևատրման արարողությունն անցկացվում է հանդիսավոր պայմաններում: Այն տևում է չափավոր, սակայն մրցումների աշխատատարև պատասխանատու մասերից մեկն է հանդիսանում:

Քայլեր գլխին չյունների ներքո մասնակիցները կանմիայն պարզևատրվողները մոտենում են պատվոպատվանդանին: Նրանց են հետևում տոնական հանդերձան քովադջիկները՝ մրցանակներով սկուտեղները ձեռքերին: Սովորաբար պարզևատրումը սկսվում է երրորդ տեղը զբաղված մարզիկից: Օրհներգի հնչյունների ներքո բարձրացվում է հաղթող մարզիկի երկրորդը: Փոքր մրցումներում դրոշի բարձրացվում, իսկ օրհներգին փոխարինում է տուշը:

Բացի հաղթողներից և մրցանակակիրներից, կարելի է պարզևատրել նաև հաղթողների մարզիչներին, ամենալավ կամ ամենաշուրջ օրինակի ամակցությունը և ցուցադրած մարզիկներին, որոնց համար պետք է նախատեսվեն հավելյալ խրախուսական մվերներ, դիպլոմներ և պատվոգրեր:

Պարզևատրման արարողության ընդհանուր մեմրցումների հանդիսավոր փական արարողությունը, որն ուղեկցվում է մասնակիցների շքերթով և դրոշի իջեցումով: Դրոշի իջեցման իրավունքը տրվում

մէհաղթողներին և այնու լեկցվում է այն նույն երաժշտության հնչյուններին երթո, որի ու լեկցության մբբարձրացվել է դրոշը:

ՄՐԾՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մրցումների ավարտին ՊՄ անցկացնում է եզրափակիչ խորհրդակցություն մրցավարներին թիմի ղեկավարների հետ: Այն կարող է լինել ընդհանուր կամ անջատ: Խորհրդակցության ժամանակ ՊՄ հաղորդում է ընդունված դիտողությունները և դրանց շուրջ ձեռնարկված միջոցների վերաբերյալ գնահատում մրցավարների աշխատանքները, բնութագրում մարզիչների, թիմերի, ղեկավարների աշխատանքներն, իսկ թիմերի ղեկավարներն իրենց կարծիքն են հայտնում մրցումների կազմակերպման և մրցավարության վերաբերյալ:

Մրցավարական խորհրդակցությունում գնահատվում են նաև յուրաքանչյուր մրցավարի և առանձին բրիգադների աշխատանքները և նշվում վավագույնները: Քննարկվում են նաև ՊՄ Հիկատարածաշխատանքները:

Մրցումների ավարտից մի քանի ժամանակ ՊՄ-ը հաշվետվություն է ներկայացնում մրցումները կազմակերպած կազմակերպությանը կամ ՖԻԺ-ին, որտեղ նշվում են՝

- մրցումների անվանումը, ծրագիրը, անցկացման տեղը և ժամանակը,

- անհատական թիմային առաջնությունների արդյունքները, մարզական այս կամ այն կարգը հանձնած մարզիկների քանակը,

- մրցավարական կազմի (բրիգադի) ընդհանուր գնահատականն՝ ըստ բազմամարտի ձևերի,

- մրցումների ընթացքում նկատված թերությունները և անձ տույնները,

- արվում են համապատասխան առաջարկություններ:

ԲԱԺԻՆՈՒՄՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆԿԱՆՈՆՆԵՐԻ ԾԱԳՈՒՄԸ ԵՎՋԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Առաջին մրցավարական կանոնները գործածության մեջ դրվեցին դեռևս 19-րդ դարի կեսերից, երբ Չեխիայում անցկացվեցին մարմնամարզության անդրանիկ մրցումները (1862): Սկզբնական շրջանում դրանք շատ պարզ և անկեղծ ազգալիտար-բերվում էին ժամանակակից կանոններից: Այլ էին նաև մրցումների ժրգրերը, որոնք իրենցում ընդգրկում էին բազմամարտի այնպիսի մրցաձևեր, որոնք են՝ ազատ վարժությունները, հեռացատկը, հեռացատկերն այծի վրայով, թափանժույզը, գուգափայտը, պտտածողը, օղակները և թեքաստիճանները: Եվ որպես կանոնող շերկրներում ժամանակառժամանակ ծրագրերում ընդգրկվում էին նաև վարժություններ ճոճածողին, սուսերամարտ (ձկասուսեր, թրադաշույն), ըմբշամարտ, ինչպես նաև աթլետիկական ձևեր՝ 100 մ վազք, հեռացատկ, բարձրացատկ, ձողացատկ, գնդի իրում, պարանամազլցում: Սակայն անցնելով զարգացման երկար ուղի, կրելով բազմաթիվ փոփոխություններ, մրցավարական կանոնները և մրցումների ծրագրերը կատարելագործվեցին և նպաստեցին մարզաձևի զարգացմանը:

1871-ին մրցման մասնակիցների ելույթների հաջորդականությունը որոշվում էր վիճակահանությամբ: Առաջին ելույթում նեցողը կատարում էր ցանկացած վարժություն, իսկ մյուսները պետք է կրկնեին նրա վարժությունը: Կատարմանը տրվում էր մեկ փորձ: Երկրորդ փորձը թույլատրվում էր միայն այն դեպքում, երբ վարժությունը կատարված չէր: Այդ մասին մասնակիցը պարտավոր էր տեղեկացնել մրց

ավարներին: Գնահատումը կատարվում է ըստ հիմնարկում գրավանդ համակարգով:

Հաղթող էրճանաչվում այն մարմնամարզիկը, ում հավաքած ընդհանուր գումարի միջին թվաքանակն ամենաբարձրն էր:

1912-

Խօլիմայիական խաղերում կիրառվեց գնահատման 12 բալանդ սանդղակ, որից երկու բալլը տրվում էր գործիքին մոտենալու և հեռանալուն:

Մարմնամարզական յուրաքանչյուր մրցաձևն սպասարկում էր երեք մրցավար, որոնց գնահատա-

կաններին ընդհանուր գումարով որոշվում էր վերջնական գնահատականը: Սխալներ հիմարկատարվում էին 0,5 և 0,25 բալանդ ցնվազեցումներ:

Նույն ժամանակաշրջանում մրցավարական մշտական կանոններ դեռևս չէին գործում: Դրանք մշակվում էին յուրաքանչյուր մրցման համար առանձին: Մրցավարությունը կատար-

վում էր 10, 12, 15, 20 բալերից: Դակախված էր նրանից, թե մրցման կազմակերպիչները ցանկությամբ բազմամարտում կիրառական ինչ մրցաձևեր կընդգրկվեին:

Մինչ երկրորդ աշխարհամարտը, մրցավարությունը սահմանափակվում էր միայն կանոնակարգի ընդհանուր դրույթներով: Կարևոր սկզբունքները, գնահատականներին վազեցման կարգը, հափը որոշվում էր մրցումներից առաջ՝ տեխնիկական հանձնաժողովի կողմից: Արդյունքում՝ մրցավարությունը օբյեկտիվ չէր, առկա էին գնահատականների սկայական տարբերություններ:

Հետպատերազմյան ժամանակաշրջանում սպորտային մարմնամարզությունը բուռն զարգացում ապրեց և անհրաժեշտություն առաջացավ տեղ ծել միասնական որ մրցավարա-

կանկանոններ: Մարմնամարզության միջազգային ֆեդերացիան առաջին կանոնները ստեղծեց 1949-ին: Այն մշակել էր տեխնիկական հանձնաժողովը, որն օգտվել էր որոշ երկրներում արդեն գործող մրցավարական կանոններից:

1949-

ին 12 տպագրական էջ ծավալով հրատարակվեց «Մրցավարական կանոններ» անվան ունեցող առաջին փաստաթուղթը: Փաստաթղթում նկարերով ներկայացված գործոններ, ինչպիսիք էին վարժությունների բարդությունը (չէր նշվում բովանդակությունը), համակցությունների հորինվածքը, կատարման որակը: Միևնույն ժամանակ խրախուսվում էին յուրօրինակ, վիրտուոզ կամ արձակատարումները: Բացի այդ, Ֆրանսիայի և Լյուքսեմբուրգի ներկայացուցիչների առաջարկով, տեխնիկական կոմիտեն բազմամարտի յուրաքանչյուր մրցաձևի համար ստեղծեց մրցավարական բրիգադներ, որոնց կազմը բաղկացած էր 1 ավագ մրցավարից և 4 մրցավարներից

(այս մեթոդը կիրառվեց երկար տարիներ): 1950-ին Բազելի շաշխարհի հաջնությունում մրցավարական այս կանոնները հաջող փորձարկում անցան, ակայն արգելարձակման, որառ կանխություններ, որոնք կարիք ունեն փոփոխությունների:

Մրցավարության զարգացման հաջորդ փուլում խնդիր դրվեց մշակել կանոններ, որոնք նպաստեին մարզաձևի զարգացմանը:

1954-ին Հռոմի շաշխարհի հաջնությունում գործեցին մրցավարական նոր կանոններ, որոնցում նկարներով ներկայացվածությունների բարդության գործոնը:

Առանձին մրցաձևերի խաղարկումները մրցումների ծրագրում ընդգրկվելու հետ մեկտեղ (1956թ. Մելբուռնի օլիմպիական խաղեր), փոխվեցին նաև մրցավարական որոշ կանոններ: Անհրաժեշտություն առաջացավ արմատական տարրերը դասակարգել A, B, C բարդության խմբերի: Համակցությունների հորինվածքին վերաբերվող պահանջները ավելի հստակ

եցվին: Մարմնամարզական տարրերի քանակական աճը, մրցավարական աշխատանքներում առաջացրել էր որոշ դժվարություններ: Դրանք կարգավորելու համար, կանոններն ավելի հստակ եցվին, որամենական հորինել, սկսեցին անցկացվել մրցավարական համակարգված դասընթացներ: Երկար տարիներ ի կուտակված փորձի հիման վրա, **1964-**ին ստեղծվեցին մրցավարական նոր կանոններ: Նույն թվականին Ցյուրիխում, կազմակերպվեցին մրցավարական կադրերի պատրաստման առաջին փուլի միջնայրցամաքային դասընթացները:

1968-ին կանոններն էապես չէին տարբերվում նախորդներից, սակայն շնորհիվ կառուցվածքային փոփոխությունների, դյուրին դարձավ գործնականում դրանց կիրառումը: Փոփոխություն կրեցին **A, B և C** բարդության խմբերը, նորացվեցեզրափակիչ մրցումների մրցավարությունը:

Երկրորդ միջնայրցամաքային մրցավարական դասընթացները կայացան Հռոմում՝ **1968-**ին: Իսկ **1971-**ին հրատարակվեց մրցավարության լրացուցիչ կանոններին վերաբերվող գրքույկ, որում փոփոխություններն ու լրացումները կատարվել էին մրցավարների պատրաստման **2-**րդ դասընթացների արդյունքների, **և 1970-**

ին կյուբյանայում կայացած աշխարհի առաջնությունը սպասարկած մրցավարների դիտողություններին առաջարկների հիման վրա:

Մրցավարների պատրաստման երրորդ փուլում (**1971-1974** թթ.), կուտակված փորձի, **1972-**ին Մյունխենի **20-**րդ օլիմպիական խաղերում տեխնիկական դիտողությունների վերլուծությունների **և 1973-**ին Մադրիդում կայացած միջազգային համաժողովի արդյունքների հիման վրա, մրցավարական կանոններում կատարվեցին հետևյալ փոփոխություններն ու լրացումները.

ա) կամավոր ծրագրում փոփոխվեց մրցավարության երեք գործոնների միավորների բաշխումը.

- բարդությունը՝ 3,4 միավոր,
 - հորինվածքը՝ 1,6 միավոր, 9,4
 - կատարման որակը՝ 4,4 միավոր,
- բ) ներդրվեցին խրախուսական միավորներ.

- ինքնատիպ (օրիգինալ) կատարմանը՝ 0,2 միավոր
- համարձակ (ռիսկային) կատարմանը՝ 0,2 միավոր, 0,6
- վիրտուոզ կատարմանը՝ 0,2 միավոր,

գ) պարզեցվեց հենացատկերի մրցավարությունը: Պարտադիր ծրագրով ցատկերը գնահատվեցին 9,8 միավորից, 0,2 միավոր թրոփելով վիրտուոզ կատարմանը:

Այս կանոնները հիմք հանդիսացան, որպեսզի 1975-ին անցկացվեին չորրորդ միջմայրցամաքային մրցավարական դասընթացները:

1979-ին հրատարակվեցին ՖԻԺ-

ի մրցավարական նոր կանոնները, որոնք նմարկման առարկա դարձան 1980-ին Մոսկվայում կայացած մրցավարների 5-րդ միջմայրցամաքային դասընթացներում:

1985-ին, Սեուլի 24-րդ օլիմպիադայից առաջ, հրատարակվեցին մրցավարական նոր կանոնները, որոնցում կատարվել է խնդրոշ փոփոխություններ կրացումներ, հիմքը նդունելով՝

- ազգային ֆեդերացիաների առաջարկները,
- օլիմպիական խաղերում աշխարհի առաջնություններում ստեխնիկական դժվարությունների վերլուծությունների արդյունքները,
- 1982-

ին Բուդապեշտում կայացած մրցավարական միջազգային համաժողովի արդյունքները:

Սպորտային մարմնամարզության զարգացման մակարդակն ապացուցեց, որ միավորների բաշխումն ըստ վարժության բա

րդության, հորինվածքի կատարողական գործունեության, ժամանակ
ի պահանջներին չեն համապատասխանում: Ելնելով այս հանգամանքից,
բարդության ընդհատ կացվող միավորները հասցվեցին 4,0-
ի, հորինվածքի նընվազեցվեցև դարձավ 1,0

միավոր, իսկ կատարողականին ըմնացան փոփոխ` 4,4 միավոր: Ար
դյունքում` նախնական գնահատականը կազմեց 9,4 միավոր: Բոլոր
մրցածներում խրախուսման ընդհատ կացվեց 0,6 միավոր: Վարժությո
ւնների բարդության խմբերը ավելացվեցև ամեկով` Ծխմբով:

1983-ից պաշտոնական մրցումներին նախորդող մրցա-
վարական հրահանգավորման կուրսերի ավարտին սկսեցին կազմ
ակերպվել քննություններ: Արդյունքները ցույց տվեցին, որ
մրցավարները տիրապետում են մրցավարական բարձր գի-
տելիքների, սակայն չմիշտ են կարողոնում այն դրսևորել մրցա-
վարությոնում: Այդ իսկ պատճառով, տեխնիկական կոմի-
տենառաջ քաշեց մրցավարներին նշանակելու գաղափարը:

1964-ից մրցավարական կանոններին շակման ըմնա-
նակցել են տեխնիկական կոմիտեի նախագահներ Արթուր Հան-
դերը (Շվեյցարիա), Իվան Իվանցևիչը

(Հարավսլավիա), Ալեքսիլոն

(Չեխոսլովակիա), օգնականներ` Ռուդոլֆ Շպիտը (Գերմա-
նիա), Կարլ Հայնց Չոկեն (Գերմանիա), Ակիմոտո Կանեկոն (Ճա-
պոնիա) և տղամարդկանց տեխնիկական կոմիտեի անդամները:

1985-ի հրատարակության վրա աշխատել է տեխնիկա-
կան կոմիտեի նախագահ Ալեքսիլոյի զվխավորած հանձ-
նաժողովը:

1989-ի կանոնների ստեղծման ընդհիմք հանդիսացան 1985 և
1986 թթ.- ին Հռոմում կայացած ՖԻԺ-
ի երկու կոնգրեսների և մրցավարական երկու համաժողովների հան
ձնարարականները: Որոշվեց ներդնել
ավագ մրցավարի օգնականներին և-
տիտուտը, որն առաջին անգամ հաջող փորձարկում էր անցել 1987-

ի Ռոտերդամի աշխարհի առաջնությունում: Նորկանոսագրքում ներդրվեցին մասնորոններ, որոնք յուրիսդարձ-րին կանոններից օգտվելու կարգը.

- համակարգվեց մրցման յուրաքանչյուր ծեփուրույն խնդիրնե-րը,
- դասակարգվեցին կատարողական սխալները,
- հենացատկերը համարակալվեցին և ստացան նորարժեքնե-ր ,
- թիվ 3 մրցումներում գնահատումը հասցվեց 0.05 միա-վոր ճշգրտության:

1993-ին հրատարակվեցին մրցավարական նոր կանոն-ները: Նրանցում բոլոր նորամուծություններն ու փոփոխու-թյուններն արված էին, հաշվառնելով անցած տարիներին մրցա-վարական գործունեության վերլուծությունների արդյունքները և 1991-ին Փարիզում կայացած մրցավարական և մարզչա-կան միջազգային համաժողովի որոշումները: Մինչ այդ՝ 1990-ին Մայնի Ֆրանկֆուրտում կայացած ՖԻԺ-ի կոնգրեսում ընդունվել էին միջառք կարևոր որոշումներ, որոնք նույն պես տեղ էին գտել կանոնադրության մեջ: Դրանցից են՝

- այսուհետև աշխարհի առաջնությունները պետք է անց-կացվեն մեկ տարի՝ բազմամարտիկ առանձին ձևերի եզ-րափակիչ մրցումներով,
- ՖԻԺ-

ի պաշտոնական մրցումներում մրցավարական անձնակազմի թիվը յուրաքանչյուր մրցաձևում հասցվեց 6-ի,

- հայտավորված մրցավարական կազմից վիճակահանու-թյամբ ընտրվում է յուրաքանչյուր մրցաձևի ավագ մրցավարը,
- կամավոր ծրագրից հանվեցին ինքնատիպ, համար-ձակվիրտուղ կատարումների համար շնորհվող խրախու-սական միավորները,

- խրախուսական միավորներ շնորհվելու էին միայն բարձր ազույն խմբերին պատկանող տարրերի համար՝ տեխնիկապես ավելաշուկա տարման պայմանով,

- բոլոր նրա ծանրությունները վեցի միավոր ժողովուրդների բարդությանը վերաբերող միասնական պահանջներ,

- վարժությունների բարդության խմբերի աղյուսակում ավելացավ Եխումբը, որին պատկանող տարրերը պարտադիր չէր ընդգրկել համակցության մեջ,

- նոր ախտական գնահատականներ հենացատկերում:

1997-

ի կանոններին շակ ման գործում խնդիր էր դրված հասնել հետևյալ երկու նպատակներին.

- ներդնել այն փոփոխություններն ու նոր գաղափարները, որոնք ընդարկվել էին նրա վարական մախորդ կանոնները մշակելիս, սակայն ժամանակի սղության կամ գործական փորձի պակասի պատճառներով չէին ընդգրկվել,
- հաշվառնելով մարմնամարզության զարգացման տեմպերը, բարձրացնել վարժությունների բարդությունը, իսկ կատարումը դարձնել առավել կատարյալ:

1996-ին ժնկի 69-

որ կոնգրեսը որոշում էր կայացրել Ատլանտայի 26-

րդ օլիմպիական խաղերից հետո հանել պարտադիր ծրագիրը:

Այդ իսկ պատճառով, այսուհետ մարմնամարզության զարգացումն առանց վերջինիս ապահովելու համար, տեխնիկական կոմիտեն առաջարկեց հետևել հետևյալ չորս սկզբունքներին.

- ✓ պահպանել մարմնամարզության հիմնական արժեքներին ցմեկը՝ շարժումների գեղեցկությունը,
- ✓ ապահովել մարմնամարզիկի բազմակողմանի ֆիզիկական զարգացումը,
- ✓ համակցություններում ընդգրկել շարժումներ՝ կառուցվածքային բոլոր խմբից,

✓ հսկել մարմնամարզության զարգացման գործընթացը:

Որպեսզի ուղիղ ինկառավարվի մարմնամարզության առաջընթացը և թույլ տրվի սուր զարգացողություններ առաջացնելու պայմանով այն վերածել կրկեսային ներկայացման, տեխնիկական կոմիտեն որոշեց 1997-ի կանոններում պահպանել հատուկ պահանջները, որոնք ինչպես նախկինում, յուրաքանչ-յուր մրցաձևում երեքն էին, սակայն զգալիորեն տարբերվում էին միմյանս խորդներից:

Բացի այն, որ 1997-ի կանոններից հանվեց 100 տարի մարմնամարզության մրցումների բաղկացուցիչ մասը հանդիսացող պարտադիր ծրագիրը, ստեղծվեց նաև մրցավարության սպասարկման նոր կառույց՝ մրցավարական A և B բրիգադներով: Մրցավարների թիվը 4-ից, որը գործում էր 1949-ից, հասցվեց 6-ի: Յուրաքանչյուր մրցաձևում ԱՄ-երը կոչվեցին հանձնաժողովի (ժյուրի) նախագահներ:

Վարժությունների բարդության աղյուսակը կրեց մեծ շան փոփոխություններ, հակառակորդի մեծ փոփոխություններ իենթարկվեց ցատկերի բաժինը: Բոլոր ցատկերն իրենց նախնական գնահատականներով բաժանվեցին հինգ նոր խմբերի: Նպատակն այն էր, որ իենց ցատկերի մրցավարությունը համապատասխաներ մյուս մրցաձևերի մրցավարությանը:

Մարզական չորս կարգերում գործում էին վարժություններ իբարդության հետևյալ պահանջները.

սպորտի վարպետ՝ 4 A, 3 B, 2 C, 1 D

սպորտի վարպետ թեկնածու՝ 4 A, 3 B, 2 C

առաջին կարգ՝ 4 A, 2 B, 1 C

երկրորդ կարգ՝ 6 A

Բարդ տարրերից բաղկացած կապակցություններին շնորհվում էին 0,1-ից 0,2 խրախուսական միավորներ:

Մրցավարությունն իրականացվում էր, հաշվառվելով մրցավարական ԱևԲ բրիգադների միջև բաշխված հետևյալ գործոնները:

<i>A բրիգադ</i>		<i>B բրիգադ</i>
բարդություն	2,4	վարժության կատարման տեխնիկայի կեցվածքի գնահատում՝ 5,0
հատուկ պահանջներ	1,2	
խրախուսական միավորներ՝	1,4	

Տեխնիկական սխալների դեպքում կիրառվում է ինհետևյալ միջոցները.

մանր՝ 0,1 միջին՝ 0,2 կոպիտ՝ 0,4 ընկնելը՝ 0,5

2001-ի կանոններում մեծ փոփոխություններ չկատարվեցին: Մեծահասակների բոլոր մարզական կարգերում գործում է ին մրցավարության միևնույն պահանջները:

Վարժությունների բարդությունը գնահատելու համար տրված է ընդամենը 2,6 բալ: Մարզիկն իր համակցությունում պետք է ընդգրկեր 2 A, 3 B, 3 C բարդության տարրեր:

Հատուկ պահանջները, որոնց ընդհանուր գումարը կազմում է 1,0

բալ, ավելացան սերկուսով՝ դառնալով հինգը: Բոլոր մրցածներում վարժությունները դասակարգվեցին կառուցվածքային հինգ խմբերի: Պահանջվում է յուրաքանչյուր խմբից համակցությունում ընդգրկել յոթ պակաս, քան B բարդության մեկ տարր: Հենացատկերում մի փոքր այլ էր: Հինգ կառուցվածքային խմբերից տակերից տրապիկիչում մարզիկից պահանջվում է բցուցադրել տարբեր խմբերի երկուցատկ:

Ինչպես նախկին կանոններում, այս տեղում նաև, բարդ տարրերի նման ցկապակցությունների կատարման համար (միայն տեխնիկապես սովորական կատարման պայմանով) նախատեսված է ինխրախուսական միավորներ, որը կազմում է 1,4 բալ:

Տեխնիկական սխալների համար նվազեցումների չափը փոխվեց միայն կոպիտ սխալների դեպքում.

մանր՝ 0,1 միջին՝ 0,2 կոպիտ՝ 0,3 ընկնելը՝ 0,5

2005-ին մրցավարական կանոնները զգալի փոփոխությունների ենթարկվեցին: Գնահատման 10 բալանոց համակարգը վաղուց արդեն իրեն սպառել էր: Անցում կատարվեց մի համակարգի, որն ավելի ճշգրիտ կբացահայտեր մարմնամարզիկի հնարավորությունները և էլավելի կխթաներ մարզաձևի զարգացմանը:

Փոփոխություն կրեց տարրերի բարդության աղյուսակը, որտեղ խմբերի թիվն ավելացավ և սմեկով՝ Բխմբով:

Բացի ազատ վարժություններից և հենացատկերից, մնացած մյուս մրցաձևերում գործում է ինդիվիդուալ պահանջ, յուրաքանչյուրի արժեքը՝ 0,5 բալ:

Ազատ վարժություններում, օղակների և զուգափայտի վրա, բարդ տարրերից կազմված կապակցությունների կատարմանը տրվեցին 0,1-ից 0,2 խրախուսական միավորներ:

2009-ին մասնակի փոփոխություններով ՖԻԺ-ի կողմից հաստատվեցին մրցավարական հերթական կանոնները: Քանի որ նոր՝ գերբարդ տարրերի ծնունդը կրում է շարունակական բնույթ, բարդության խմբերն ավելացան և սմեկով՝ Գխմբով, որի արժեքը կազմեց 0,7 բալ:

Մրցավարական բրիգադներն անվանափոխվեցին՝ կոչվելով ԸնԷրիգադներ, սակայն դրանից նրանց գործառնությունները չփոխվեցին:

Վերացվեց օղակներին բարդ կապակցությունների կատարմանը խրախուսական միավորների շնորհումը:

2013-ի կանոններում ամենազգալի փոփոխությունները կրեցին հենացատկերը, որտեղ բոլոր ցատկերի արժեքն վազեցվեց մեկ քալով:

Մրցավարական բրիգադները դարձյալ կրեցին փոփոխություններ, այսանգամ՝ քանակական:

Նրանց անդամների թիվը դարձավ 9-ը՝ 2 D, 5 E, 2 R (referee): Վերջին բրիգադի ծառայությունները պարտադիր են միայն օլիմպիական խաղերում և աշխարհի առաջնություններում:

Եվ այսպես.

ինչպես ցույց է տալիս մարմնամարզության զարգացման պատմությունը, մրցավարական կանոնները կառուցվածքային մեծ փոփոխություններ են կրում միայն այն ժամանակ, երբ մարմնամարզության առաջընթացին անհրաժեշտ է նոր թափ հաղորդել: Այսօր մարմնամարզությունը զարգանում է իր բնականոն հունով և ավելի ուղիղ միջամտության կարիք կարծես չի զգացվում:

ԳԼՈՒԽ 4. ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄՐՑԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆԿԱՐԳԸ

Սպորտային մարմնամարզության մրցումներն անցկացվում են պարտադիր կամավոր ծրագրերով: Պարտադիր ծրագիրը գործում է միայն մարզական կրտսեր կարգերում:

Այն մշակում և հաստատում են մարմնամարզության ազգային ֆեդերացիաները՝ հաշվի առնելով մարզաձևի զարգացման միտումները:

Պարտադիր ծրագիրը, բազմամարտի յուրաքանչյուր ձևի համար ուղշակի տարրերի ցանկի հատուկ պահանջներից կազմված համակցություններ են և պարտադիր են մրցման բոլոր մասնակիցների համար:

Պարտադիր ծրագրով մրցումներում մրցավարությունները կանացվում են երկրի գաղով, որի կազմը բաղկացած է մեկավազ մրցավարից և մի քանի մրցավարներից:

Համակցությունները գնահատվում են 10 միավորից՝ հաշվի առնելով կատարման տեխնիկական և գեղագիտական կողմերը:

1997 -ից մարզական բարձրագույն կարգերով բոլոր մրցումներն անցկացվում են կամավոր ծրագրով:

Կամավոր ծրագիրը

բազմամարտի յուրաքանչյուր մրցաձևի համար՝ որոշակի պահանջներին համապատասխան, մարզիկին օգնող տարրերով:

կազմված վարժությունների համալիր է: Կամավոր ծրագրի համակցություններն իրենցում պետք է ընդգրկեն բարդ, օրիգինալ տարրեր և կապակցություններ:

Ֆիժ-ի պաշտոնական մրցումների

(օլիմպիական խաղեր, աշխարհի առաջնություններ, աշխարհի զավաթ) մրցավարու-

թյուններ և կանացվում են երկու երկրի գաղներով՝ երկու D, հինգ E և երկու

ԼՐմրցավարներով: Այս բրիգադների հետ միասին մրցավարությանը մասնակցում են նաև ազատվարժությունների սահմանագծերի երկու մրցավար, հենացատկերի սահմանագծերի մեկ մրցավար, ազատվարժությունների ելույթների հաշվապահայտի վրանախավար ժամքների մեկական ժամաչափորդներ, ասիստենտներ, քարտուղար, համակարգչային սպասարկող, մրցավարների ջգրությունների հավաքողներ:

Ըմրցավարներն ընտրվում են մի ձևակահանությամբ՝ նշանակվում են ՖԻԺ-ի տեխնիկական կոմիտեի կողմից՝ տեխնիկական կանոնակարգի համաձայն:

Եմրցավարներն ընտրվում են տեխնիկական կոմիտեի մի ձևակահանությամբ՝ տեխնիկական վերջին կանոնակարգի նկամ տվյալ մրցումների կանոնակարգի համաձայն:

Րմրցավարներն ընտրվում են ՖԻԺ-ին ախազահական հանձնաժողովի կողմից:

Միջազգային մրցումներին մրցավարական բրիգադների կազմը կարող է բաղկացած լինել ամենապակասը վեց՝ երկու Ըև չորս Եմրցավարներից:

Հանրապետական մրցումներին յուրաքանչյուր մրցաձևի մրցավարությունը սպասարկելու համար ՊՄ ձևավորում է մրցավարական բրիգադներ՝ հետևյալ կազմով.

<i>Մրցումների ծրագիրը</i>	<i>Ը բրիգադի մրցավարներ</i>	<i>Ե բրիգադի մրցավարներ</i>	<i>Մրցավարների քանակը</i>
<i>սպորտի վարպետներ և սպորտի վարպետ եկնաժու</i>	<i>հանրապետական կարգ</i>	<i>հանրապետական կարգ</i>	<i>6 -8</i>
<i>Լկարգ</i>	<i>առաջին կարգ</i>	<i>երկրորդ կարգ</i>	<i>6 -3</i>
<i>ԼԼկարգ</i>	<i>առաջին կարգ</i>	<i>երկրորդ կարգ</i>	<i>4 -3</i>
<i>ԼԼԼ կարգ</i>	<i>երկրորդ</i>	<i>երրորդ կարգ</i>	<i>3 -2</i>

	<i>կարգ</i>		
<i>I, II և III կատ. կարգեր</i>	<i>երրորդ կարգ</i>	<i>պատանի մրցավար</i>	<i>3-2</i>

Յուրաքանչյուր մրցավար գործիքին կատմամբ պետք է գտնվի այն պիսիդիքով և հեռավորությամբ, որպեսզի կարողանա առանց խոչնդոտների հետևել վարժությունների կատարմանը և հստակ կատարել իր պարտականությունները:

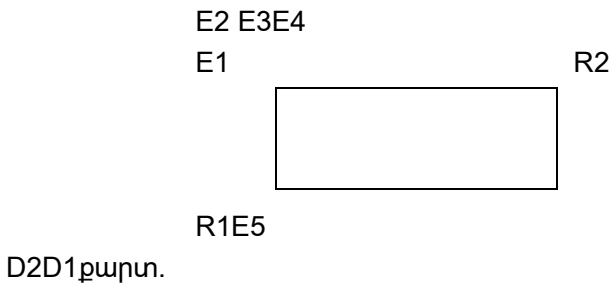
Ըբրիգադի մրցավարները տեղաբաշխվում են գործիքի անմիջապես տիմացը, մեկ գծի վրա՝ միմյանցից որոշակի հեռավորությամբ:

Էբրիգադի մրցավարները գործիքի շուրջ տեղաբաշխվում են ժամացույցի սլաքի ընթացքի ուղղությամբ՝ մրցավարական Ըբրիգադից սկսած:

Ազատ վարժություններին սահմանագծերի երկու մրցավարները տեղաբաշխվում են հարթակի մինև ունյան կյունագծի հակադիր անկյուններում, որոնցից յուրաքանչյուրը հետևում է իրեն մոտակա երկու սահմանագծերին:

Հենացատկերի սահմանագծերի մրցավարը նստում է վայրէջքի գոտու վերջնամասի հարևանությամբ:

Ժամաչափորդը նստում է մրցավարական բրիգադներից անկացած եզրամասում և որոշում է ազատ վարժությունների, մարմնամարզական գերանի վարժությունների տևողությունը:



Դահլիճի հնարավորություններից ելնելով մրցավարների տեղաբաշխվածությունը կարելի է փոփոխել:

Երրորդ հնարավորությունը միայն ցիցան կախորոշում են վարժության բովանդակությունը և գնահատում Ժգնահատականը: Ժգնահատականը որոշվում է 9 կավազույն տարրերի (երիտասարդների մրցումներում՝ 7), վարցատկին հատուկ պահանջներ հարժեքների ընդհանուր գումարով: Բացի այդ, Ժ1 մրցավարն ապահովում է կապի բրիգադի և գործիքի խտորի միջև, համաձայնեցնում ժամաչափորդի, սահմանագծերի մրցավարներին քարտուղարության աշխատանքները, հետևում մրցավարության արդյունավետ փրակականացմանը:

Երրորդ հնարավորությունը նշանակում են Էգնահատական՝ համակցության հորինվածքի պահանջներին կատարման տեխնիկայի համար: Էգնահատականը որոշվում է 10 բալլից, որից կարող է նվազեցվել զեղազիտական, կատարողական, տեխնիկայի և համակցության հորինվածքի նվերաբերվող սխալների դեպքում: Բարձր ցածր գնահատականները դուրս են հանվում, իսկ մնացած չորս գնահատականներով որոշվում է միջին գնահատականը, կամ Էգնահատականը: Օրինակ՝ Ժ գնահատականը = 5,70 միավոր, իսկ Է բրիգադի նվազեցումները հետևյալն են.

Մրցավարներ	E ¹	E ²	E ³	E ⁴	E ⁵	E ⁶	Եզրագծի մրցավար
Նվազեցումներ	1.20	1.10	1.10	1.30	1.40	1.00	0.30
Գնահատական	8.80	8.90	8.90	8.70	8.60	9.00	

Երկու բրիգադների գնահատականները ընդհանուր գումարից հանելով եզրագծերին ժամաչափորդի տուգանային միավորները որոշվում է վերջնական գնահատականը:

$$E \text{ գնահատականի միջինը} = 8.80 + 8.90 + 8.90 + 8.70 / 4 = 8.825$$

$$\text{Վերջնական գնահատականը} = 8.825 + 5.70 = 14.525 - 0.30 = 14.225$$

ԾԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ ԽՎԵՐԱԲԵՐՈՂԿԱՆՈՆՆԵՐ

Վարժության բարդությունները:

Բացի հենացատկերից, մնացած մյուս ձևերում տարրերն ըստ բարդության ունեն հետևյալ արժեքները՝

A	B	C	D	E	F	G
0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7

Ուսուցանող վաճառքային խմբերի տարրերի և վարցատկերի պահանջները:

Բազմամարտիյուրաքանջուր ձևում ինչորս կառուցվածքային խմբի տարրեր, հինգերորդը՝ վարցատկերներն են: Բացառություն են կազմում ազատ վարժությունները, որոնցում վարցատկերի խումբը բացակայում է:

Մարզիկն իր համակցությունում պարտավոր է ընդգրկել կառուցվածքային յուրաքանջուր խմբից առնվազն մեկ տարր, իսկ մինչև ութ խմբից առավելագույնը չորս տարր: Յուրաքանջուր խմբից մեկ տարրի կատարման համար Երբի գաղղ գնահատում է այն 0.5 բալ (5 X 0.5 = 2.5 բալ):

Վարցատկերի պահանջը համարվում է կատարված, եթե այն D, E, F, G բարդությամբ: Ըբարդության վարցատկեր պահանջը բավարարում է մասնակի գնահատվում է 0.3 բալ: Ակամ B բարդության վարցատկերը պահանջը չեն բավարարում և միավորներ չեն տրվում: Անհրաժեշտության դեպքում, եթե այն համակցության 10 լավագույն տարրերից մեկն է, գրանցվում է միայն դրա արժեքը:

Երիտասարդների մրցումներում վարցատերի պահանջը կարող է ամբողջությամբ ավարտել C-ից բարձր, իսկ մասնակի՝ B բարդության վարցատերը:

Կապակցությունների գնահատումը:

Կանոնադրությամբ նախատեսված է ազատվարժություններում, օղակների կատարած ողիվրա, առանց կոպիտ սխալների թույլ տալու, բարդ տարրերի ցկազմված մանիջական կապակցությունների կատարման համար խորախուսական միավորներ: Միավորները շնորհում են D մրցավարները:

Մրցավարական Ըբրիզադի պարտականությունները և խատանքները:

Ըբրիզադի մրցավարները գնահատում են համակցության բովանդակությունը՝

- որոշում են տարրերի կապակցությունների արժեքը՝ բաց առելով կրկնությունները,
- որոշում են գնահատում են յուրաքանչյուր մրցածնի համար սահմանված հատուկ պահանջները,
- որոշում են գնահատում են Թվավագույն տարրերի և վարցատկի արժեքը, իսկ յուրաքանչյուր տարր գնահատում են ելնելով դրանց կատարման որակից,
- ելնելով նշվածներից, անսխալ որոշում են D գնահատականը,
- կոպիտ սխալներով կատարված տարրերը D մրցավարները չեն հաշվում, իսկ E մրցավարները կատարում են համապատասխան նվազեցումներ:

Տարրերի կրկնումը:

Տարրերը, որոնց կատարումը մարզիկը դադարեցրել է չիրկանքից անկախ՝ կրկնել չի թույլատրվում: Գործիքին կամ գործիքից ընկնելիս մարզիկը կարող է կրկնել այն տարրը, որը կատարել իստեղի է ունեցել ձախողում: Բացառություն են կազմում օղակների

նկթափանծույզինայնտարրերըկամշրջանները,որոնցկրկնակիկ
ատարումըբարձրացումէվերջիններիսարժեքը:

ՄՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆԲՐՈՒԳԱՂԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸԵՎԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Էմրցավարներըհետևումենվարժությանորակովևզեղա-
գիտորեն,տեխնիկապեսճիշտկատարմանը,համակցու-
թյանհորինվածքին:

Եթեհամակցությունըբաղկացած է7-
10տարրերից,ապաայնգնահատվումէ10բալից,5-
6տարրերիդեպքում` 6,0բալից,3-4 –իդեպքում`4,0,իսկ 1-
2տարրերիցկազմվածհամակցությունը գնահատվումէ2,0բալից:

Էմրցավարներըմիմյանցիցանկախայտնաբերումենսխալ
ները,կատարումհամապատասխաննվազեցումներևվարժությա
նավարտից20 վրկանցգնահատումենմարզիկիելույթը:

Եթեմիննույնտարրըկատարվելէկրկնակիսխալներով,Էմր
ցավարներըպարտավորենպատժելյուրաքանչյուրսխա-
լիհամար: Անթերիկատարումիցցանկացածշեղմանդեպքում
(ժալված ձեռքեր,ոտքեր,իրան)`կախվածշեղմանանկյանաս-
տիճանից,կատարվումենհետևյալնվազեցումները`

մանր`0,1միջին`0,3կոպիտ`0,5ընկնելը`1,0

Շեղմանանկյանաստիճանովէորոշվումենանուժայինստատ
իկտարրերիսխալիչափը.

<i>մանր`</i>	<i>միջին`</i>	<i>կոպիտ`</i>	<i>չհաշվել`</i>
<i>մինչև 15⁰</i>	<i>16⁰-30⁰ > 30⁰</i>	<i>> 45⁰</i>	

Թափային տարրերը վերջնական դիրքից ցրող շակիչ եղումներով կատարելիս, նույնպես նախատեսված են մագնեցումներ: Շատ անգամ ճիշտ վերջնական դիրքը օղակներին, զուգափայտին և պտտածողին համարվում է ձեռնական զը, իսկ թափան ժուլզին՝
լայնակիներ կայնակիչ շառնների հստակ կատարումը համաճանաչարթությամբ ներկայացնում:

*առանց նվազեցման՝ մանր՝ միջին՝ կոպիտ չհաշվել՝
մինչև $15^{\circ} 16^{\circ} - 30^{\circ} 31^{\circ} - 41^{\circ} > 45^{\circ}$*

Ստատիկ դիրքերը պետք է սկսել 2 վրկ –
ից չպակաս, հակառակ դեպքում մարզի կը կատարվի Էմրցավարներին ողմից կամ տարրը չեն հաշվի Էմրցավարները:
2 վրկ - առանց սխալի
2 վրկ - ից պակաս՝ 0,3 բալ
առանց որևէ դադարի՝ 0,5 բալ չի հաշվվում

ՄՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆ ԲՐԻԳԱԴԻԿՈՂՄԻՑԿԱՏԱՐԿՈՂ ՆՎԱԶԵՑՈՒ ՄՆԵՐԸ

<i>Միավորներ</i>	<i>Մանր 0,1</i>	<i>Միջին 0,3</i>	<i>Կոպիտ 0,5</i>
իրանի ոչ հստակ դրություններ (կծկված, ծալված, արտակոր)	+	+	+
բռնվածքի անթույլատրելի շտկումներ (ամեն անգամ)	+		
քայլք ձեռքերին	+		
հպումը գործիքի նկամ հատակին		+	
հարված գործիքի նկամ հատակին			+

մարզիչի հալումը մարզիկին՝ կատարման պահին (<i>առանց գնելու</i>)		+	
կանգառնառանց ընկնելու			+
ծեռքերի, կոտքերի անթույլատրելի ծալվածություն, ոտքերի զատվածություն	+	+	+
սխալ կեցվածք, այն շտկելու փորձեր	+	+	+
զատված կամ ծալված ոտքերով սալ տոներ	ուսերիլայնքով	ուսերիցլայն	
զատված ոտքերով առգետնում	ուսերիլայնքով	ուսերիցլայն	
անվստահառգետնում կամ ներքանների դիրքի աննշան շտկումներ, ծեռքերով զգալի թափահարումներ	+		
հավասարակշռության կորուստ առգետնելիս	փոքր քայլ կամ ուստյուն (<i>ամեն անգամ</i>)	մեծ քայլ կամ մեծ ուստյուն, մեկ կամ երկու ծեռքով	

		հպում հատ ակին	
վայրէջքի պահին ընկ- նելը, մեկ կամ երկու ձեռքով հենվելը			1,0
վայրէջքը շնչառության ընթացքում			1,0 և չի հաշվվում
գեղազիտ ականախալներ	+	+	+
ծեռնական գումկամ ձեռնա- կան գովա վարտվող տար- րերի, կթափա- ն ժույգի վրա շրջանների շեղ կատարումներ	15°-30°	31°- 45°	45° և մեծ չի հաշվվում
ստատիկ դիրքերի շեղումներ	մինչև 15°	16°- 30°	31°- 45° և 45° մեծ չի հաշվվում
թերի պտույտներ	+	+	
ծեռքերով միջանկյալ կամ լրացուցի չ հենումներ	+		
թափայլն տարրերը ու- ժով կատարելը կամ հակառակը	+	+	+
ստատիկ դիրքի անբավարար սկզբում		2 վրկ- ից պակ աս	առանց պա- հելու, չի հաշվվում
վերելքները կանգառնե- րով կատարելը	+	+	+

միևնույն ստատիկ դիրքը կրկնակի սևեռելուփորձ		+	+
ձեռնականգն անվստահ կատարելը կամ հավասարակշռության կորուստ		+	+
գործիքի վրա կամ գործիքից ընկնելը			1,0
ավելթափ կամ հետթափին անցումն առավել ցածր դիրքի		կես ավելթ ափ	ավելթա փ
վարժության կատարումն օգնությամբ			1,0 և չի հաշվվու մ
մինչ առգետնելն անբավարար ուղղվելը	+	+	
այլ տեխնիկական սխալներ	+	+	+

ԳԼՈՒԽ 5.ՖԻԺ-ԻՄՐՑԱՎԱՐՆԵՐԻՆՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Ստորև ներկայացվող Ֆիժ-
իմրցավարների համար կանոնները կիրառվում են Ֆիժ
պաշտոնական մրցումներում:

Գոյություն ունի Ֆիժ-
իմրցավարների չորս կատեգորիա՝ IV, III, II, I: Ցածրագույնը՝ IV կատեգորիան է, իսկ ամենաբարձրագույնը՝ I կատեգորիան:

IV կատեգորիայի նպատկան ունեն՝

- մրցավարներն, ովքեր միջազգային մրցավարության փորձ չունեն,
- մրցավարներն, ովքեր ունեն փոքր փորձ,
- մրցավարներն, ովքեր քննություններում չեն կարողացել բարձրացնել իրենց կատեգորիան:

III կատեգորիա՝ փորձառու մրցավարներ են, ովքեր խոշոր մրցումներում ունեն վարժության կատարողականը և արտիստիզմը գնահատելու բարձր արդյունքներ:

II կատեգորիա՝ փորձառու մրցավարներ են, ովքեր խոշոր մրցումներում ունեն վարժության բարդությունը, կատարողականը և արտիստիզմը գնահատելու շատ բարձր արդյունքներ: Նրանք կարող են կատարել նաև R մրցավարների պարտականությունները:

I կատեգորիա՝ շատ փորձառու մրցավարներ են՝ վարժությունների բարդությունը գնահատելու գերազանց արդյունքներով, ովքեր կարող են լինել բարձրագույն մյուրիի համդամ, մրցավարական բրիգադի քարտուղար, R մրցավար, ինչպես նաև գնահատել վարժության կատարողականը և արտիստիզմը:

Օլիմպիական քառամյացի կլում Ֆիժ-
ի պաշտոնական մրցումներում դատելու իրավունք ստանալու համար

արմրցավար-

ները պետք է ներկա գտնվեն ցիկլի սկզբին կամ ընթացքում

կազմակերպվող ՖԻԺ-

ի մրցավարության պաշտոնական կուրսերին

(միջնայրցամաքային, միջազգային) և համապատաս-

խան են հետևյալ չափորոշիչներին.

- լինել ՖԻԺ-ի կամ ազգային ֆեդերացիայի անդամ,
- ունենալ տվյալ ազգային ֆեդերացիայի անձնագիր,
- հայտավորվել ազգային ֆեդերացիայի կողմից մրցավարական կուրսերին մասնակցելու համար,
- մրցավարական աշխատանքներում չունենալ նկատողություններ,
- տիրապետել ՖԻԺ-ի պաշտոնական որևէ լեզվի,
- հաշվառման ծախսերի համար մուծել 150 Հվեյցարական ֆրանկ,
- մրցավարական հաջորդ կուրսերի կամ վերաքննությունների համար մույն պես 150 Հվեյցարական ֆրանկ:

Մրցավարներն, ովքեր քառամյացիկ լի ընթացքում ունենցել են դադար և չեն թարմացրել իրենց մրցավարական իրավունքը

(բրևե), պետք է նորից սկսեն ողջ վարելակարգը

(IV կատեգորիայից): Բացառություն են կազմում I և II կատեգորիային ախկին մրցավարները, ովքեր կարող են III կատեգորիա ստանալ համապատասխան կատեգորիայի քննությունները հանձնելու պայմանով:

Մրցումներին ընթացքում և մրցումներից հետո յուրաքանչյուր մրցավար գնահատվում է՝

- ճիշտ որոշումներ կայացնելու համար (բարոյական, արդարացի, անկաշառ),
- մրցավարական կանոնների կիրառման կարողությունը,
- վարքը (ճշտապահությունը, հարգանքը մյուսների նկատմամբ):

**ՄՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿԱՏԵԳՈՐԻԱՆԵՐԸ ՍՏԱՆԱԼՈՒ, ՊԱՀՊԱՆԵԼՈՒ
ԵՎ ՔԱՐԶՐԱՑՆԵԼՈՒ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ**

<i>ԿԱՏԵԳՈՐԻԱ</i>	<i>ԿԱՏԵԳՈՐԻԱ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ</i>	<i>ԿԱՏԵԳՈՐԻԱ ՔԱՐԶՐԱՑՆԵԼՈՒ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ</i>
IV	• ունենալ մրցավարության ազգային բրնե, • մասնակցել մրցավարների միջազգային կուրսերի, • հանձնել քննություններ՝ բավարարելով տեխնիկական կոմիտեի պահանջները	• մասնակցել մրցավարների միջազգային կուրսերի, • հանձնել քննություններ՝ բավարարելով տեխնիկական կոմիտեի պահանջները կամ մրցավարական աշխատանքների ՖԻԺ-ի գնահատման ծրագրով ստանալ «գերազանց» գնահատական:
III	• ունենալ IV կատեգորիայի բրնե, • մասնակցել մրցավարների միջազգային կամ միջմայրցամաքային կուրսերի, • հանձնել քննություններ՝ բավարարելով տեխնիկական կոմիտեի պահանջները, • անցած քառամյա ցիկլում ունենալ երկու միջազգային	• անցած քառամյա ցիկլում ունենալ երկու միջազգային մրցումների հաջողված մրցավարություն, • մասնակցել մրցավարների միջազգային կամ միջմայրցամաքային կուրսերի, • հանձնել քննություններ՝ բավարարելով տեխնիկական կոմիտեի պահանջները կամ մրցավարական աշխատանքների ՖԻԺ-ի գնահատման

	գային մրցումներումի հաջողված մրցավարություն IV կատեգորիա չունենալու դեպքում՝ • հանձնել քննություններ՝ մրցավարական I և II կատեգորիաների պահանջներով, • մրցավարը նախ պետք է ստանա IV կատեգորիա և ընթացիք քառամյա ցիկլի ընթացքում հաջողությամբ դատիոչ պակաս՝ քան միջազգային 2 մրցումներ, որից հետո միայն կարող է ստանալ III կատեգորիա,	ծրագրով ստանալ «գերազանց» գնահատական:
II	• ունենալ III կամ IV կատեգորիա, • հաջողությամբ մրցավարել ՖԻԺ-ի կողմից հաստատված ոչ պակաս, քան երեք միջազգային մրցումներ, • մասնակցել մրցավարների միջազգային կամ միջմայրցամաքային կուրսերի, • հանձնել քննություններ՝ բավարարելով տեխնիկական կոմիտեի պահանջները	• հաջողությամբ մրցավարել ՖԻԺ-ի կողմից հաստատված ոչ պակաս, քան երեք միջազգային մրցումներ, • մասնակցել մրցավարների միջազգային կամ միջմայրցամաքային կուրսերի, • հանձնել քննություններ՝ բավարարելով տեխնիկական կոմիտեի պահանջները կամ մրցավարական աշխատանքների՝ ՖԻԺ-ի գնահատման ծրագրով ստանալ «գերա-

		զանց» գնահատական
--	--	------------------

I	• վեցտարիների ընթացքում ունենալ III կատեգորիա կամ ունենալ II կատեգորիա, • հաջողությամբ մրցավարել ՖԻԺ-ի կողմից հաստատված ոչ պակաս, քան չորս միջազգային մրցումներ, • մասնակցել մրցավ. միջմայրցամաքային կուրսերի, • հանձնել քննություններ՝ բավարարելով տեխնիկական կոմիտեի պահանջները	• հաջողությամբ մրցավարել ՖԻԺ-ի կողմից հաստատված ոչ պակաս, քան չորս միջազգային մրցումներ, • մասնակցել մրցավ. միջմայրցամաքային կուրսերի, • հանձնել քննություններ՝ բավարարելով տեխնիկական կոմիտեի պահանջները, • I կատեգորիայի այն մրցավարները, ովքեր չեն հանձնել քննությունները, ստանում են II կատեգորիա:
---	--	---

ՖԻԺ-Ի ՄՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԸ

Միջմայրցամաքային մրցավարական կուրսերն անցկացվում են չորս տարի մեկ անգամ, որոնց նպատակն է, որպեսզի բոլոր մասնակիցները մրցավարական նոր կամ փոփոխված կանոններն ամբողջությամբ ընկալեն նույն կերպ, իսկ տեսական գործնական քննությունների միջոցով կարողանան ստանալ համապատասխան կատեգորիաներ: Միջմայրցա-

մաքային կուրսերի նիրավունքուն են մասնակցել III և բարձր կատեգորիա ունեցող մրցավարները, որոնց մասնակցության հայտերը տրվում են ազգային ֆեդերացիաների, իսկ համա-
ծայնությունը ստացվում է ՖԻԺ-ի կողմից:

Նկատողություններ ունեցող մրցավարներին չի թույլատրվում մասնակցել միջմայրցամաքային մրցավարական կուրսերին: Լկատեգորիա ունեցող և վազույն մրցավարներն, ովքեր ամբողջանցած կուրսի ընթացքում իրենց ազնվորեն են նդրսևորել, ազատվում են քննություններից և գործադիր կոմիտեի թույլ տվության բերող են դառնալ տեխնիկական կոմիտեի անդամ:

Տեխնիկական կոմիտեի այն անդամը, ով ունի Լկատեգորիա, ավտոմատ կերպով պահպանում է այն՝ մինչև հաջորդցիկը:

Տեխնիկական կոմիտեի այն անդամը, ով չի վերընտրվել, կամ չի առաջադրել իր թեկնածությունն այդ պաշտոնում, հաջորդցիկում պահպանում է իր այն կատեգորիան, որն ունեւան դա մության ժամանակ:

Տեխնիկական կոմիտեի վերընտրված այն անդամը, ով ունի Լկամ III կատեգորիա, ազատվում է քննություններից:

Միջազգային մրցավարական կուրսերն անցկացվում են մայրցամաքային միությունների և ազգային ֆեդերացիաների կողմից, որոնք կուրսերից 4 ամիս առաջ գրավոր հայտ են ներկայացնում ՖԻԺ-ի գլխավոր քարտուղարություն և թույլ տվություն ստանում տեխնիկական կոմիտեի կողմից: Մրցավար մասնակիցների առավելագույն քանակը պետք է կազմի մեկ մասնագետին՝ 30 մասնակից, կամ երեք մասնագետին՝ 90 մասնակից: Կուրսերը ղեկավարում են ՖԻԺ-

ի տեխնիկական կոմիտեի անդամները կամ մասնագետ գիտականները, ովքեր ունեն մրցավարական բրնեկ կուրսերը կազմակերպող երկրի քաղաքացիներ չեն:

Կուրսերը, որոնցում մասնակիցների քանակը 60 մարդուց ավելի է, պահանջում են ներկա գտնվել մեկ տեխնիկական կոմիտեի անդամների կողմից մասնագետի, որոնցից մեկը կարող է լինել կազմակերպողների քաղաքացի: Բացի ճանապարհածախսից, բոլոր մյուս հարցերը հոգում է կազմակերպիչ ֆեդերացիան:

Մրցավարները, ովքեր հաջողությամբ քննություններ են հանձնել, ըստ հավաքած բալերի ստանում են համապատասխան կատեգորիաներ: Նրանք, ովքեր քննություններում ձախողվել են կամ ցանկանում են բարձրացնել իրենց կատեգորիան, կարող են վերահանձնել այն (մեկ ցիկլում թույլատրվում է մեկ վերահանձնում):

Մրցավարական կուրսերի քննությունները:

Մասնակիցները հանձնում են հետևյալ քննությունները՝

- տեսական քննություններ,
- վարժությունների կատարողականին վերաբերող գործնական քննություններ,
- վարժությունների բարդությանը վերաբերող քննություններ:

Տեսական քննությունները բաղկացած են մնվազագույնը՝ 25, առավելագույնը՝ 100 մշակված հարցերից:

Գործնական քննությունները կազմված են մնվազագույնը մեկ վարժությունից (գնահատվում է տեսագրությամբ):

Գիտելիքները գնահատվում են՝

- գերազանց,
- շատլավ,
- լավ,
- բավարար,
- անբավարար:

Քննությունները հանձնելու և մրցավարական համապատասխան կատեգորիա ստանալու համար անհրաժեշտ է կատարել հետևյալ պահանջները՝

ԿԱՏԵԳՈՐԻԱ	ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ	ՊԱՀԱՆՋ
IV	բավարար	բոլոր քննությունների արդյունքներով
III	լավ բավարար	կատարողական ընարտիստականությունը գնահատելու համար, մնացած մյուս քննությունների արդյունքներով
II	շատ ավել շատ ավել շատ ավել բավարար	վարժությունների բարդությունը գնահատելու համար, մրցավարական բրիգադի քարտուղարության համար, կատարողական ընարտիստականությունը գնահատելու համար, մնացած մյուս քննությունների արդյունքներով
I	գերազանց լավ կամ շատ ավել	վարժությունների բարդությունը գնահատելու և մրցավարական բրիգադի քարտուղարության համար, մնացած մյուս քննությունների արդյունքներով

ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԻ ԽՄԲԵՐԸԵ ՎՄՐՑԱՎԱՐՆԵՐԻ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ
ՆԿԱՏԵԳՈՐԻԱՆԵՐԸ

Սպորտային մարմնամարզության մրցումներն իրենց նշանակությամբ բաժանվում են չորսխմբի, որոնցից յուրաքանչյուրում մրցավարների գործունեությունն իրականացվում է հաշվառման ելման մրցավարական գիտելիքները: Այսպես՝

առաջին խումբ

(Օլիմպիական խաղեր)

- բարձրագույն մյուրիիանդամ կարող է լինել I կատեգորիայի մրցավարը,
- սուպերվայզեր՝ ՏԿ – իանդամ կամ I կատեգորիա,
- Րմրցավար՝ I կամ II կատեգորիաներ,
- Ըմրցավար՝ I կամ II կատեգորիաներ,
- Էմրցավար՝ I կամ II կատեգորիաներ,
- ժամանակի կետերի մրցավարներ՝ I, II, III, IV կատեգորիաներ:

Երկրորդ խումբ

(Աշխարհի առաջնություններ, երիտասարդական օլիմպիական խաղեր)

- բարձրագույն մյուրիիանդամ՝ I կատեգորիայի մրցավարը,
- սուպերվայզեր՝ ՏԿ – իանդամ կամ I կատեգորիա,
- Րմրցավար՝ I կամ II կատեգորիաներ,
- Ըմրցավար՝ I կամ II կատեգորիաներ,
- Էմրցավար՝ I, II, III կատեգորիաներ,
- ժամաչափորդ կետերի մրցավար՝ I, II, III, IV կատեգորիաներ:

Երրորդ խումբ

(Մայրցամաքային կամ տարածաշրջանային խաղեր, Եվրոպայի առաջնություններ, աշխարհի գավաթ)

- բարձրագույն մյուրիիանդամ՝ I կամ II կատեգորիաներ,
- սուպերվայզեր՝ I կամ II կատեգորիաներ,
- Րմրցավար՝ I կամ II կատեգորիաներ,

- Ըմրցավար՝ կամ Ոկատեգորիաներ,
- Էմրցավար՝, Ոկատեգորիաներ,
- Ժամաչափորդեգրագծերիմրցավար՝, II, III, IVկատեգորիաներ:

Չորրորդխումբ

(ՖԻԺ-

իկողմիցհաստատվածմյուսքոլորմիջազգայինմրցումները)

- Բարձրագույնժյուրիիանդամ՝, Ոկատեգորիաներ,
- սուպերվայզեր՝, Ոկատեգորիաներ,
- Ըմրցավար՝ կամ Ոկատեգորիաներ,
- Ըմրցավար՝ կամ Ոկատեգորիաներ,
- Էմրցավար՝, II, III, IVկատեգորիաներ
- Ժամաչափորդեգրագծերիմրցավար՝, II, III, IVկատեգորիաներ:

ՅուրաքանչյուրմրցմանավարտինՖԻԺ-իուղարկվումհետևյալփաստաթղթերը.

- մրցավարներիկատարածաշխատանքներիարդյունքները,
- մրցավարականբիզնեսիքարտուղարիգեկուցագիրը:

Կատարածաշխատանքներիհիմանվրակարգապահականհանձնաժողովիկողմիցմրցավարներըկա՛մխրախուսվումեն,կա՛մէլենթարկվումենպատասխանատվության:

ԼավագույնմրցավարներըՖԻԺ-իկողմիցարժանանումենշնորհակալականնամակի,պատվավորդիպլոմի,բացառությամկարգովնակարողէտվյալմրցավարինշնորհվելմրցավարականհաջորդկատեգորիա:

Կողմնակալ,թույլ,անարդարմրցավարության,վարքի,մրցավարությանըխոչընդոտելու,պաշտոնականմիջոցառումներիցբացակայելուդեպքերումմրցավարըկարողէենթարկվելբանավորեզրավորնկատողությունների,որոշակիժամկետովհեռաց

վելնրցավարությունից, մեկաստիճանով իջեցվի կատեգորիան կամ բոլորովին զրկվել դրանից:

Մրցավարական բոլոր տույժերի վերաբերյալ ֆիզիկական և սպորտական անհատներին և օրգաններին անհրաժեշտ է պահանջարկները հստակ դրսևացիալ ձևով արտահայտել:

Մրցումներին ընթացքում տույժեր են արկված մրցավարներին իրավունք ունենալ ողորդարկելու իրենց գեմկիրառված ձիւները և զիմեյլ ողորդարկման հանձնաժողով: Այսպիսի ողորդները հանձնաժողովը քննում է անհապաղ: Բողոքարկման հանձնաժողովի որոշումը վերջնական է և գործում է տվյալ մրցման ընթացքում:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐԳԻ ՀԱՅ ՄՐՑԱԿԱՐՆԵՐԸ

Սպորտային մարմնամարզության հայ մրցավարները խորհրդային Միության տարիներից սկսած սպասարկում են ամենատարբեր միջազգային մեծ և փոքր մրցումներ: Նրանցից հինգն ունեն մրցավարական այս կամ այն կատեգորիան և իրավունք են ստացել մասնակցելու օլիմպիական խաղերի, աշխարհի և Եվրոպայի առաջնությունների մրցավարությանը: Նրանք են՝

Ալբերտ Ազարյան՝ XXII օլիմպիական խաղեր, Մոսկվա, 1980,
Գեորգի Հարությունյան՝ XXVI օլիմպիական խաղեր, Ատլանտա, 1996
Հակոբ Սերոբյան՝

XXX օլիմպիական խաղեր, Լոնդոն, 2012, 2
աշխարհի 40-րդ առաջնություն, Շտուտգարտ, 2007,
աշխարհի 41-րդ առաջնություն, Լոնդոն, 2009,
աշխարհի 42-րդ առաջնություն, Ռոտերդամ, 2010,
աշխարհի 43-րդ առաջնություն, Տոկիո, 2011,
աշխարհի 44-րդ առաջնություն, Անտվերպեն, 2013,
աշխարհի 45-րդ առաջնություն, Նանին, 2014,
Եվրոպայի 27-րդ առաջնություն, Վոլոս, 2006,
Եվրոպայի անհատական 2-րդ առաջն. Ամստերդամ, 2007,
Եվրոպայի 28-րդ առաջնություն, Լոնդոն, 2008,
Եվրոպայի անհատական 3-րդ առաջն. Միլան, 2009,
Եվրոպայի 29-րդ առաջնություն, Բիրմինգհեմ, 2010,
Եվրոպայի անհատական 4-րդ առաջն. Բեռլին, 2011,
Եվրոպայի 30-րդ առաջնություն, Մոնտպելիեր, 2012,
Եվրոպայի անհատական 5-րդ առաջն. Մոսկվա, 2013,

Եվրոպայի 31-րդ առաջնություն, Սոֆիա, 2014
 Սոս Սարգսյան՝
 աշխարհի 44-րդ առաջնություն, Անտվերպեն, 2013,
 Եվրոպայի 29-րդ առաջնություն, Բիրմինգհեմ, 2010,
 Եվրոպայի անհատական 4-րդ առաջն.Բեռլին, 2011,
 Եվրոպայի 30-րդ առաջնություն, Մոնտպելիեր, 2012,
 Եվրոպայի անհատական 5-րդ առաջն.Մոսկվա, 2013,
 Եվրոպայի 31-րդ առաջնություն, Սոֆիա, 2014
 Լևոն Կարախանյան
 աշխարհի 39-րդ առաջնություն, Աարիուս, 2006:

ԲԱԺԻՆՈՒՄԱՐՋԱԿԱՆՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Մարմնամարզության Միջազգային Ֆեդերացիա (ֆրանսերեն՝ **FIG**): 1881թ-ի հուլիսի 23-ին բելգիական մարմնամարզության ասոցիացիայի նախագահ Նիկոլաս Կուպերուսին նախաձեռնությամբ Բելգիայի Լյոժք քաղաքում կայացած վեհաժողովում (կոնգրես) կազմավորվեց Եվրոպական մարմնամարզական ասոցիացիան, որն իր մեջ ընդգրկեց երեք պետություն՝ Բելգիան, Նիդերլանդները և Ֆրանսիան: 1897թ-ից նրան անդամակցեցին նաև Հյուսիս-Ամերիկյան Միացյալ Նահանգները և կազմակերպությունը արձավՄարմնամարզության միջազգային ֆեդերացիա, որը բոլոր մարզաձևերի մեջ առաջինն էր աշխարհում:

Այսօր ֆիժ-մի շուրջն է համախմբում շուրջ 130 երկրների ազգային ֆեդերացիաների, ճանաչված է Միջազգային Օլիմպիական Կոմիտեի կողմից և ընդգրկված է ամառային օլիմպիական մարզաձևերի միջազգային ասոցիացիայում:

Ֆիժ-

ի մեջ մտնում են մարմնամարզական վեց ձևեր՝ սպորտային և գեղարվեստական մարմնամարզությունները, սպոր-

տայինակրոբատիկան և ևերոբիկան, ցանցացատկը և նդիանուր մարմնամարզությունը:

Իրկառուցվածքով ՖԻԺ-ը բաղկացած է գործադիր կոմիտեից և նրան ենթակա՝ սպորտային և գեղարվեստական մարմնամարզությունների, սպորտային և կրոբատիկայի, նդիանուր մարմնամարզության տեխնիկական կոմիտեներից, ինչպես նաև կրոբատիկայի, ցանցացատկի և բժշկական հանձնաժողովներից, որոնք ընտրվում են գլխավոր ասամբլեայում, ՖԻԺ-ի գերագույն մարմնի կողմից՝ չորս տարի ժամկետով: ՖԻԺ-ի ղեկավար մարմինը՝ ամենամյա վեհաժողովն է, իսկ ընթացիկաշխատանքներն իրականացնում է գործադիր կոմիտեն:

ՖԻԺ-ի նստավայրը գտնվում է Լոզանում (Շվեյցարիա), պաշտոնական լեզուներն են անգլերենը, ֆրանսերենը, գերմաներենը և ռուսերենը, նախագահը՝ Բրունո Գրանդին (Իտալիա):

ՖԻԺ-ն անց է կացնում ԱԱև ԱԳ խաղարկումներ, իսկ սինչև 1986 թ՝ նաև ԵԱև ԵԳ խաղարկումներ:

ՖԻԺ-ի գործունեությունում զգալի դերակատարում ունեցան խորհրդային մարմնամարզիկները՝ Տախսիա Դեմիդենկոն, Լյուդմիլա Տուրիշչևան, Վալենտինա Բատայեն, Նիկոլայ Պոպովը, Վալենտին Մուրատովը, Բորիս Շախլինը: 1976-ին ՖԻԺ-ին նախագահի պաշտոնում ընտրվեց Յուրի Տիտովը, ով այդ պաշտոնում վերընտրվեց նաև 1980, 1984, 1988 և 1999 թվականներին:

Այսօր ՖԻԺ-ին զուգահեռ գործում են նաև մարմնամարզության տարածաշրջանային միություններ՝ Եվրոպական (ՄԵՄ), Ասիական (ՄԱՄ), Աֆրիկական (ՄԱՖՄ) և Պանամերիկյան (ՄՊԱՄ):

Հայաստանի Մարմնամարզության Ֆեդերացիան ստեղծվել է 1993-ին:

Բացի սպորտային մարմնամարզությունից, այն իր մեջ ընդգրկում է ն

անգեղարվեստական մարմնամարզությունը
նրապորտայինակրոբատիկան:

Խորհրդային տարիներին, ֆեդերացիան ղեկավարել է Հ. Հ. Շահինյանը: 1990-ին նախագահությամբ Հայաստանի ներքին գործերի նախարար Կ. Ղազարյանը: 1993-ին

անկախ Հայաստանի ֆեդերացիայի առաջին նախագահը նտրվեց Երևանի ոսկերչական իրերի գործարանի տնօրեն Գրիգորյանը: 1995-ին նրան փոխարինեց ՀՀ Տրանսպորտի և Կապի նախարար Հ. Քոչինյանը: Երեք տարի անց՝ 1998-ին, ֆեդերացիայի ղեկը ստանձնեց Ա. Ազարյանը:

Մարմնամարզության Եվրոպական Միությունը (ֆրանսերեն՝ UEG) ստեղծվել է 1982-ին

Լյուքսեմբուրգում կայացած կոնգրեսի որոշմամբ, որի առաջին պրեզիդենտը նտրվեց Վեյցարացի Պյեր Շաբլուն: Ուեբ-ի գործունեությունը կայանում է եվրոպական երկրներում մարմնամարզության տարածումը, զարգացումը կատարելագործումը: 1983-ին Ուեբ-ը ճանաչվեց ՖԻԺ-ի կողմից կիրառվելու ցրեց ԵԱ-ն նանց կացումը և ԵԳ-ի խաղարկումը: 1986-ին Գերմանիայում կայացած ԵԱ առաջին ներմիության համար: Բացի այդ, Ուեբ-ը կազմակերպում է նաև լնրցումներ

(տարբեր տարիքային խմբերի միջև), ֆեստիվալներ և մարմնամարզական բազմաբնույթ միջոցառումներ: Այսօր Ուեբ-ի անդամ է եվրոպական շուրջ 60 երկիր:

Միջազգային Օլիմպիական Կոմիտեն ժամանակակից օլիմպիական շարժման մշտական գործող բարձրագույն մարմին է, ոչ պետական, և ոչ առևտրային կազմակերպություն, որին ստավայրը գտնվում է Լոզանում (Շվեյցարիա):

ՄՕԿ-ի կանոնադրային փաստաթուղթը՝ Օլիմպիական խաղերի խարտիան է (ժամանակակիցը գործում է 2001-ի հուլիսի 14-ից):

Պաշտոնական լեզուներն են ֆրանսերենը և անգլերենը:

ՄՕԿ-ը ստեղծվել է 1894-ի հունիսի 23-ին Փարիզի Օլիմպիկ միկոդմնակիցների միջազգային հիմնադիր համաժողովում, ճանաչված ֆրանսիական հասարակական գործիչ և անկախ արժ, ժամանակակից Օլիմպիական շարժանի հիմնադիր, բարոն Պյեր դե Կուբերտենի (1863-1937) կողմից:

Օլիմպիական խաղերն (ամառային, ձմեռային) անց են կացվում 4 տարին մեկ անգամ: Անցկացման ժամկետներին տեղի ընտրությամբ, ինչպես նաև ծրագրի ընտրություն է կոմիտեն: ՄՕԿ-ն ունի իր խորհրդանիշը, դրոշմը, կարգախոսը և օրհներգը:

ՄՕԿ-

խստեղծման պահից նրա նախնական կցեց 12 երկիր, որոնք ստեղծեցին իրենց ազգային Օլիմպիական կոմիտեները: Գործող կանոնակարգին համաձայն ՄՕԿ-

խանդամն ընտրվում է 8 տարի ժամկետով, որը լրանալուց հետո կարող է վերընտրվել և 8 տարով: ՄՕԿ-ի

անդամի տարիքը չպետք է գերազանցի 70-ը: 2005-

ին կոմիտեն ուներ 120 անդամ: Նրա կազմում ընդգրկված են նաև պատվավոր և վաստակավոր 25 անդամներ, որոնց թվում նաև Հ. Ա. Սամարանը՝ ունշնորհված է ՄՕԿ-

ից մահնախագահի կարգավիճակ:

ՄՕԿ-ին ախագահը ընտրվում է կոմիտեի անդամների փակ-գաղտնի քվեարկությամբ՝ 8 տարի ժամկետով, ունի ազդրությունները կարող են երկարաձգվել ամեն 4 տարին մեկ: 2013-ին սեպտեմբերի 10-

ին այդ պաշտոնում ընտրված թոմաս Բախը թվով 9-

րդն ախագահն է: Տարբեր տարիներին կոմիտեն ղեկավարել են՝

1. Դեմետրիոս Վիկելաս (Հունաստան, 1894 - 1896),

2. *բարոն* Պյերդեհուբերտեն (Ֆրանսիա, 1896 - 1925),
3. *կոմս* ԱնրիդեԲոլե - Լատուր (Բելգիա, 1925 - 1942),
4. Զիգֆրիդ Էգստրեն (Շվեդիա, 1946 - 1952),
5. ԷվերիԲրենդեյջ (ԱՄՆ, 1952 - 1972),
6. *լորդ* Մայքլ Սորիս Կիլլանին (Իռլանդիա, 1972 - 1980),
7. *մարքիզ* Հուան Անտոնիո Սամարանչ (Իսպանիա, 1980 - 2001),

8. *կոմս* Ժակ Ռոզգե (Բելգիա, 2001 - 2013),
9. Թոմաս Բախ (Գերմանիա, 2013-ից)

Բացինախագահից, գործկոմի կազմում ընդգրկված են նաև 4 փոխնախագահ և 10 «շարքային» անդամներ, որոնք ընտրվում են 4 տարի ժամկետով՝ փակ - զաղտնի քվեարկությամբ:

Տարին մեկ անգամ անցկացվում է ՄՕԿ-ին ստաշոջան: Կոմիտեին կից գործում է 22 տարբեր հանձնաժողովներ՝ ֆինանսական, բժշկական, արվեստի, մամուլի, միջազգային կապերի և այլն:

Ներկայումս ՄՕԿ-ի անդամ են շուրջ 210 երկրներ՝ այդ թվում նաև Հայաստանը, նրանցից 192-ը՝ ՄԱԿ-ի անդամ երկրներ են, իսկ 12-ը՝ տարբեր կարգավիճակներ ունեցող կախյալ երկրներ:

Ազգային օլիմպիական կոմիտեներից յուրաքանչյուրը ենթադրվում է իր մայրցամաքային օլիմպիական ասոցիացիային.

- ✓ Աֆրիկա՝ Աֆրիկյան ազգային օլիմպիական կոմիտեների ասոցիացիա (ԱՕԿԱ կամ ANOCA),
- ✓ Ամերիկա՝ Պանամերիկյան սպորտային կազմակերպություն (ՊՍԿ կամ PASO),
- ✓ Ասիա՝ Ասիական օլիմպիական խորհուրդ (ԱՕԽ կամ OCA),
- ✓ Եվրոպա՝ Եվրոպական օլիմպիական կոմիտեներ (ԵՕԿ կամ EOC),
- ✓ Օկեանիա՝ Օկեանիայի ազգային օլիմպիական կոմիտեներ (ՕՕԿ կամ ONOC)

Հայաստանի Ազգային Օլիմպիական Կոմիտեն ստեղծվել է 1990-ի հոկտեմբերի 24-ին: Այն ՄՕԿ-ի կողմից ճանաչվել է 1993-ի սեպտեմբերի 24-ին: ՀԱՕԿ-ը միավորում է օլիմպիական 31 մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաներ, ոչ օլիմպիական մարզաձևերի 4 ֆեդերացիաներ և 16 մարզական հասարակական կազմակերպություններ: Ապահովում է Օլիմպիական խարտիայի կատարումը Հայաստանի Հանրապետությունում:

ՀԱՕԿ-ը քաջառիկորապես ներկայացնելիանրապետությունը օլիմպիական խաղերում, տարածքային և մայրցամաքային կամ ՄՕԿ-ի կողմից հովանավորված համաշխարհային համալիր մրցումներում:

ՀԱՕԿ-ը իրավունք ունի ՄՕԿ-ի կողմից ճանաչված միջազգային մարզական ֆեդերացիաների ցից հետևյալն է: ՀԱՕԿ-ի կողմից երաշխավորված ազգային ֆեդերացիաներին:

ՀԱՕԿ-ի բարձրագույն մարմինը գլխավորապես մբլեան է, իսկ ղեկավարմարմինը՝ գործադիր կոմիտեն: Նստավայրը գտնվում է Երևանում, իսկ պաշտոնական լեզուն հայերենն է:

ՀԱՕԿ-ին ախազահին է Գազիկ Նիկոլայի Ծառուկյանը: Տարբեր տարիներին ՀԱՕԿ -ին ախազահներ են եղել՝

1. Ռուբեն Հակոբյան (1990 - 1993),
2. Ռաֆայել Թորոյան (1993 - 1994),
3. Ալեքսանդր Ավետիսյան (1994 - 1999),
4. Բենուր Փաշայան (1999 - 2000),
5. Իշխան Ջաքարյան (2000 - 2003),
6. Գազիկ Ծառուկյան (2003 - ից):

Մեր մարզիկները մինչև 1992-ը ՕԽ-ին մասնակցել են ՆԱՀԱՄԿ Հթի մերիկազմերում: Հայաստանն ինքնուրույն սկսեց մասնակցել 1996-ից, իսկ ձմեռային խաղերին՝ 1994-ից:

1952 - 2012 թթ. ընդամենը 13 հայաստանցի մարզիկներ են դարձել օլիմպիական

նչեմպիոն, որոնցից առաջինը՝ մարմ-
նամարզիկ Հրանտ Շահինյանը:

*ՄՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԱՍԱՐԶՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՇՈՐՄՐՅՈՒՄՆԵՐՈՒՄ**

Օլիմպիական խաղերն անցկացվում են ՄՕԿ-ի նախիժ-
իկանոնադրության համաձայն, կազմակերպիչ երկրի մարմնա-
մարզության ֆեդերացիայի հետ համատեղ, որը պատաս-
խանատվություն է կրում մարմնամարզության մրցումների կազմա-
կերպման և անցկացման համար:

Սպորտային մարմնամարզությունն իր բազմամարտով, սկս
ած 1896 թ.-ի առաջին ՕԽ-ին եղել է օլիմ-
պիական ծրագրում և այժմ համարվում է նրա ամենահե-
տաքրքիր առաջնություն-
ներից մեկը: Խաղարկվող մեդալների քանակով սպորտային մարմ-
նամարզությունն առաջինն է օլիմպիական մարզաձևերում:

Առաջին խաղերից սկսած ՕԽ-ում մարմնամարզության
մրցումների ծրագրերը և անցկացման կարգը կրել են բազ-
մաթիվ փոփոխություններ:

Տղամարդկանց ժամանակակից համակարգը՝ վեցամար-
տը, գործում է 1936 թ.-ի Բեռլինի XI խաղերից, իսկ կանանց քա-
ռամարտը՝ 1960 թ.-ի Հռոմի XVII խաղերից:

ՕԽ-ին կարող են մասնակցել խաղերին մախորդող Ամառ-
զիկի կանթի մի կողմից և արկանի շձեռք բերելու պայ-
մանով, կամ ՖԻԺ-ի կողմից հատկացվող «սպիտակ քար տի» առկա-
յությամբ: Թիմերը 12-
ն են, իսկ մասնակիցների ընդհանուր թիվը կազմում է 98 մարմնամա-
րզիկ: Նրանցից 72-ը հանդես են գալիս թիմային-
անհատական, իսկ 26-ը՝ միայն անհատական առաջնությունում:

* Մեդալների վիճակագրական տվյալները տրված են մինչև 2014 թ.

Առաջինը պատմության մեջ ՕԽ-ի բացարձակ չեմպիոն է դարձել ֆրանսիացի Գյուստավ Սանդրան (1900թ., Փարիզ, II խաղեր): Կանայք պայքարի մեջ են մտել 1928թ.-ի Ամստերդամի IX խաղերից, իսկ առաջինը բացարձակ չեմպիոն է հռչակվել լիտուիդային մարմնամարզուհի Մարիա Գորոխովսկայան (1952թ., Հելսինկի, XV խաղեր):

Մինչև 1952թ.-ի Հելսինկիի XV խաղերը, տղամարդկանց թիմային պայքարն առավելապես ընթացել է եվրոպական երկրների միջև: XV խաղերից պայքարի մեջ մտավ նաև ՍՀՄ-ը, որը մասնակցելով ինը խաղերի, դարձավ ՕԽ-ի քառակի չեմպիոն: 1956-ի Մելբուռնի XVI խաղերից, թիմային հաշվարկով մեդալների պայքարի միջամտեց նաև Ճապոնիան: Ավելի քան երեք տասնամյակ նրա հիմնական ախույան ներդրումն է ՍՀՄ-ի տղամարդկանց հավաքականները: Ճապոնացիները բոլորից առավել եցանգամ հռչակվել են ՕԽ-ի չեմպիոն: Այսօր նրանց ձեռնոց են մետու մեդալի չեմպիոններ չինացիները, որոնք 1984-ի Լոս Անջելեսի XXIII խաղերից մշտապես տեղ են գրավում լավագույն ներյակում:

Կանանց մրցապայքարը նույնպես հիմնականում ընթացել է եվրոպական թիմերի միջև, որում ժամանակառժամանակներ գրավվել են նաև ԱՄՆ-ի, Ճապոնիայի և Չինաստանի ընտրանիները: Ի տարբերություն տղամարդկանց մրցակցության, կանանց մրցապայքարներում մի րեք հավասարը չեն ունեցել ՍՀՄ կանանց հավաքականները, որոնք իննամյա հռչակվել են խաղերի չեմպիոն: Նրանց հիմնական մրցակիցներ են եղել եռակի չեմպիոններ ռումինուհիները: Վերջին շրջանում՝ 1996-ի Ատլանտայի XXVI խաղերից, օլիմպիական լավագույն ներյակը կազմում են ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի և Ռումինիայի ընտրանիները:

Կանանցև տղամարդկանց բոլոր մրցակցության ձևերում, նվաճված մեդալների ընդհանուր գումարով խՍՀՄ-նում 172 ոսկե, 68 արծաթե, 43 բրոնզե, ընդամենը՝ 183 մեդալ, Ճապոնիան՝ 31 ոսկե, 29 արծաթե, 32 բրոնզե, ընդամենը՝ 92 մեդալ, ԱՄՆ-ն՝ 27 ոսկե, 33 արծաթե, 28 բրոնզե, ընդամենը՝ 88 մեդալ:

1996թ-

ից մարմնամարզությունը բուռն վերելք ապրեց բոլոր մայրցամաքներում: Այսօր մարմնամարզական ավանդույթներով երկրներ ի հետ միասին օլիմպիական մեդալների համար պայքարում են մասնախկինում մարմնամարզության մանկաշտապետ կրներ:

Վերջին լոնդոնյան XXX օլիմպիական խաղերում տղամարդկանց թիմային պայքարում հաղթանակ տարան չինացիները, երկրորդը՝ Ճապոնացիներն էին, իսկ երրորդը՝ բրիտանացիները: Կանանց պայքարում Օսլոյի չեմպիոնների ռեզակվեցին մեծերի կուհիները, փոխ չեմպիոններ՝ ռուս մարմնամարզուհիները, իսկ բրոնզե մեդալակիրներ դարձան ռումինուհիները:

Երիտասարդական օլիմպիական խաղերն անցկացվում են ՄՕԿ-ի որոշումներին կանոնների համաձայն, ՖԻժ-ի անմիջական ղեկավարությամբ:

2007թ.-ի հուլիսին Գվատեմալայում ՄՕԿ-ին խստում որոշում կայացվեց չորս տարի մեկ անցկացնել երիտասարդական օլիմպիական խաղեր: Նրանց միատիպ են հանդիսացել հա-

մաշխարհային երիտասարդական խաղերը (առաջին խաղերը՝ Մոսկվա 1998թ.): Երիտասարդական առաջին օլիմպիական խաղերն անցկացվել են Սինգապուրում՝ 2010թ.-ի ագոստոսի 14-26-ը, որոնց մասնակցել է 41 երկրներից 14-18 տարեկան երիտասարդ մարզիկներ: Տղաների բազմամարտում

Հենպիոն է դարձել Յուլյա Կամոտոն (Չինաստան), իսկ աղջիկներին՝ Գապայքարում՝ Վիկտորիա Կոմովան (Ռուսաստան):

№	Անուն	Եւ,	ազգ.	անդ.	անց	կամ	մամ	Նվաճումները	տն	կի	է ոչ	մն.	չիմ	ամս
---	-------	-----	------	------	-----	-----	-----	-------------	----	----	------	-----	-----	-----

Հայնարմնամարզիկներն օլիմպիական խաղերում

 $\angle w_j$

նարզիկն երբ խորհրդային Միությանն արգական պատվիրակությամբ

Կազմում առաջին անգամ օլիմպիական խաղերին մասնակցեցին 1952-ի Հելսինկիի 15-

Հելսինկիի15-

րդամառայինխաղերին:Փայլունհանդեսգալովմարմնամարզիկն
 երիմրցումներում,ՀրանտՇահինյանըդարձավօլիմպիական
 չենպիոն,
 այնել`կրկնակի:Սս

հայրենական սպորտի պատմության մեջ ան-

նախադեպերն այսինքն: Փաստորեն Հ.Շահինյանն այն ռաիվիրան էր, ով թե՛ մարմնամարզիկների, և թե՛ մյուս մարզաձևերի հայներկայացուցիչներին ուղեցույց համդիսացավ վաճելու Օլիմպոսի բարձրունքները: Հ.Շահինյանը հայ մարմնամարզիկներից առաջինը, որ հասնի ակմարմնամարզիկնէն աւ, ու միաջողվեց օլիմպիական մրցահարթակում միաջողութուն գրանցել բազմամարտում՝ արժանանալով արծաթե մեդալի:

			Ոսկե	Արծաթե	Բրոնզե		
1.	ՀՐԱՆՏ ՇԱՀԻՆՅԱՆ	1952 Հելսինկի	թիմ. օղակ.	բազմ. նժ/թ.	-	4-րդ զուգակի.	
2.	ԱԼԲԵՐՏ ԱԶԱՐՅԱՆ	1956 Մելբուռն 1960 Հռոմ	թիմ. օղակ. օղակ.	- թիմ.	- -	7-րդ բազմամ. 5-րդ զուգակի. 11-րդ բազմամ.	
3.	ԷՂՈՒԱՐԴ ՄԻՔԱՅԵԼ- ՅԱՆ	1972 Մյունխեն	-	թիմ.	-	20-րդ բազմամ.	
4.	ԷՂՈՒԱՐԴ ԱԶԱՐՅԱՆ	1980 Մոսկվա	թիմ.	-	-	-	4-րդ
5.	ՆՈՐԱՅՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆ	1996 Ատ- լանտա	-	-	-	-	50-րդ
6.	ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ	2012 Լոնդոն	-	-	-	-	36-րդ

1956թ.-

ինչահինյանիսխրանքըկրկնեցԱ.Ազարյանը՝դառնալովօլիմպիա
կանխադերիկրկնակիչեմպիոն:Իսկմյուս՝

1960թ.-իխաղերում,նվաճելովևս

մեկոսկե,նաևմեկարծաթեմեդալ,Ա.Ազարյանըդարձավհայառաջ
ինևառաջմ միակեռակիօլիմպիականչեմպիոնը:

Հայկական մարմնամարզության ևս երկու ներկայացու-
ցիչներ՝ անզուգականեղուարդՄիքայելյանը և ԷղուարդԱզար-
յանը, գերազանցհանդեսգալովթիմայինպայքարում,նույալեսան-

մասնչմնացին օլիմպիական պարգևներից: Առաջինը՝ 1972-ի Մյունխենի օլիմպիական խաղերում արժանացավ արծաթե մեդալի, իսկ երկրորդը՝ 1980-ի իմսկովյան խաղերում դարձավ չեմպիոն:

Մոլորակիայի սխոլոստուգատեսում, 1996թ.-ի Ատլանտայի օլիմպիադայում առաջին անգամ անկախ Հայաստանի դրոշին երքոհանդես եկավ Նորայր Սարգսյանը, որից հետո՝ 2012-ի Լոնդոնի խաղերում՝ Արթուր Դավթյանը:

Պատանիների առաջին օլիմպիական խաղերին մեր Հանրապետությունից մասնակցել է Վահան Վարդանյանը, ով բազմամարտում և օդակների վրա գրավել է 8-րդ տեղը:

Հայ մարմնամարզիկները պատանիների օլիմպիական խաղերում

N	Անուն, ազգանուն	Օլիմպ. խաղերի անցկացման տարեթիվը, վայրը	Նվաճումները			Եզրակիսիչում գրավել է ոչ մրցամակ. տեղեր	Եզրակիս. չիմաստնակցել
			Ոսկե	Արծաթե	Բրոնզե		
1.	ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ	2010 Սինգապուր	-	-	-	8-րդ բազմամ. 8-րդ օդակներ	
2.	ՎԻԳԵՆԻՍԱԶ ԱՏՐՅԱՆ	2014 Նանկին	-	-	-	-	-

Աշխարհի առաջնությունները (ՖԻԺ-

ի պաշտոնական մրցումներն են և անցկացվում են օլիմպիական քառամյացիկ լին համապատասխան:

Առաջին ԱԱ-ն անցկացվել է 1903թ-ին Անտվերպենում (Բելգիա): Սկզբնական շրջանում կոչվել են միջազգային տուրնիրներ: Միայն 30-ական թվականներից ստացան աշխարհի առաջնությունների կար

զավիճակ:1934թ-իցԼյուքսեմբուրգի

աշ-

խարհիXառաջնությունիցսկսեցինմասնակցելմասկանայք:

1903թ-ից մինչև1930թ-ըԱԱ-երանցկացվումէիներկուտարինմեկ անգամ, 1934-1978թթ`չորստարինմեկանգամ:Այնուհետևկազմակերպիչները վերադարձաննախկինսխեմային:90-ականթվականներիսկզբումԱԱ-

երիանցկացմանբանաձևըդարձյալփոխվեց:Բացի առաջնություններից,որոնցումխաղարկվումէին14հավաքածումեդալներ(8 տղամարդկանց,6 կանանց), 1999-2001թթ.անցկացվեցին«պարզեցված»ծրագրով տուրնիրներ:Այսպես`2002թ-ինխաղարկվեցմիայնառանձինձևերիցմեդալներ, իսկ2009թ.թիմայինառաջնությունչանցկացվեց:1991-1999թ.թ.-ըԱԱ-ներանցկացվելենամենտարի(1998-ին չիանկացվել),իսկ2001-ից` բացիօլիմպիականտարիներից: ՕլիմպիականտարվաննախորդողԱԱ-ըվարկանիշայինէ:ԿենտտարեթվերիԱԱ-երնանցկացվումենհետևյալծրագրով`

թիվ1մրցումներ-թիմայինևանհատականդասակարգմանմրցումներ,

թիվ2մրցումներ-բազմամարտիանհատականառաջնությանեզրափակիչ,

թիվ3մրցումներ-առանձինմրցաձևերիեզրափակիչ,

թիվ4մրցումներ-թիմայինառաջնությանեզրափակիչ:

Ջուլյգ`ոչօլիմպիականտարեթվերիԱԱ`

թիվ1մրցումներ-անհատականդասակարգմանմրցումներ,

թիվ3մրցումներ-առանձինմրցաձևերիեզրափակիչ:

Տղամարդկանցթիմայինպայքարումբոլորիցշատհաղթանակներենտոնել2ինաստանի(9),ԽՍՀՄ-ի(8),Ճապոնիայի(5)ընտրանիները:Կանանցպայքարում`ԽՍՀՄ-ի(11)ևԴոմինիայի(7)հավաքականները:

Կանանցևտղամարդկանցբոլորմրցակցությանձևերում,նվաճվածմեդալներիընդհանուրգումարովԽՍՀՄ-նիրիավաքածույունունի112ոսկե,85արծաթե,61բրոնզե,ընդամենը՝258մեդալ,2ինաստանը՝70ոսկե,43արծաթե,33բրոնզե,ընդամենը՝146մեդալ,Ճապոնիան՝35ոսկե,46արծաթեև57բրոնզե,ընդամենը՝138մեդալ:

ԱշխարհիառաջինբացարձակչեմպիոնըԺորժՄարտինեզն է(Ֆրանսիա),իսկ կանանցից՝ՎլաստաԴեկանովան(Չեխոսլովակիա):

Հայմարմնամարզիկներնաշխարհիառաջնություններում

ՄինչանկախությանհռչակումըմերհանրապետությունիցԱՍ-ինմասնակցելէիինգմարմնամարզիկեբոլորնէլիասելեննվաճումների:ՆրանցիցԱ.Ազարյաննաշխարհիիթագընվաճելէքառակիանգամ,ԱրթուրՀակոբյանը՝եռակի,ՀրանտՇահինյանը՝կրկնակի,իսկէդուարդԱզարյանըևէդուարդՄիքայելյանըհռչակվելենփոխչեմպիոն:1995թ.-ից2014թ.-ըհայմարմնամարզիկներից13-ըհանդեսենեկելՀայաստանիդրոշիներքո:ՆրանցիցմիայնՀարությունՄերդինյանինէհաջողվել245մարզիկներիմեջդուրսգալեզրափակիչևթափանժույզիվրաճանաչվելաշխարհի6-րդմարզիկ:

N	Անուն, ազգանուն	Աշխարհի առաջն. անկաջման տարեթիվը, վարդ	Ն վ ա ճ ու մ ն եր ը		
			Ոսկե	Արծաթե	Բրոնզե
1	2	3	4	5	6
1.	ՀՐԱՆՏՇԱՀԻՆՅԱՆ	1954 Հռոմ	թիմ. նժ./թ.	- -	բազմ. -
2.	ԱԼԲԵՐՏ ԱԶԱՐՅԱՆ	1954 Հռոմ 1958 Մոսկվա	թիմ. օղակ. թիմ. օղակ.	- - պ./ձ. -	- - - -
3.	ԷՂՈՒԱՐԴ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ	1974 Վարնա	-	թիմ.	-
4.	ԷՂՈՒԱՐԴ ԱԶԱՐՅԱՆ	1978 Ստրասբուրգ	-	թիմ.	-
5.	ԱՐԹՈՒՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ	1979 Ֆորտ-Ուէրտ 1981 Մոսկվա 1983 Բուդապեշտ	թիմ. թիմ. - հենաց	- հենաց պ./ձ. թիմ.	- - - բազմ.
6.	ՆՈՐԱՅՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆ	1995 Սաբահ	-	-	-
7.	ԼԵՎՈՆ ԿԱՐԱՆՍՆՅԱՆ	1995 Սաբահ	-	-	-
8.	ԿԱՐԴԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ	1995 Սաբահ	-	-	-
9.	ԱՐՏՅՈՄ ԱՎԵՏՅԱՆ	1999 Տյանջին 2001 Փենտ 2003 Անաիեյն 2007 Շտուտգարտ	- - - -	- - - -	- - - -
10.	ԿԱՀԱԳՆ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ	2001 Փենտ 2003 Անաիեյն 2006 Աարիուս 2007 Շտուտգարտ 2009 Ռոտերդամ 2013 Անտվերպեն	- - - - - -	- - - - - -	- - - - - -
11.	ԱՐԹՈՒՐ ԶԱԲԱՐՅԱՆ	2001 Փենտ 2003 Անաիեյն	- -	- -	- -
12.	ՆՈՐԱՅՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ	2001 Փենտ	-	-	-

1	2	3	4	5	6
13.	ԱՇՈՏ ՉԱՍՊԱՐՅԱՆ	2001 Չենտ	-	-	-
14.	ԱՐԹՈՒՐ ՉԱՐՉՅԱՆ	2003 Անահեյմ	-	-	-
16.	ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵՐԴԻՆՅԱՆ	2003 Անահեյմ 2006 Ապրիուս 2009 Լոնդոն 2010 Ռոտերդամ 2011 Տոկիո 2013 Անտվերպեն 2014 Նանին	- - - - - - -	- - - - - - -	- - - - - - -
17.	ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ	2011 Տոկիո 2014 Նանին	- -	- -	- -
18.	ՎԱՀԱԳՆ ԴԱՎԹՅԱՆ	2011 Տոկիո	-	-	-

ԿԱՆԱՅՔ

1.	ԱՆԻ ԱՂԱԲԱԼՅԱՆ	2001 Չենտ	-	-	-
----	---------------	-----------	---	---	---

Աշխարհիզավաթը անցկացվում է ՖԻԺ-ի գործադիր կոմիտեի փրկականության բնագավառում գործող մարզիկների համայնքում:

1975-ին ՖԻԺ-ը որոշեց կազմակերպել յուրաքանչյուր տարի մի անգամ միայն մարզիկների մասնակցություն ունեցող միջազգային մրցումներ, որոնց կարող էին մասնակցել ընթացիկ ժամանակաշրջանի ավագույն մարմնամարզիկները:

Այն անվանվեց աշխարհիզավաթ, որն իր

կարևորությամբ միջազգային բոլոր մրցումների փուլում համարվում է բրոնզե: Անդրանիկ մրցումները կայացվել են 1975-

ին Լոնդոնում, որտեղ

բազմամարտի հաղթողներ են ճանաչվել Ն. Ադրիանովը և Լ.

Տուրիչևսկան (երկուսն էլ խՍՀՄ):

Մինչև 1990

թ. ԱԳ-

ի եզրափակիչներն անցկացվել են 8 անգամ՝ այն տարիներին, երբ ՕԽՆԱԱ-ն անցկացվել է Հաղ-

թողները որոշվել են բազմամարտից և առանձին մրցաձևերից: Քան

ի որ 90

-ական թվականներից փոխվեց ԱԱ-

իանցկացման բանաձևը, որոշվեց այլևս ԱԳՀ խաղարկել: Սակայն 8 տարի անց հեղինակավոր մրցանակի խաղարկումը որոշ փոփոխություններով նորից վերածնվեց: 1998-2008 թթ. ԱԳ-ի եզրափակիչ-

ներն անցկացվել են 6 անգամ: Հաղթողները որոշվել են միայն առանձին մրցաձևերում:

2008-ի մայիսին Քեյլիթաունում կայացած ՖԻԺ-ի վեհաժողովում որոշում ընդունվեց 2009-ի հունվարից ԱԳ-ի եզրափակիչներ չանցկացնել, այլ բավարարվել միայն փուլային մրցումներով: 2011-ից անցկացվում է մի քանի փուլերով, որոնք ընթանում են տարբեր երկրներում: Այսպես.

2011-թ. 12 փուլ, 4-ը բազմամարտի, 8-ը՝ առանձին ձևերի մրցումներ:

2012-թ. 10 փուլ, 3-ը բազմամարտի, 7-ը՝ առանձին ձևերի մրցումներ:

2013-թ. 10 փուլ, 3-ը բազմամարտի, 7-ը՝ առանձին ձևերի մրցումներ:

2014-թ. 11 փուլ, 3-ը բազմամարտի, 8-ը՝ առանձին ձևերի մրցումներ:

Գավաթակիրը որոշվում է տարևեր ջանձեզրափակիչ փուլում:

Հայմարտնամարզիկներն աշխարհի գավաթի խաղարկություններում

N	Անուն, ազգանուն	Աշխ. գավաթի խաղարկման տարեթիվը, վայրը	Ն վ ա ճ ու մ ն եր ը		
			Ոսկե	Արծաթե	Բրոնզե
1	2	3	4	5	6
1.	ԷՂՈՒՐԴ ԱԶԱՐՅԱՆ	1978 Սան-Պաուլո	զուգ.	-	բազմ.

		1979 Տոկիո	-	-	օղակ.
		1980 Տորոնտո	-	օղակ. բազմ.	- -

1	2	3	4	5	6
2.	ՎԱՀԱԳՆ ՄՏԵՓԱՆՅԱՆ	2005 Շտուտգարտ 2006 Թեհրան 2007 Շտուտգարտ 2007 Մոսկվա 2008 Դոհա 2009 Մոսկվա	- - - - - -	- ազ.վ - - - -	- նժ./թ. օղակ. զուգ. - - - -
3.	ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵՐԴԻՆՅԱՆ	2005 Շտուտգարտ 2006 Թեհրան 2006 Լիոն 2007 Շտուտգարտ 2008 Դոհա 2008 Շտուտգարտ 2009 Մոսկվա 2013 Դոհա 2014 Դոհա	- նժ./թ - - - - - - - նժ./թ.	- - նժ./թ. - - - - - -	- - - - - նժ./թ. - - -
4.	ԱՐՏՅՈՄ ԱՎԵՏՅԱՆ	2006 Թեհրան	-	-	-
5.	ՍԵՐՈԲ ՍՈՂՈՍՈՆՅԱՆ	2006 Թեհրան 2007 Մոսկվա 2012 Դոհա	- - -	- - -	- - -
6.	ՂԱՎԻԹ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ	2008 Դոհա	-	-	-
7.	ՎԱՀԱԳՆ ՂԱՎԹՅԱՆ	2011 Դոհա 2012 Դոհա 2013 Դոհա 2014 Դոհա	- - - -	- օղակ - օղակ	- - - -
8.	ԱՐԹՈՒՐ ՂԱՎԹՅԱՆ	2012 Դոհա 2013 Դոհա 2014 Դոհա	- - հենաց	հենաց - -	- հենաց -

9.	ԱՐԹԻՐ ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ	2012 Ղոհա 2013 Ղոհա 2014 Ղոհա	- - օղակ	- - -	- օղակ -
----	--------------------	-------------------------------------	----------------	-------------	----------------

Աշխարհամասերի

առաջնությունների կանոնադրությունը և ծրագիրը կազմվում են աշխարհամասերում գործող կառույցների կողմից (ՄԵՄ, ՄԱՄ, ՄԱՖՄ, ՄՊԱՄ) և հաստատվում են ՖԻԺ-

ի կողմից: Միևնույն ժամանակ, այդ կառույցները նպատակի հետապնդելով զարգացնելու

մարզածևր, կարող են փոփոխել առաջնությունների անցկացման կարգը, ծրագրերը, մասնակիցների քանակը և այլն:

Աշխարհամասերի առաջնություններից մեկն հարուստ մարզական անցյալը պատկանում է Եվրոպայի առաջնություններին:

Եվրոպայի տղամարդկանց առաջնություն: 1954-ին ՖԻԺ-ը որոշում կայացրեց եվրոպացի մարմնամարզիկների միջև անցկացնել փորձնական մրցումներ: Մայնի Ֆրանկֆուրտ (ԳՖՀ) հրավիրվեցին եվրոպական երկրներից մեկական մարմնամարզիկ տարածաշրջանային մրցումներին մասնակցելու համար:

Նշված մրցումներում հաղթանակ տարավ Վալենտին Մուրատովը (ԽՍՀՄ): Քանի որ մրցումները մեծ հետաքրքրություն առաջացրեցին սպորտային հասարակության շրջանում, ՖԻԺ-

ը որոշում կայացրեց երկու տարին մեկ անգամ անցկացնել Եվրոպայի գավաթի անհատական մրցումներ: Եվրոպայի առաջին գավաթային մրցումներն անցկացվել են 1955թ-ին մայիսին՝ Մայնի

Ֆրանկֆուրտում: Մարմնամարզիկ-

ները մրցել են միայն մեկ օր՝ կամավոր ծրագրով: Առանձին մրցածևրի հաղթողները որոշվել են տվյալ մրցածևրում ցուցված լավագույն արդյունքով: Բազմամարտում հաղթող է ճանաչվել խորհրդային մարմնամարզիկ Բորիս Շախլինը: Կա-

նայքառաջինանգամեվրոպականմրցահարթակենդուրսեկել 1957-

ինԲուխարեստում:Նույնթվականիցէլանցկացվումենն՝տղամարդկանցևկանանցառանձինմրցաձևերիեզրափակիչմրցումներ,որոնցումկարողէրմասնակցելբազմամարտումտվյալմրցաձևումլավագույնարդյունքըցույցտվածվեցմարզիկ,իսկ1977-

ից՝մասնակցումենուրը:Կանանցբազմամարտում,ինչպեսնաևառանձինմրցաձևերումհաղթանակէտարելԼարիսաԼատինինան(ԽՍՀՄ):

1969-իցտղամարդկանցև1977-

իցկանանցմրցումներումթույլատրվեցյուրաքանջուրերկրիցմասնակցելերեքականմարզիկ-մարզուհիների,իսկ1979-

իցառանձինձևերիխաղարկ-մանըմասնակիցներիքանակըյուրաքանջուրերկրիցհասցվեցերկուսի:

Մինչև1989-ըԵԱանցկացվելեներկուտարինմեկանգամ,իսկ2004-ից՝անցկացվումենամենտարի:

1994-ից

անհատականառաջնություններիհետմիասինանցկացվումեննաևթիմայինառաջնություններ(երկուտարինմեկանգամ):Թիմիկազմըբաղկացածէհինգմարզիկներից:Յուրաքանջուրմրցաձևումհանդեսենգալիսչորսը,որոնցիցերեքիգնահատականներնենհաշվարկային:Տղամարդկանցթիմայինհաշվարկովբոլորիցշատ՝4անգամհաղթանակէտարելՌուսաստանիհավաքականն,իսկկանանցայքարում7անգամլավագույննէՃանաչվելՌումինիայիընտրանին:

2000-

իցերկուտարինմեկանգամանցկացվումեննաևԵվրոպայիպատանեկանառաջնություններ:

1963-

ից Եվրոպայի գավաթակրին և առանձին մրցաձևերի հաղթողներին շնորհվում է Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոս:

Հայմարմնամարզիկները Եվրոպայի առաջնություններում

Մինչև Հայաստանի անկախացումը, հայմարմնամարզիկներից ԵԱմասնակցել էր միայն Ա. Ազարյանը (1955): Սկսած 1996-ից, մեր մարզիկներից 20-ը (2-ը՝ աղջիկ) Հայաստանը ներկայացրել է Եվրոպայի բոլոր ստուգատեսներում, որոնցից 8-ը հասել են այս կամ այն հաջողության:

N	Անուն, ազգանուն	Եվր. առաջնություն անցկացման տարեթիվը, վայրը	Ն վ ա ճ ու մ ն եր ը		
			Ոսկե	Արծաթե	Բրոնզե
1	2	3	4	5	6
1.	ԱԼԲԵՐՏ ԱԶԱՐՅԱՆ	1955 Մայնի Ֆրանկֆուրտ	օղակ զուգ.	բազմ. պ./ձ.	-
2.	ՆՈՐԱՅՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆ	1996 Բիրմինգհեմ	-	-	-
3.	ԼԵՎՈՆ ԿԱՐԱՆՆՆՅԱՆ	1996 Բիրմինգհեմ	-	-	-
4.	ՆՈՐԱՅՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ	1996 Բիրմինգհեմ	-	-	-
5.	ԳԵՎՈՐԳ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ	1998 Սանկտ- Պետերբուրգ 2000 Բրեմեն	- -	- -	- -
6.	ԱՐՄԱՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ	1998 Սանկտ- Պետերբուրգ	-	-	-
7.	ՎԱՀԱԳՆ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ	2000 Բրեմեն 2002 Պատրաս 2004 Լյուբլյանա 2005 Ղեբրեցեն	- - - -	- - - -	- - - -

		2006 Կոլոս	-	-	-
		2007 Ամստերդամ	-	-	-
		2008 Լոզան	-	-	-
		2009 Միլան	-	-	-
		2012 Մոնտպելյեր	-	-	-
8.	ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵՐԴԻՆՅԱՆ	2000 Բրեմեն	-	-	-
		2004 Լյուբլյանա	-	-	-
		2005 Դեբրեցեն	-	-	-
		2006 Կոլոս	-	-	-
		2007 Ամստերդամ	-	-	-
		2008 Լոզան	-	-	-
		2009 Միլան	-	-	-
		2011 Բելլին	-	-	նժ./թ.
		2012 Մոնտպելյեր	-	-	նժ./թ.
		2013 Մոսկվա	-	-	-
		2014 Սոֆիա	-	-	-
9.	ԱՐՏՅՈՒՄ ԱԿԵՏՅԱՆ	2002 Պատրաս	-	-	-
		2004 Լյուբլյանա	-	-	-
		2005 Դեբրեցեն	-	-	-
10	ԱՐԹՈՒՐ ԶԱՔԱՐՅԱՆ	2002. Պատրաս	-	-	-
11	ԱՐԹՈՒՐ ԶԱՐԶՅԱՆ	2002 Պատրաս	-	-	-
12	ՎԱՀԱԳՆ ԴԱՎԹՅԱՆ	2010 Բիրմինգհեմ	-	-	-
		2012 Մոնտպելյեր	-	-	-
		2014 Սոֆիա	-	-	-
13.	ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ	2010 Բիրմինգհեմ*	հենաց	-	նժ./թ
		2011 Բելլին	-	-	-
		2012 Մոնտպելյեր	-	-	-
		2013 Մոսկվա	-	-	հենաց
		2014 Սոֆիա	-	-	-
14.	ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ	2010 Բիրմինգհեմ*	-	-	-
		2012 Մոնտպելյեր	-	-	-
15.	ԱՐՄԵՆ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ	2012 Մոնտպելյեր*	-	-	-
16.	ՎԻԳԵՆ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ	2012 Մոնտպելյեր*	-	-	-
		2014 Սոֆիա*	-	-	-
17.	ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ	2012 Մոնտպելյեր*	-	-	-
18.	ՄԵՐՈԲ ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ	2013 Մոսկվա	-	-	-
19	ԱՐԹՈՒՐ ԹՈՎԱՍՏՅԱՆ	2014 Սոֆիա	-	-	-

ԿԱՆԱՅՔ

*Եվրոպայի երիտասարդների առաջնություն

1.	ԱՆՆԱ ԵՂՅԱՆ	2002 Պատրաստ*	-	-	-
		2005 Դեբրեցեն	-	-	-
2.	ԱՍՏԴԻԿ ԳՅՈՒՆՆԱԶԱՐՅԱՆ	2006 Վոլոս*	-	-	-

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԱզարյանՌ.Ն.,ԽիզանցյանՌ.Ս.,Մարմնամարզություն,դասագիրք,Երևան, 2006:
2. Ծառուկյան Գ.Ն., Առաքելյան Վ.Բ., Իսպիրյան Մ.Ս., Օլիմպիական Հայաստան,հեղինակայինհրատարակություն, Երևան,2011:
3. ԾառուկյանԳ.Ն., Մարզականհանրագիտարան, հեղինակայինհրատարակություն,Երևան,2011:
4. Մարմնամարզություն,գիտահանրամատչելիժողովածու,6-րդ,7-րդ,8-րդ,9-րդթղարկումներ:
5. Մարմնամարզությանմիջազգայինֆեդերացիայինընդունելիկանոնադրություն, 1997,2001,2005,2009,2013:
6. ՄխիթարյանԱ.Խ.,Օլիմպիականխաղեր,տեղեկագիրք,Երևան,1999:
7. БрыкинаА.Т.,Ипполитов Ю.А.,КологномосВ.И.,Подготовкасудейпогимнастике,М.,ФиС,1963.
8. ИпполитовЯ.А.,КалогномосВ.И.,Организацияисудействосоревнованийпоспортивнойгимнастике,М.,ФиС,1980:
9. КалогномосВ.И.,Подготовкаипроведениесоревнований,М.,ФиС,1990:
10. КузнецовВ.А.,СпортивнаягимнастикавСССР,справочник,М.,ФиС,1982.
11. СабировЯ. А.,ФрадковЯ.С.,Гимнастика,справочник,М.,ФиС,1980:
12. СмолевскийВ.М.,Гимнастикаиметодикапреподавания,учебник,М.,ФиС,1987.
13. УкранМ.Л.,Спортивнаягимнастика, учебник,М.,ФиС,1971.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հապավումներ	3
Նախաբան	4
ԲԱԺԻՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹՅԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ ...	7
Գլուխ 1. Մրցումներին շանակությունը, տեսակները և փաստաթղթերը	7
1.1. Մրցումներին շանակությունը	7
1.2. Մրցումների տեսակները	9
1.3. Մրցումների փաստաթղթերը	11
Գլուխ 2. Մրցումներին ախապատրաստական աշխատանքները	19
2.1. Մրցումների պլանավորումը	21
2.2. Մրցավայրը, դրան ներկայացվող պահանջները և ախապատրաստումը	33
2.3. Մասնակիցներին մրցավարներին ընդունումը	42
2.4. Քարտուղարությանն ախնական աշխատանքները	47
2.5. Հրահանգչային խորհրդակցություն	48
Գլուխ 3. Մրցումների անցկացումը	52
3.1. Մրցումների անցկացման աշխատանքային փաստաթղթերը	53
3.2. Մրցումների ղեկավարությունը	56
3.3. Թիմի ղեկավարի, մարզիչի, մասնակիցների իրավունքները և պարտականությունները	70
3.4. Մրցման գործընթացի տեխնոլոգիան	81
ԲԱԺԻՆՍՍՐՑԱՎԱՐԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԻ ԾԱԳՈՒՄ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑ ՈՒՄԸ	94
Գլուխ 4. Ժամանակակից մրցավարությունը և գնահատման կարգը	106
Գլուխ 5. Ֆիժ-ի մրցավարներին վերաբերող ընդհանուր կանոններ	117

ԲԱԺԻՆՈՍԱՐՁԱԿԱՆՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ-	
ԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	128
Գրականություն	149

Ս.Ն.ԳԱԼՍՅԱՆ

ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐՁՈՒԹՅԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՄՐՑԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ (ՈւՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ)

Ուսումնական ձեռնարկ

*Խմբագիր՝
Տեխ. խմբագիր՝
Համակարգչային
ծնավորումը՝*

Ն.Վ.Սելումյան
Ս.Գալստյան
Լ.Մեծոյանի

Ստորագրված է տպագրության 29.01.2015 թ.
Չափը՝ 60x84, 1/16: Տպագրությունը՝ օֆսեթ
9.7 տպագրական մամուլ: Տպաքանակը՝ 220

Տպագրված է ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական
պետական ինստիտուտի տպարանում

